

IMPULZE

ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

ISSN 1337-9208 (tlačené vydanie)
ISSN 1339-3448 (online vydanie)
Evidenčné číslo: EV 2836/08
Periodicita vydávania: päťkrát ročne

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove,
Ul. 17. novembra 15
080 01 Prešov
IČO 17 070775

Redakcia: Anna Polačková (šéfredaktorka)
Peter Halcko (zástupca šéfredaktorky)
email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: František Franko, Michal Hospodár,
Viktória Koósová, Peter Kónya, Katarína Mayer,
Jana Mitriková, Iveta Ondriová, Radoslav Rusňák, Peter Sasák,
Ladislav Suhányi, Maroš Šip, Lenka Tlučáková

Jazyková korekcia: Veronika Drábová

Obálka a sadzba: Marek Sedlák

Foto na obálke: Marcel Mravec

Tlač: GRAFOTLAČ Prešov, s.r.o

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah
príspevkov nezodpovedá redakcia.
Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu
akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.

Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu
šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo
na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým,
že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním
a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.

Kontakty:

Príspevky o PU a všeobecné témy – Mgr. Anna Polačková, PhD.
(anna.polackova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Mgr. Peter Sasák
(peter.sasak@ff.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – doc. ThDr. Michal Hospodár, PhD.
(michal.hospodar@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – PhDr. Katarína Mayer, PhD.
(katarina.mayer@unipo.sk)

Príspevky o FM PU – RNDr. Jana Mitriková, PhD.
(jana.mitrikova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – Mgr. Radoslav Rusňák, PhD.
(radoslav.rusnak@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – PhDr. ThDr. Maroš Šip, PhD.
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Mgr. Lenka Tlučáková, PhD.
(lenka.tlucakova@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – PhDr. Iveta Ondriová, PhD.
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky zo života študentov PU – Bc. Viktória Koósová
(koosova.viktoria@gmail.com)

Vážené kolegyně a kolegovia,
milí študenti,

aj keď sa nám to mnohým iste nezdá, čas je neúprosný
a o niekoľko dní sa skončí teraz už starý rok 2018. Okrem rytmu
každodennosti akademického života, určovaného hodnoteniami,
zápočtami, skúškami, ročnými či záverečnými správami a ukon-
čovanými publikáciami má tento čas osobitú atmosféru výberu
darčiekov, vianočných nákupov a vôbec prípravy na najkrajšie
sviatky roka. Chcel by som sa vám všetkým poďakovať za vašu
prácu v končiacom sa roku, vďaka ktorej si univerzita dokázala
udržať svoje postavenie, dosiahla nové úspechy v oblasti výskumu
i vzdelávania a opäť pokročila vo veľkorysej modernizácii svojej
infraštruktúry. Verím, že prichádzajúce sviatočné dni nám poskytnú
priestor pre zaslúžený oddych, regeneráciu psychických aj fy-
zických síl. Záverom mi dovoľte zaželať vám požehnané, pokojné
a šťastné vianočné sviatky a v novom roku najmä pevné zdravie,
šťastie a ďalšie úspechy v štúdiu, práci, výskume i osobnom živote.

Dr. h. c. prof. PhDr. Peter KÓNYA, PhD.
rektor PU

Vydavateľ univerzitného časopisu NA PULZE je prevádzkovateľom, ktorý spracúva osobné údaje podľa
Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných
údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES.
Autori príspevkov majú právo byť označení ako autori a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia. V prípade,
že autor príspevku zašle do redakcie príspevok, v znení ktorého uvedie svoje autorstvo spolu s menom,
príjzviskom a akademickým, či vedeckým titulom, s príspevkom budú zároveň zverejnené aj tieto údaje autora.
Pravidlá spracúvania osobných údajov sú dostupné na webovom sídle vydavateľa: <http://www.unipo.sk/odkazy/ochrana-os-udajov>.
Osobné údaje autorov budú prevádzkovateľom spracúvané najdlhšie rok po skončení vydávania univerzitného
časopisu NA PULZE.

OBSAH

na pulze univerzity

Vianočné prania.....	2
Vyše tristo detí sa stretlo s Mikulášom.....	3
VII. adventný koncert.....	4
S rektorom na prahu vianočných sviatkov.....	7
Návšteva ministra Miroslava Lajčáka.....	8
Prešovská univerzita otvorila Ruské centrum.....	10
Týždeň vedy, techniky a umenia.....	12
Prestížna spolupráca s Volgogradskou univerzitou.....	13

na fakultách

Prof. Vasil Gluchman:	
Rozhodol som sa kandidovať na funkciu rektora PU v Prešove... 14	14
Svetový kongres internej medicíny.....	15
Naši umelci nám zohrali duše.....	16
Stopy Talianska v srdciach pútnikov.....	17
Jesenný deň materských škôl.....	18
Nová sociálna edukácia človeka VII.	19
Florence roka 2018.....	20
Aktívni seniori v Prešove nie sú „tabu“.....	21
Cestovateľ Martin Navrátil prednášal na FM.....	22
Štúdium estetiky v aktuálnych „súradniciach“.....	23
Exkurzia anthropos a Mendelovo muzeum.....	24
Exkurzia študentov FM na Liptove.....	25
Odborný workshop na Katedre ošetrovateľstva.....	26
Zástupcovia spoločnosti Google Slovensko na FM.....	27
Po stopách projektu Take me out.....	28
Kolegovia z Ekonomickej univerzity vo Wroclawe na FM.....	30
Konferencia o inkluzívnej edukácii.....	30
Univerzitná sieť globálneho vzdelávania.....	31
Podakovanie vzácnym profesorom.....	32
Týždeň vedy a techniky na FZO.....	33
Aktuálnosť zápasu o zmysel.....	33
Vzdelávacie aktivity s účasťou FZO.....	34
Učíme nadaných žiakov.....	35
Prešli sme celé Slovensko!.....	36

veda a výskum

Partnerstvo pre výskum a ochranu biodiverzity Kaukazu.....	38
Školská psychológia: história a perspektívy.....	39

Vedec z Indie na Katedre ekológie.....	40
Prezentácia knihy Ochridský prológ.....	40
Projekt APVV na Pedagogickej fakulte.....	41
Študentská vedecká konferencia Pedagogickej fakulty.....	42
Korešpondenčná konferencia – EAEP 2018.....	43

umenie a literatúra

Ján Bartko – v znamení LXX.....	44
Výstava výtvarných diel v UK PU k jubileu umelca.....	44
Literárna udalosť roka.....	46

rozhovory

Dejiny jazyka vytvárajú príbeh o ľuďoch.....	48
S prof. Milanom Turekom nielen o akademickom živote.....	50
Rozhovor s absolventom.....	52
Dlho očakávané výzvy na nové projekty.....	55
S hlavným kontrolórom nielen o kontrole.....	56

očami študentov

Prezentovanie aktivít ku Dňu materských škôl na Slovensku.....	58
Intuícia a imaginácia vo filozofii a vede.....	59
Prešovskí geografi v Čergove a Čiernej hore.....	60
Slovenská a švajčiarska gastronómia z pohľadu Oravčanky.....	61
Študentky FM na jesennom stretnutí hotelierov.....	62
Prvý Prešovský mapathon je úspešne za nami.....	63
Stáže študentov Katedry fyzioterapie FZO.....	64

šport

Hádzanáry PU Prešov s pohárom rektora.....	66
--	----

VIANOČNÉ ŽIČENIE PRE ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY 2018

Milí vysokoškolskí pedagógovia, milí poslucháči Prešovskej univerzity. Možno si niektorí zanôtime slová piesne ako ten čas rýchlo letí, veď znovu klopú na dvere sviatky lásky a pokoja Vianoce.

Gréckokatolícka prešovská archieparchia si celý tento rok pri rôznych sláveniach, púťach či kultúrnych podujatiach pripomínala svoje významné výročia. Išlo najmä o hlavné medzníky našej cirkvi: dvesto rokov od ustanovenia Prešovského biskupstva, päťdesiat rokov od znovuoživenia Gréckokatolíckej cirkvi, tridsať rokov od povýšenia Ľutinského Chrámu narodenia Presvätej Bohorodičky na baziliku minor, desať rokov od metropolitného usporiadania a viaceré ďalšie výročia. Celý rok sme ďakovali Pánu Bohu za jeho dary a dobrodenia.

Aj v závere tohto občianskeho roka pred Vianocami má za čo ďakovať aj naša Prešovská univerzita, ba aj každý jeden jej pedagóg či poslucháč. Veď viacerí dosiahli významné akademické hodnosti a pričínili sa o jej kredibilitu. Veľmi vhodná príležitosť je ďakovať práve počas nasledujúcich vianočných sviatkov. Veriaci ďakujeme najmä Pánu Bohu za duchovné dary a milosti, ale aj za naše rodiny, za pokoj v našej krajine, za osobné úspechy, ale aj za ťažkosti a kríže, ktoré v ľudskom živote nikoho neobchádzajú. Oni sú tiež potrebné, aby nám pomohli dozrievať v pokore, v porozumení a v láske. Neveriaci ďakujú svojim najbližším, najmä svojej rodine za lásku a súdržnosť a priateľom za pomocnú ruku. Byť vďačným Bohu a ľuďom je veľmi dôležité pre náš ďalší život. Kto vie ďakovať, otvára sa pre nové dary, kto si nevie dary vážiť a všetko berie ako samozrejmosť, ľahko o ne prichádza.

Milí priatelia, žičím vám všetkým srdce plné vďačnosti, srdce plné lásky a pokoja. Veď sú to tak potrebné atribúty, bez ktorých človek nedokáže byť ani na tejto zemi, ale ani vo večnosti šťastným človekom. Nech Betlehemske dieťa – náš Záchranca, nás všetkých požehná a vleje do srdca každého z nás najmä to, čo nám chýba k pokojnému a šťastnému životu. Lebo iba človek vyrovnaný, plný lásky a pokoja dokáže aj druhých ľudí obohacovať a robiť šťastnými. Všetkým vám prajem a vyprosujem požehnané vianočné sviatky.

Christos roždajetsja! Slavite jeho!

Mons. Ján BABJAK SJ
prešovský arcibiskup metropolita

POZDRAVNÝ PRÍHOVOR

Vianoce sú sviatkami narodenia Ježiša Krista, Božieho Syna. V teológii túto skutočnosť vyjadrujeme slovom inkarnácia – vtelenie. Teda, Boh sa stal človekom, prijal našu ľudskú prirodzenosť a nás urobil svojimi bratmi a sestrami. Byť človekom i u Boha znie hrdo! Pri týchto sviatkoch na to pamätajte, budme k sebe navzájom vždy lepší, ľudskejší a pomáhajme si v tom. Všetkým na Prešovskej univerzite, akademickej obci i študentom, prajem a vyprosujem krásne a požehnané Vianoce!

X Mons. Bernard BOBER
arcibiskup – metropolita

CHRISTOVO NARODENIE

Po uplynutí jedného roka je kresťanský svet opäť pozvaný osláviť, či lepšie povedané znovu prežiť veľkú udalosť spásy a vykúpenia ľudí a sveta z otroctva zla a diabla. Je pozvaný prijať tajomstvo Božieho vtelenia, ktoré prinieslo ľuďom milosť a požehnanie.

Veľkí učitelia Cirkvi nás nabádajú, aby sme otvorili oči svojho srdca a preskúmali toto veľké tajomstvo, ktoré doslova zmenilo podobu sveta. S akým úmyslom sa Boh vtelil – prijal na Seba ľudské telo? Sv. Atanáž Veľký dáva odpoveď na túto otázku: „Slovo sa stalo telom, aby sa človek stal bohom!“

Christos neprišiel na zem, len aby priniesol nejaké nové učenie – prišiel hlavne preto, aby ľuďom sprostredkoval nový, Boží život. Boh sa stal človekom, aby sa človek mohol stať bohom podľa milosti. To je základný a hlavný význam sviatku Christovho Narodenia – Vianoc.

Keď ľudia opustili svojho Stvoriteľa, malo to pre ich život nepríjemné následky. Až na svetle výnimky väčšina ľudstva tápala v temnotách. Ale Boh nepustil Svoje stvorenie. V príhodnej dobe posielal na zem Svojho jediného Syna, aby zachránil svet i ľudstvo. „Boh sa zjavil na zemi a žil medzi ľuďmi“ (Baruch 3, 38). Neviditeľný sa stal viditeľným, Neprístupný prístupným. Prišiel na zem nie tak ako mohol, ale tak, ako sme Ho mohli vidieť a aby sme Ho mohli pochopiť my ľudia.

Čo primálo Boha, aby sa vtelil? Jediné – láska. „Zo svojej nesmiernej lásky, ktorou si nás zamiloval (Ef 2, 4), naklonil nebesia a zostúpil“ (Žalm 17, 10).

A preto práve teraz, v dobe pred Vianocami, keď očakávame veľký sviatok Christovho Narodenia, by sme sa mali zamyslieť a uvedomiť si, že Boží Syn – vtelená Božia Láska od nás očakáva odpoveď v podobe našej vlastnej lásky. On si nás zamiloval – zamilujme si Ho i my. Otvorme pre Neho svoje srdcia a životy. Spojme ich s Ním. Nech sa pre nás tohtoročné Vianoce stanú začiatkom nového života, naplneného Božou milosťou a požehnaním!

Z hĺbky duše prajem všetkým radostné prežitie tohtoročných sviatkov Christovho Narodenia a Božou milosťou a požehnaním naplnený nový rok 2019!

† Rastislav
arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

MILÍ PRIATELIA!

Vo vianočnom období na nás z každej strany žmurkajú rôzne vianočné osvetlenia. Obliekajú sa do nich naše dediny i mestá. Hoci nás občianov stoja určité finančné prostriedky, nevieme si v súčasnosti vianočný čas bez nich ani predstaviť. Neslúžia k osvetleniu ulíc, lebo na to sú pouličné lampy. Nechcú byť len komerčnou ozdobou sviatočného času.

Vianočné svetlo, do ktorého sa oblečie celá naša krajina symbolizuje skutočnosť, že v narodenom betlehemskom dieťati, o ktorom Vianoce hovoria, prišlo na svet „Svetlo sveta“ (J 8, 12). To svetlo svieti v tme, ale tma Ho nepohltila“ (J 1, 5). Ono „osvecuje každého človeka prichádzajúceho na svet“ (J 1, 9). Tí, ktorí sa otvárajú tomu svetlu, dostávajú „moc stať sa deťmi Božími“ (J 1, 12). Svetlo zaplavuje ich dušu a z nich sa stávajú deti Božie – deti svetla. „Nie z krvi, ani z telesnej žiadosti, ani z vôle muža, ale z Boha“ (J 1, 13).

Vianoce nie sú len spomienkou, že sa narodilo dieťa v Betleheme. Sú svedectvom, že proces rodenia sa „Božích detí“ neskončil. Prinášajú ponuku svetla v narodenom Kristovi do života každého, aby sa z nás stali deti svetla. Svetlo z Krista pretvára vzdelaných na múdrych, žijúcich v dome na vytvárajúcich domov, chudobných na obohacujúcich, hanobených na slávnych, slabých na silných, smutných na veselých a nič nemajúcich na všetko v Kristu majúcich. Prajem Vám, milí priatelia, aby ste sa stali súčasťou tejto vianočnej ponuky. Netešte sa iba svetlu vianočných ozdôb, ale otvorte svoje vnútro, aby ho prežiarilo „Svetlo sveta“. Potom ako deti svetla – deti Božie zažijeme Vianoce plné úžasných požehnaných zmien.

Radostné a pokojné Vianoce a požehnaný nový rok 2019 Vám praje

Slavomír SABOL
biskup VD ECAV

VYŠE TRISTO DETÍ SA STRETLO S MIKULÁŠOM

Už po ôsmykrát zavítal na Prešovskú univerzitu v Prešove (PU) Mikuláš, ktorý obdaril sladkým potešením desiatky detí a vnúchat zamestnancov univerzity.

V stredu 4. decembra 2018 pripravilo vedenie univerzity milé podujatie, ktoré sa v predvianočnej nálade uskutočnilo v priestoroch Študentského domova a jedálne PU pri príležitosti osláv Mikuláša. Tento rok sa ho zúčastnil historicky najväčší počet detí, tie si prevzali mikulášsky balíček plný maškrt.

„Teší ma, že tento rok vás prišlo tak veľa, asi najviac, odkedy organizujeme toto stretnutie s Mikulášom,“ prihovárал sa rektor univerzity Peter Kónya malým ratolestiam. Okrem mikulášskej nádielky bol pripravený aj umelecký program vysokoškolského folklórneho súboru Torysa, ktorý sa predstavil hudobno-tanečným divadlom pod názvom Predvianočné pastorále (Betlehemské hry, koledy a vinše). Orches-

ter viedla Katka Šinalová, speváčku skupinu pripravila Jana Hudáková a s tanečnou zložkou pracoval Vladimír Marušin, umelecký vedúci Torysa a autor choreografie a réžie.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
Foto: Marcel MRAVEC
AVS CCKV PU

VII. ADVENTNÝ KONCERT

Prešovská univerzita v Prešove aj tento rok zorganizovala pod záštitou Dr. h. c. prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD., rektora univerzity, adventný koncert. Pestrosť programu spev, hudba, divadlo, hovorené slovo predpovedalo, že návšteva koncertu bude opäť neopakovateľným zážitkom a krásnou príležitosťou predvianočných sviatkov.

Už po siedmy rok sa sála PKO – Čierny orol v Prešove premenila na priestor naplnený príjemnou atmosférou adventu. Nadviazal na úspešnú koncepciu z predchádzajúcich rokov, keď poslucháčom ponúkol umeleckú prezentáciu študentov a pedagógov univerzity. Adventný koncert bol dramaturgicky zložený z tvorby Sergeja Trubačova, Cesara Francka, Gabriela Reilicha, Eugena Suchoňa, Petra Iljiča Čajkovského, Kyryla Stecenka, Mi-

chala Lorenca, Alexandra Šalajeva, Giacchino Rossiniho. Poslucháčom ich diela priblížili Spevácky zbor sv. Romana Sladkovepca GTF, Ženský spevácky zbor Iuventus paedagogica, Spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, Miešaný spevácky zbor Nostro Canto. Ako sólisti sa predstavili Barbora Diňová a Barbora Gildeinová (duetto), Lucia Novotná (spev), Juraj Feltovič a Ján Onder (duo akordeón), Andrea Nemcová (spev). Program

ponúkol aj interpretov hudobných zoskupení v podaní Komorného orchestra Camerata Academica, tria v zložení pani Renáta Kočišová (violončelo), Liubov Gunder (klavír) a Miroslava Kuchárová (husle). Adventné vystúpenie si pripravilo aj Študentské divadlo Prešovskej univerzity v Prešove v prevedení Ludovej betlehemskej hry, v realizácii Karola Horáka a Mirona Pukana. Po úvodných slovách moderátorky Evy Peknušiakovej, ktorá navodila príjemnú atmosféru v hľadisku PKO Prešov, začal sa odvíjať adventný „sujet“ spevu a hudobných melódií. Jednotlivé čísla protagonistov boli zoradené do hudobných blokov. Po prvom bloku moderátorka veľmi poeticky priviedla poslucháčov svojím vyznaním. „Keď som bola malé dievčatko, ktosi zacengal na zvončeku na chodbe, čo bol signál, že prišiel Ježiško s darčekom. Keď som podrástla, neskôr v mladosti, keď sme už verili viac svojim rodičom, bol pre nás Štedrý deň prekvapením, ktoré pod stromčekom na nás čakalo,“ k prekvapeniu programu. Takýmto prekvapením večera pre

preplnenú sálu historickej budovy PKO v rámci predvianočného adventného koncertu bol Boris Farkaš, herec Divadla Astorka z Bratislavy. Patrí k popredným činohrným hercom Slovenskej divadelnej kultúry, zároveň patrí k popredným osobnostiam československej mediálnej kultúry, poznáme ho ako filmového, televízneho i rozhlasového herca. Maestro Boris, ktorého detstvo i mladosť sa spája s Prešovom, svojou typickou skromnosťou, eleganciou, noblesou a profesionálnym prístupom pri otázkach Evy Peknušiakovej odpovedal majestátne, jemu príznačnou rétorikou. Zaujímavým, pútavým slovom sme sa dozvedeli o jeho detstve v čase Vianoc, štúdiu na Vysokej škole múzických umení, ale aj profesionálnych začiatkoch jeho hereckej dráhy. Divákovi sa zdôveril, že k veľkému divadlu ho priviedol Karol Horák, v čase štúdia odboru vzdelávania a výchovy dospelých na Filozofickej fakulte v Prešove UPJŠ v Košiciach. Počas pôsobenia štúdia v Prešove bol členom študentského divadla. Blysol sa výni-

močnou schopnosťou napodobňovať hlasy bývalých skvelých hercov, Karola L. Zachara a Jozefa Kronera. Bolo to netradičné spestrenie adventného koncertu, prijaté divákmi s uznaním a nadšením. V podaní Komorného orchestra Camerata Academica zazneli prvé slovenské koncertné uvedenie skladby Gabriela Reilicha, rodáka zo Sv. Jura, a skladby Samuela Capricorna, pressburského regenschorihov v roku 1649 – 1657). Zbory sa prezentovali vyspelou speváckou technikou, hlasovou kultúrou a charakteristickým zvukovým prejavom. Interpretácia zborov

Gréckokatolíckej teologickej fakulty a Pravoslávne bohosloveckej fakulty bola tematicky ladená k Vianociam. Výkon Miešaného speváckeho zboru Nostro Canto so sólistkou Andreou Nemcovou bol famóznym. Sólisti, či už v speve, „klavírne“ trio, alebo hrou na akordeón zanechali veľmi príjemný dojem. Ich interpretácie mali veľmi dobrú umeleckú úroveň. Finále adventného koncertu vrcholilo. V ľudovej betlehemskej hre, ktorá začala typickým zabúchaním betlehemcov na dvere a spýtaním sa, či im dovoľia predviesť hru, od začiatku dejstva ožili pred nami

postavičky anjela, baču a valachov. V poslucháčoch to vyvolalo spomienky na očakávanie betlehemcov. Prezentácia hry v podaní študentov divadielka bola uznanlivo ocenená aj slovami maestra Borisa Farkaša. Všetci účinkujúci svojím výkonom vniesli medzi divákov čarovnú adventnú náladu. Prekrásny večer umocnila svojím profesionálnym prístupom, dokonalou prípravou, úsmevom, a plná pozitívnych emócií moderátorka Eva Peknušiaková. Adventný koncert Prešovskej univerzity v Prešove bol nádherným adventným vencom spevu, hudby, nádherných melódií, skvelých výkonov jednotlivých interpretov. Záverečný aplauz „fortissimo“ celého publika bol najkrajším ocenením pre všetkých. Obdiv, úcta a uznanie patrí všetkým pedagógom, zbormajstrom, ktorí pripravili protagonistov večerného koncertu (pp. D. Kravec, M. Polohová, Hana von Schlosser, T. Švajková, Z. Sláviková, A. Derevaníková, I. Medňanská, K. Horák a M. Pukan).

ĎAKUJEME.

PhDr. Viliam TARJÁNYI, PhD.
RPU

na pulze univerzity

S REKTOROM NA PRAHU VIANOČNÝCH SVIATKOV

Pán rektor, posledné tohtoročné číslo nášho časopisu je popri bežných starostiach a radoostiach univerzitného života venované aj očakávaným najkrajším sviatkom v roku, Vianociam. Skôr, než sa vás opýtam, čo pre vás znamenajú Vianoce, chcem sa opýtať, čo pre vás znamená obdobie adventu, v ktorom sa v súčasnosti nachádzame?

Advent je obdobím bezprostredného očakávania príchodu vianočných sviatkov, narodenia Spasiteľa. Podľa kresťanskej tradície by malo slúžiť príprave na tieto nesmierne významné sviatky. Na očistenie mysle a v istom zmysle i tela. Je však pravdou, že takéto ponímanie adventného času a jeho skutočné prežívanie sa v súčasnosti z nášho života vytráca. Pre pracujúceho človeka je obdobím zhonu pred koncom roka, uzávierok a dobiehania mnohých nesplnených povinností. Inak tomu nie je ani v univerzitnom živote, do ktorého treba prirátať aj zápočtové písomky a predtermíny. Potom je to predvianočné upratovanie a nakupovanie darčiekov. A napokon predvianočné posedenia a povestné „kapustnice“, ktoré asi nie sú práve v súlade s kedysi držaným pôstom. Samozrejme, ten kto chce, nájde si aj v tomto zhone čas pre duchovné stíšenie, návštevu chrámu či spoveď.

Máte nejaké osobitné spomienky na toto obdobie?

Tak z detstva je to predovšetkým Mikuláš. Ten mal u nás doma neopísateľné čaro a nebolo to len o darčekom. S bratom sme sa na ten deň tešili celé týždne. Možno aj preto som pred pár rokmi ako prorektor navrhol, aby sme začali s Mikulášom u nás na univerzite. A vznikla z toho veľmi pekná tradícia. Mikuláš, alebo 6. december má pre mňa ešte ďalší význam, pretože už podstatne neskôr som sa v tento deň šťastne oženil. Ďalšími spomienkami z detstva sú potom vyleštené parkety, vyblýskaný nábytok, umyté okná, nové záclony a, samozrejme, vôňa vianočných oplátok a pečiva. To dostatočne vyvážilo pôst, do ktorého nás aspoň posledné dni pred Vianocami nútili rodičia.

Tak teraz môžeme pristúpiť k otázke, ktorú obvykle kladieme v predvianočnom čísle nášho časopisu. Čo pre vás znamenajú Vianoce?

Pre mňa osobne nesmierne veľa. Sú to najkrajšie sviatky v roku. Sú to sviatky, počas ktorých si človek môže aspoň na niekoľko dní oddýchnuť od bežných starostí, nechať bokom prácu, vypnúť počítač i mobilný telefón. Oslávi ich v kruhu svojich najbližších, v sviatočnej atmosfére, plnej lásky a pohody. Pritom sa zamyslí nad zmyslom nášho bytia, nad tým, čo robil a ako žil počas minulého roku, či to robil správne a dobre, aby sa za to raz nemusel hanbiť. Znie to ako z romantického filmu, ale malo by to byť tak, aspoň by sa to malo k tomu čo najviac priblížiť. Tie ďalšie atribúty Vianoc, ako je stromček, darčeky, oplátky, kapustnica, pečivo a ďalšie dobroty sú pritom vedľajšie.

Ako vy trávite vianočné sviatky? A aké tradície dodržiavate?

Prežívam ich zásadne doma, v kruhu najbližšej rodiny. Najvýznamnejšou tradíciou je určite stromček, ktorý sa zdobí v noci pred Štedrým dňom, aby ho deti ráno mohli objaviť. Darčeky sa objavajú pod ním bezprostredne po štedrej večeri. Tá stabilne pozostáva z oplátok s medom a cesnakom, opekancov, resp. bobálok, kapustnice s neúdenou klobásou a hriľbmi, a, samozrejme, vyprážanej ryby (kapra alebo filé). Na Prvý sviatok vianočný je potom vždy (odkedy sa pamätám) slepačia polievka a pečená hus. No iste, Vianoce nie sú zďaleka iba o tradičných jedlách a stromčeku. Patrí k nim aj návšteva chrámu a služby Božie. A ešte pohoda, oddych a pokoj, spojené s prechádzkami. I návšteva cintorína a hrobov najbližších zosnulých.

Akokoľvek to možno nie je v súlade s atmosférou vianočných sviatkov, pohodou a zabudnutím bežných starostí, koniec roka je obdobím, keď sa každý aspoň jedným okom pozerá na to, čo sa stalo v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch.

Aký bol končiaci sa rok pre Prešovskú univerzitu?

Myslím si, že jednoznačne úspešný. Naša univerzita si v roku 2018 uhájila svoje postavenie medzi najväčšími slovenskými univerzitami, kde stabilne zaujíma štvrté miesto. Mimo bratislavských vysokých škôl je pritom druhá. Samozrejme, náš význam nie je iba vo veľkosti. V dostupných relevantných rankingoch, resp. rebríčkoch je Prešovská univerzita stále v prvej tretine, čo v kontexte súčasného hodnotenia vedeckovýskumnej činnosti (s mimoriadnym akcentom na vybrané prírodovedné a technické vedy) a nášho dominantného humanitného a spoločenskovedného zamerania možno považovať za jednoznačný úspech. Postavenie našej univerzity môže dokumentovať aj skutočnosť, že v jeseni sa na jej pôde konalo po prvý raz zasadnutie Slovenskej rektorskej konferencie i Prvé slovensko-maďarské rektorské fórum. O Lianke a ďalších úspechoch v oblasti vedy som už dávnejšie hovoril. Ostatne, myslím, že v predvianočnom čase netreba zatažovať našich čitateľov ďalšími podobnými informáciami.

Samozrejme. Vrátime sa teda ku Vianociam. Čo by ste chceli odkázať a zaželať čitateľom nášho časopisu a najmä akademickej obci k Vianociam?

V prvom rade chcem všetkým našim zamestnancom poďakovať za ich prácu počas celého roka, bez ktorej by univerzita nebola tým, čím je. Želám im predovšetkým veľa lásky, oddychu a pohody. Či už trávajú vianočné sviatky doma, u príbuzných, na horách, alebo v ďalekej cudzine, nech sú plné Božieho požehnanja, pokoja, odpočinku a porozumenia. Či ich už prežívajú duchovne, tradične, alebo konzumne. Nech zabudnú na starosti a problémy všedných dní, ak by boli akokoľvek ťažké, nech sa tešia z prítomnosti svojich blízkych a v hlbokom duchovnom význame týchto sviatkov nech nájdu silu na všetko, čo prinesie nasledujúcich dvanásť mesiacov.

Zhovárala sa
Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.

NÁVŠTEVA MINISTRA MIROSLAVA LAJČÁKA

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslav Lajčák 8. 11. 2018 vystúpil na pôde Prešovskej univerzity v Prešove v rámci podujatia zo série #MYSMEEÚ. Jeho cieľom je oživiť celonárodnú diskusiu o aktuálnych témach EÚ, s osobitným dôrazom na miesto Slovenska v ďalšom smerovaní európskeho projektu.

Miroslava Lajčáka na pôde Prešovskej univerzity privítal rektor Peter Kónya, pričom vyjadril potešenie, že minister navštívili našu univerzitu už niekoľkokrát. „Chcem poďakovať pánovi ministrovi, pánovi štátnemu tajomníkovi a ďalším pracovníkom Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, že si vybrali pre toto dnešné zaujímavé a významné podujatie práve Prešovskú univerzitu,“ uviedol rektor na úvod. V súvislosti s témou podujatia v rámci svojho prejavu označil Európsku úniu za jeden z najvýznam-

nejších historických projektov našej európskej civilizácie. „Či si to už niektorí chcú pripustiť alebo nie, EÚ, naše členstvo v nej a jeho dôsledky a dopady výrazne ovplyvňujú azda všetky oblasti nášho života. Okrem investícií z eurofondov, ktoré výraznou mierou pozdvihli úroveň rôznych oblastí našej spoločnosti vrátane školstva a vedy, je s EÚ spojené slobodné cestovanie, štúdium či práca v cudzine, zahraničné výskumné a študijné pobyty, vyrovnávanie regionálnych rozdielov, no najmä mierové spolunažívanie a riešenie

problémov medzi štátmi mierovou cestou,“ vyzdvihol Kónya. Minister vo svojom vystúpení akcentoval päť zásadných odkazov. Prvým z nich je, že Európska únia je náš vitálny životný priestor, ktorý by sme si mali vážiť. Automaticky prekračujeme vnútorné hranice EÚ bez cestovných pasov, vyžívame diaľnice zrekonštruované z európskych peňazí či telefonujeme bez roamingu. Únia je zároveň zdrojom prosperity. Minister Lajčák v tejto súvislosti zdôraznil, že hospodársky rast našej krajiny po vstupe do Únie

kontinuálne prevyšuje celkový rast EÚ a výrazne sa znížila aj nezamestnanosť. „Sme súčasťou európskej rodiny, používame európsku menu, pomáhame chrániť jej vonkajšie hranice a slobodne sa v nej pohybujeme,“ skonštatoval šéf slovenskej diplomacie. Toto všetko samozrejme nedáva dôvod na absolútnu spokojnosť a Únia prechádza aj svojou krízou, dôkazom čoho je brexit. Druhý odkaz znie – EÚ nie je samozrejmosť a treba ju chrániť. „EÚ pri všetkých jej nedokonalostiach je najlepšou garanciou nielen prosperity, ale aj mieru, na čo sa zabúda, lebo to pokladáme za samozrejmosť,“ uviedol minister. Zároveň poukázal na dôležitosť súdržnosti „európskej rodiny“.

Tretím poslanstvom v nadväznosti na vyššie uvedené je, že ani prítomnosť Slovenska v EÚ nie je samozrejmosť, čo deklaroval na zložitej ceste do Únie, ktorou si naša krajina musela prejsť. „Preto je dnes potrebné o Únii hovoriť viac ako inokedy. Diskutovať o jej význame i problémoch, aby sa občania vedeli správne zorientovať v mase informácií, nakoľko sú dnes zaplavení rôznymi konšpiračnými teóriami, hoaxami a falošnými prorocत्वami,“ dodal

minister. Každý z nás má spoluúčasť a zodpovednosť za EÚ a preto je treba ju tvoriť, hovorí jeho štvrtý odkaz. Dnešná generácia má oproti tým predchádzajúcim nielen oveľa väčšiu slobodu, ale aj zodpovednosť. Minister Lajčák v tejto súvislosti upozornil na potrebu zaujímať sa o európske dianie a zúčastňovať sa na voľbách do Európskeho parlamentu. Zároveň vyzval mladých ľudí, aby boli vo svojom uvažovaní kritickí a proaktívni pri tlmočení svojho názoru.

Posledným, piatym poslanstvom, tlmočeným šéfom slovenskej diplomacie, bolo, že EÚ ponúka neuvěřiteľné možnosti, ktoré je potrebné využiť. Jednou z nich je aj možnosť

štúdiá v rámci programu Erasmus. „EÚ nie je dokonalá. Je však tou najlepšou odpoveďou na bezpečnostné, ekonomické, sociálne výzvy, ktoré globalizovaný svet prináša. Som presvedčený, že budúcnosť Slovenska je v Európskej únii. Hazardovať s inou alternatívou by bolo historicky nezodpovedné,“ uzavrel svoje vystúpenie na Prešovskej univerzite minister Lajčák, ktorý následne diskutoval s prítomnými študentmi a hosťami.

Tlačový odbor MZVaEZ SR
Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD. (PU)
Foto: Marcel MRAVEC (AVS CCKV PU)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA OTVORILA RUSKÉ CENTRUM

Prešovská univerzita (PU) v Prešove dňa 20. 11. 2018 slávnostne otvorila Ruské centrum, ktorého hlavnou myšlienkou je priblížiť ruskú kultúru a ruský jazyk. Novootvorené centrum v Prešove je v rámci celosvetového meradla 113. v poradí a obsahuje viac ako 1 100 kníh.

Po niekoľkoročnom úsilí pedagogického zboru Inštitútu rusistiky Filozofickej fakulty PU v spolupráci s veľvyslancom Ruskej federácie na Slovensku a predstaviteľmi Fondu Russkij mir bolo na PU oficiálne otvorené Ruské centrum, ktoré bolo doposiaľ zriadené len v Bratislave. „Prínosom Ruského centra je jeho autonómne fungovanie v rámci inštitútu, a tým aj celej univerzity, ktoré však ponúka konkrétne výhody – vybavenie najnovšou literatúrou z oblasti metodiky vyučovania ruského jazyka, možnosť štúdia klasickej i najnovšej ruskej literatúry, prítomnosť výkladových a špeciálnych lexikografických diel,“ uviedol doc. Ľubomír Guzi, riaditeľ Inštitútu rusistiky na Filozofickej fakulte PU. Ako doplnil, autonómnosť centra umožní inštitútu samostatne usporadúvať jazykové kurzy ruského jazyka, rôzne prezentácie či prednášky. „Riaditeľ Fondu Russkij mir V. V. Kočin nám ponúkol mož-

nosť certifikácie ruského jazyka, čo znamená, že v rámci centra budú môcť záujemcovia získať potvrdenie o úrovni ovládania ruského jazyka,“ poznamenal Guzi.

V priestoroch novootvoreného centra na PU je dostupných vyše 1 100 kníh z oblasti ruskej kultúry, literatúry a jazyka, didaktické pomôcky, učebnice, slovníky a i., ktoré sa budú každoročne obnovovať, dopĺňať a špecifikovať. „Ruské centrum to nie je len niekoľko tisíc ruských kníh, ktoré budú ležať na policiach v priestoroch univerzity,

ale pevne verím, že pôjde o miesto, ktoré sprostredkuje ruskú kultúru, literatúru a výtopytky ruskej vedy nielen študentom na Inštitúte rusistiky, ale všetkým študentom našej univerzity, aby tak získali širší prehľad o dani niekoľko sto kilometrov východne od našich hraníc, ale aj o mieste Ruska a jeho kultúry v súčasnom svete,“ uviedol rektor prof. Peter Kónya na slávnostnom otvorení, ktorého sa zúčastnil aj mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Ruskej federácie na Slovensku Aleksej Leonidovič

Fedotov, výkonný riaditeľ Fondu Russkij mir Vladimír Viačeslavovič Kočina, vedenie Filozofickej fakulty PU a predstavitelia prešovskej rusistickej obce. Súčasťou slávnostného podujatia bolo aj vystúpenie ženského speváckeho zboru Iuventus Pedagogica a prednes i spev študentiek rusistiky P. Bilous, A. Feisy, T. Burčíkovej, M. Maťašovej s hudobným sprievodom M. Mižáka

Ruské centrum PU je financované Fondom Russkij mir a Prešovskou univerzitou. Cieľom Fondu Russkij mir je popularizácia ruského jazyka, ktorý je považovaný za celonárodný majetok Ruska a za dôležitý element ruskej a svetovej kultúry. Fond podporuje programy výučby ruského jazyka v Ruskej federácii aj v zahraničí, jeho zakladateľmi sú Minister-

stvo školstva a vedy Ruskej federácie a Ministerstvo zahraničných vecí RF, partnermi Medzinárodná asociácia vyučujúcich ruského jazyka či Moskovská štátna univerzita. Inštitút rusistiky PU vznikol v roku 2014, je to však vedecko-pedagogické pracovisko so šesťdesiatročnou tradíciou. Vychováva učiteľov

ruského jazyka a literatúry, prekladateľov z a do ruského jazyka, so zameraním na odborný, ale aj umelecký preklad a tlmočenie, a tiež odborníkov na ruský jazyk a kultúru, disponujúcich prekladateľskými zručnosťami.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
Foto: UK PU

TÝŽDEŇ VEDY, TECHNIKY A UMENIA

V rámci Týždňa vedy, techniky a umenia sa 7. 11. 2018 nákupné centrum Max premenilo na univerzitné mestečko. Postarala sa o to naša univerzita, ktorá si pre návštevníkov nachystala to najlepšie, čo ponúka. Už tradične nechýbal bohatý program, spojený s prezentáciou fakúlt, celouniverzitných pracovísk, či rôzne zaujímavé praktické ukážky.

Prešovská univerzita sa „preniesla“ do frekventovaných priestorov nákupného centra, ktoré sa aspoň na jedno popoludnie stalo provizórnym univerzitným mestečkom. V rámci neho odprezentovalo širokú paletu možností štúdia všetkých osem fakúlt.

Okrem toho sa návštevníci mohli zapojiť do simulovaných prezidentských volieb, ktoré organizoval Inštitút politológie Filozofickej fakulty, ale tiež rôznych eko hier, matematických hlavolamov, či pod taktovkou Fakulty humanitných a prírodných vied sa vydať po stopách geografie. Ako správne separovať, učili návštevníkov zase zástupcovia

z Katedry environmentálneho manažmentu.

Svoj program mala pripravený aj Fakulta športu, tá hľadala najväčších silákov a siláčky a na základe výsledkov testu ručnej dynamometrie odhalila silu stisku ruky. O meranie glykémie, krvného tlaku či určovanie krvných skupín sa postarala Fakulta zdravotníckych odborov, ktorá zároveň predstavila praktické ukážky záchranárskych techník a prvej pomoci, ale tiež ukážky rôznych techník čistenia zubov. Programovateľné hračky, hlavolamy a origamy priblížila zase návštevníkom Pedagogická fakulta. Potenciál svojich študentov využila taktiež

Gréckokatolícka teologická fakulta, ktorá predstavila to najlepšie zo svojej oblasti. Študijný program animácia voľnočasových aktivít sa odprezentovala kreatívnou aktivitou – maľovaním na tvár detí a rôznymi tvorivými hrami. Študijný program katolícka teológia mala zase nachystanú ochutnávku liturgického vína, chleba a ikonopiseckú dielňu. Pestrá ponuka, ktorú si univerzita pripravila pre návštevníkom obchodného centra, dotvorila príjemnú atmosféru nákupného popoludnia.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.

PRESTÍŽNA SPOLUPRÁCA S VOLGOGRADSKOU UNIVERZITOU

Prešovská univerzita v Prešove (PU) rozširuje okruh medzinárodnej spolupráce. Ďalšie dvere v oblasti vedecko-výskumnej, vzdelávacej činnosti, ako aj akademickej mobility otvorila podpísaním dohody s Volgogradskou štátnou sociálno-pedagogickou univerzitou.

Koncom októbra sa rektor PU prof. Peter Kónya spoločne s dekanom Fakulty humanitných a prírodných vied PU prof. René Matlovičom zúčastnili zahraničnej pracovnej cesty v Ruskej federácii. Hlavným cieľom bolo nadviazanie spolupráce s Volgogradskou štátnou sociálno-pedagogickou univerzitou, zastúpenou rektorom prof. Korotkovom, ktorá bola oficiálne zavŕšená podpisom zmluvy o spolupráci dňa 23. októbra 2018. „Volgogradská štátna sociálno-pedagogická univerzita patrí medzi najvýznamnejšie univerzity svojho druhu v Ruskej federácii. Má v mnohom podobný profil ako naša univerzita a spolupráca s ňou ponúka rozšírenie našich akademických a výskumných kontaktov ďalej na východ i konkrétne možnosti kooperácie vo viacerých humanitných, spoločenskovedných a prírodovedných odboroch pre našich pedagógov a študentov,“ vyzdvihol kooperáciu rektor Kónya.

Predmetom zmluvy je vzájomná spolupráca v oblasti odborného a celoživotného vzdelávania, aktualizácie vzdelávacích programov, ale tiež zvyšovania efektívnosti využitia vedeckého potenciálu vysokých škôl, kvalifikácie pedagogických a vedúcich pracovníkov či zvyšovania akademickej mobility študentov a pedagógov. Súčasťou tejto zmluvy je i podieľanie sa na realizácii spoločných grantových projektov, organizácii vedeckých podujatí, konferencií, kongresov, sympózií, ako aj kultúrno-umeleckých podujatí. Obe strany sa taktiež dohodli na publikovaní vedeckých prác v zborníkoch a časopisov, vydaní zborníkov, skript a monografií v oblasti humanitných a prírodných vied. Nemenej dôležitou súčasťou spolupráce bude aj výmena učiteľov, vedeckých pracovníkov, doktorandov a študentov, spojená s výučbou, prednáškami, vedením seminárov, konzultáciami,

stážami, spoločnými výskumami a metodickou prácou.

Prešovská univerzita v Prešove spolupracuje so 72 inštitúciami v 21 krajinách. Bilaterálne dohody má podpísané so zahraničnými univerzitami v Albánsku, Bosne a Hercegovine, Číne, Českej republike, Japonsku, Jordánsku, Kanade, Kazachstane, Maďarsku, Nemecku, Poľsku, Rumunsku, Rusku, Slovinsku, Srbsku, Španielsku, Švajčiarsku, Taiwane, Taliansku, Ukrajine či USA. Univerzita okrem toho, v rámci prepájania teórie s praxou, intenzívne pracuje aj na rozvíjaní spolupráce so strednými školami, samosprávami, úradmi štátnej správy, ale tiež so súkromnými inštitúciami či lokálnymi médiami.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.

PROF. VASIL GLUCHMAN:

ROZHODOL SOM SA KANDIDOVAŤ NA FUNKCIU REKTORA PU V PREŠOVE

Dôvody, ktoré ma vedú ku kandidatúre na funkciu rektora PU v Prešove.

Rok 2019 bude na našej univerzite opäť rokom viacerých volieb. Na mnohých fakultách budú prebiehať voľby senátov a dekanov fakúlt, rovnako aj senátu univerzity, no najvýznamnejšou bude voľba rektora. Voľby rektora by mali byť súťažou myšlienok, predstáv a vízií o tom, ako by mala vyzerať univerzita v budúcnosti, kam by mala smerovať, aby dokázala dostatočne reagovať na výzvy a požiadavky doby v kľúčových oblastiach jej činnosti. Takáto súťaž myšlienok by mala byť dôstojným aktom hodným voľby rektora a hlavne hodná toho, že sa rozhoduje o budúcnosti univerzity. Príkladom môžu byť voľby rektora Univerzity Karlovej v Prahe alebo

rektora Univerzity Komenského v Bratislave. Vizitkou kvality univerzity je aj to, akých kandidátov na funkciu rektora dokáže vygenerovať, teda či jej akademická obec má silné vedecké a pedagogické osobnosti s potrebnými riadiacimi schopnosťami na úspešné zastávanie funkcie rektora a dostatočnými osobnostnými predpokladmi na zvládnutie jej nárokov.

Po zhodnotení svojich schopností, skúseností a najmä dosiahnutých výsledkov vo funkcii dekana FF PU v Prešove som sa rozhodol kandidovať na funkciu rektora PU v Prešove v budúročných voľbách. Voľba rektora by nemala byť iba povinnosťou vyplývajúcou zo zákona, ale priestorom prezentácie myšlienok a vízií na dosiahnutie toho, aby univerzita bola úspešná v kľúčových oblastiach jej činnosti v porovnaní s ostatnými univerzitami na Slovensku a v strednej Európe. To je prvý dôvod mojej kandidatúry na funkciu rektora.

Druhým, oveľa podstatnejším dôvodom mojej kandidatúry je odlišná predstava o smerovaní univerzity, vízií jej budúcnosti, ale aj o metódach jej riadenia. Myslím si, že v kľúčových oblastiach činnosti univerzita stagnuje, prípadne prepadá sa v porovnaní s inými slovenskými univerzitami. Svedčia o tom jednak výsledky predchádzajúcej komplexnej akreditácie a potvrdzujú to aj aktuálne hodnotenia výsledkov slovenských univerzít v oblasti vedy a publikačnej činnosti, kde sa Prešovská univerzita v Prešove nachá-

dza na posledných miestach. Úspešný príbeh fakulty je do značnej miery výsledkom prebudenia a rozvinutia existujúceho vysokého tvorivého potenciálu zamestnancov fakulty. Druhým faktorom úspechu je uplatňovanie jasných pravidiel v riadení vrátane hodnotenia individuálnych výkonov tvorivých pracovníkov fakulty a inštitútov. Pravidlá nadväzujú na formulovanie hodnôt fakulty a vízie fakulty, teda kam smerujeme a čo chceme dosiahnuť. Aj vďaka tomu je FF PU v Prešove na popredných miestach hodnotenia medzi podobnými fakultami na Slovensku, je dlhodobo finančne stabilizovaná, má vyše 30-percentný podiel na výkonoch univerzity. Výrazne tým prispieva k tvorbe zdrojov potrebných na fungovanie univerzity a dofinancovanie niektorých jej fakúlt.

Voľby rektora boli doteraz obyčajne zastreté „rúškom tajomstva“, pretože sa čakalo na výsledky volieb do senátu a potom sa rozohrávali hry o hlasy senátorov. Rozhodovanie o kandidátoch na rektora bolo oficiálne výsledkom jednej verejnej prezentácie kandidátov, kde často chýbala primeraná diskusia, na základe ktorej sa dali dostatočne posúdiť zámery kandidátov, ich hodnoty a vízie, ciele vo vzťahu k univerzite a jej budúcnosti, s ktorými sa uchádzajú o zvolenie do funkcie.

Preto som sa rozhodol ohlásiť svoju kandidatúru už teraz. Bude dostatočný čas na to, aby akademická obec univerzity mohla posúdiť moje dosiahnuté výsledky pri riadení fakulty, ako aj výsledky mojej

vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti, rovnako aj zámery, s ktorými sa uchádzam o funkciu rektora. S mojou filozofiou a etikou riadenia vrátane jej hodnôt sa môžete oboznámiť prostredníctvom mojej monografie Profesijsná etika ako etika práce a etika vzťahov (2014), ktorú možno nájsť aj v Univerzitetnej knižnici PU v Prešove. Mój vedecký a pedagogický profil sa nachádza na webstránke Inštitútu etiky a bioetiky FF PU v Prešove a na portáli ResearchGate.

Chcem organizovať pravidelné stretnutia s členmi akademickej obce PU v Prešove vrátane študentov, na ktorých objasním svoje hodnoty, filozofiu a etiku riadenia, ale aj ciele a zámery, s ktorými sa uchádzam o funkciu rektora.

Budem rád, ak zamestnanci univerzity a jej študenti, ktorým nie je ľahostajná budúcnosť univerzity, rozhodnú sa kandidovať do akademického senátu univerzity, aby sme spoločne prispeli k jej úspešnému príbehu.

Pevne verím, že predvolebná kampan bude hodná akademickej pôdy PU v Prešove, teda súčasnej i budúcej intelektuálnej elity Slovenska. Dúfam, že skutočne pôjde o férovú súťaž, v ktorej budú víťaziť myšlienky a vízie, ako dosiahnuť, aby univerzita bola úspešná v kľúčových oblastiach jej činnosti, a predmetom kampane nebudú zákulisné hry alebo diskreditácia protikandidátov. Karl Raimund Popper sa vyjadril, že v boji nech radšej hynú myšlienky, než by mali zomierať ľudia. V tomto prípade dávam prednosť modifikácii Popperovho vyjadrenia, lebo v kontexte volieb rektora si nemyslím, že by malo ísť o boj, v ktorom hynú myšlienky. Práve naopak, má ísť najmä o pozitívnu konfrontáciu, ktorej cieľom je vznik nových a produktívnych myšlienok pri hľadaní riešení týkajúcich sa budúcnosti univerzity a jej miesta medzi univerzitami na Slovensku a v strednej Európe. Som presvedčený o tom, že Prešovská univerzita v Prešove, jej zamestnanci a študenti majú dostatok tvorivého potenciálu a entuziazmu, aby sme spoločnými silami dokázali písať jej úspešný príbeh!

prof. PhDr. Vasil GLUCHMAN, CSc.
dekan FF PU

SVETOVÝ KONGRES INTERNEJ MEDICÍNY

Medzinárodná spoločnosť pre internú medicínu – ISIM, bola založená v roku 1948 v Bazileji vo Švajčiarsku. Jej cieľom je podporovať a šíriť nové teoretické a praktické poznatky z oblasti vnútorného lekárstva, podporovať vzdelávanie mladých internistov, ako aj spoluprácu medzi lekármi vo všetkých odvetviach modernej internej medicíny v rôznych častiach sveta. Hlavnou udalosťou v činnosti ISIM je organizovať každé dva roky Svetový kongres internej medicíny – WCIM.

34. kongres WCIM sa v roku 2018 konal v krásnom prostredí Kapuského Mesta Južnej Afriky, v modernej budove Medzinárodného kongresového centra – Cape Town International Convention Centre, v čase od 18. do 21. októbra 2018. Prešovskú univerzitu v Prešove na tomto významnom podujatí zastupoval docent Fakulty zdravotníckych odborov MUDr. Alexander Kiško CSc., ktorý sa už dlhší čas venuje problematike tzv. tichej ischémie myokardu u pacientov s ochorením diabetes mellitus 2. typu. Vo svojej prednáške, v rámci bloku kardiovaskulárnych ochorení, pán docent prezentoval výsledky štúdie, zameranej na zistenie prevalencie a možných klinických prediktorov tichej ischémie myokardu u diabetikov stredného veku. Táto štúdia bola vykonaná v rámci grantového projektu KEGA 066PU-4/2016 „Význam perfúznej scintigrafie myokardu u diabetikov stredného veku ako východisko pre inovatívne formy výučby rádioizotopových diagnostických technológií v rámci medzinárodnej spolupráce. Doc. MUDr. Alexander Kiško, CSc., prezentoval na kongrese výsledky získané na základe vyšetrovaní pacientov s diabetes mellitus 2. typu, mladších ako 60 rokov. Na tieto účely bola použitá metóda záťažovej perfúznej scintigrafie myokardu, ktorou sa podarilo konštatovať,

že prevalencia tzv. tichej ischémie myokardu v tejto vekovej populácii diabetikov je pomerne vysoká – 18,4%. Na základe detailnej analýzy klinických a laboratórnych charakteristík jednotlivých pacientov boli zistené aj klinické prediktory tichej ischémie, podľa ktorých je možné predvídať a včasne diagnostikovať toto ochorenie u inak „asymptomatických“ pacientov. Prednáška pána docenta vyvolala v auditóriu veľký záujem a odborná diskusia pokračovala v kuloároch kongresovej sály. Pobyt v Kapuskom Meste poskytol príležitosť navštíviť svetoznámu nemocnicu Groote Schuur. Práve v priestoroch tejto nemocnice charizmatik prof. Christian Barnard uskutočnil prvú úspešnú transplantáciu ľudského srdca. Pocity z pobytu bezprostredne v priestoroch, kde sa písali dejiny novodobej kardiológie, sú nezabudnuteľné. Súčasťou kongresu bolo tradičné zasadnutie valného zhromaždenia ISIM, na ktorom bol zvolený nový prezident Dr. Adri Kok z Juhoafrickej republiky, ktorá nahradila odchádzajúceho prezidenta prof. Aru Sudoyo z Indonézie. Nasledujúci svetový kongres ISIM sa bude konať v roku 2020 v Cancúne v Mexiku.

doc. MUDr. Alexander KIŠKO, CSc.,
doc. PhDr. Ľubica DERŇAROVÁ, PhD., MPH
FZO PU

NAŠI UMELCI NÁM ZOHRIALI DUŠE

Predvianočné obdobie vnímame v bohatých a širokých súvislostiach nášho života. Hádám najviac evidujeme rôzne svetelné efekty, elektronické stromčeky a najmä bezhraničné reklamy, ktoré svojím obsahom nemajú nič spoločného so skutočnou podstatou Vianoc. Veď Vianoce po celé stáročia prebiehali tak, aby do ľudského spoločenstva prinášali radosť, mier, družnosť, nádej, pokoj a ostatné príjemné a krásne pocity. To je tá pravá podstata Vianoc, o priebeh ktorej sa u nás na PU vo veľkej miere úspešne snažia najmä naši kolegovia z Katedry hudby IHVU FF PU. Aj v tomto roku 6. decembra zorganizovali nádherný adventný koncert v Univerzitnej knižnici PU, ktorý vyvolal v nás mnoho hodnotových asociácií a hlbokých duchovných pocitov. Podobné podujatia prebiehajú na rôznych úrovniach, no spomínaný koncert bol pre nás vzácny najmä tým, že ho predviedli naši študenti. Veď týchto mladých ľudí musel niekto pripraviť, aby mohli vystupovať na profesionálnej úrovni. Jeden hudobník, s ktorým som po koncerte hovoril, mi povedal: „Na harmonike hrám 13 rokov a stále sa učím.“ A za predvedenými umeleckými vý-

konmi našich mladých hudobníkov a spevákov je okrem ich úsilia a talentu predovšetkým obetavá práca učiteľov. Napokon z jednotlivých vystúpení, keď na scéne účinkovali študenti so svojimi učiteľmi, to bolo zrejme. Kolegovia z Katedry hudby opätovne potvrdili, že najdôležitejším poslaním každého učiteľa je práca so študujúcou mládežou. Mladí ľudia majú v sebe často veľký tvorivý potenciál, ich sily sa rýchlo obnovujú a pri správnom vedení sa takisto primerane násobia. Práve takto pripravení mladí ľudia dosahujú profesionálnu úroveň a cez hudbu a spev ukazujú to najkrajšie, čo na tomto svete máme – vyjadrenie ľudských citov v majstrovských melódiách a slovách. Na spomínanom adventnom koncerte sa krásne ľudské city násobili samotným prostredím univerzitnej študovne, keď mladí umelci vystupovali obkolesení skvelými obrazmi nášho majstra Janka Bartka. Taký druh zážitku nepotrebuje mnoho slov, lebo hudba, spev a výtvarné obrazy vtahujú človeka do prostredia, kde jednoznačne prevažuje krása, ktorá zachráni svet (F.M. Dostojevskij). A naši mladí umelci so svojimi učiteľmi na čele s prof. I. Medňanskou

v onen deň sv. Mikuláša naozaj zachraňovali svet! Ešte dlho po koncerte sme v duchu videli mladých účinkujúcich a v našom vnútri sa vlnili mozartovské a iné majstrovské vlny.

Po koncerte nás prof. Medňanská pozvala už na VII. adventný koncert do PKO na pondelok 10. decembra, čo mnohí zamestnanci a študenti PU využili. Krása, hĺbka a šírka ľudského citu sa násobila, lebo program našich umelcov sa obohatil o ďalšie ukážky z tvorivého hudobno-speváckeho prostredia našej univerzity. Hneď na úvod nás do byzantskej duchovnej hudby uviedol Spevácky zbor sv. Romana Sladkoveca Gréckokatolíckej teologickej fakulty pod vedením Dávida Kravca. Popri jednotlivých sólových vystúpeniach, ktoré boli aj v univerzitnej knižnici, tentoraz sa predstavili ďalšie hudobno-spevácke súbory PU. Po doc. K. Medňanskom prebrala vedenie známeho orchestra Camerata Academica Mgr. art. Hana von Schlosser, ArtD, a pod jej vedením premiérovu zazneli na Slovensku dve skladby nemeckých skladateľov zo XVII. storočia. Pod vedením známej a osvedčenej zbornajsterky Mgr. Tatiany Švajkovej, PhD., ako stále pri podobných príležitostiach, vystúpil MSZ Nostra Canto a Iuventus paedagogica. Duchovné spevy na veľmi vysokej úrovni predviedol Spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, pod vedením ďalšej výraznej osobnosti nášho hudobného sveta PaedDr. Anny Derjavnikovej, PhD. Niektoré skladby v ich podaní sme im „pomáhali“ ťahať aj my, radoví milovníci spevu a hudby (Dobryj večir tobi...). Tohto roku program adventného koncertu obohatila Ľudová betlehemska hra Študentského divadla PU pod vedením prof. Karola Horáka a M. Pukana. Divadelný rukopis prof. Horáka poznávame už viac ako polstoročia a na jeho predstaveniach mladneme spolu s ním. Hádám najvhodnejšími slovami uznania, vďaka a úcty náš-

STOPY TALIANSKA V SRDCIACH PÚTNIKOV...

mu naozaj stále mladému majstrovi bolo vyznanie známeho slovenského herca, pôvodom Prešovčana, Borisa Farkaša, ktorý opätovne potvrdil významný podiel prof. Horáka na jeho hereckom osude – poslednýkrát sme to mohli zaevidovať na RTVS v relácii Zlaté časy. Boris Farkaš nás rozveselil okrem iného imitáciou veľkých bardov slovenskej kultúry, no to už do písomnej podoby neviem preniesť. Je ale fakt, že Boris má v sebe naozajstnú krv pravého „koniaru“ a mal by ju v našich kruhoch prezentovať pravidelne.

Aj v súvislosti so VII. adventným koncertom na PU sa žiada vyzdvihnúť veľmi efektívnu súčinnosť našich kolegov a ich študentov – v plnej miere potvrdzujú krásnu myšlienku o poslaní učiteľa: „Deti sa rodia s krídlami a učitelia ich učia lietať!“ Ešte raz sa žiada zdôrazniť, že učitelia Katedry hudby našej PU sú vynikajúcimi „trénermi“ a ich študenti to potvrdzujú na mnohých domácich a zahraničných scénach. Aj nás zohrievali hlboké ľudské city, keď medzi účinkujúcimi boli naši študenti, ktorí sa realizujú nielen v rámci našich odborných disciplín, ale sú úspešní v hudbe, speve, ba aj v iných oblastiach tvorivej ľudskej činnosti. Peknou slovenčinou a veľmi prirodzene nás koncertom sprevádzala Mgr. Eva Peknušiaková, PhD., ktorá nie náhodou má peknušiacke meno. Páčila sa nám takisto dramaturgia programu a za to si zaslúži hold PhDr. V. Tarjanyi, PhD. Po nádhernom umeleckom a citovom zážitku kvalitu nášho života v onen decembrový večer vylepšila recepcia a keď mám vyjadriť osobné vlastenecké a východniarske city, tak spomínanú kvalitu najviac potvrdili pirohy.

Pri takýchto predstaveniach sa človek zákonite cíti pokojnejšie, istejšie, radostnejšie a prechádzajú ním prúdy priateľstva a dobroty. Uvedená preduchovnelá činnosť predstavuje omnoho viac, ako neraz umelo vytvorené hodnotiace kritériá našich často nútených racionálnych aktivít.

prof. PhDr. Jozef Sipko, PhD.
FF PU

V dňoch 15. – 21. októbra sa zamestnanci, študenti a priatelia Gréckokatolíckej teologickej fakulty zúčastnili duchovnej púte v Taliansku. Tento pobyt bol sprevádzaný návštevou viacerých miest, ktoré pútnici navštívili, a jeho dôležitosť iba podčiarkla príležitosť 200. výročia zriadenia Prešovského gréckokatolíckeho biskupstva, ktoré si aj takouto aktivitou všetci účastníci pripomenuli.

Samotné putovanie nie je termínom, ktorý sa v spoločnosti objavuje iba dnes. Veriaci už niekoľko tisícročí putujú k svätyniam, relikviám, na odlahlé i blízke miesta. „Byť kresťanom znamená byť pútnikom až do príchodu do Otcovho domu“, tieto slová, ktoré kedysi povedal svätý Augustín, sú aj pre Cirkev dneška aktuálne. Dnešná Cirkev je putujúcou, tou, ktorá nezostáva iba pri tejto „pozemskej púti“, ale chce dosiahnuť niečo viac, a to nebo.

Púť, ktorú zastrešila a zorganizovala naša alma mater, obohatila nielen oči pútnikov, ale aj ich srdcia a dušu. Prvou zastávkou bolo pre pútnikov mesto Trieste na pobreží Benátskeho zálivu, ktoré bolo kedysi najdôležitejším prístavom Rakúsko-Uhorska. Starobylosť tohto miesta si mohli účastníci pripomenúť najmä na základe návštevy významných pamiatok: námestia Piazza Unitá d'Italia s mnohými palácami z 19. storočia, hradu a katedrály San Giusto.

Ďalší deň sa pútnici presunuli do starovekého etruského mesta Montepulciano, práve na tomto mieste sa uskutočnila aj sv. liturgia. Neskôr nasledovala prehliadka hlavného námestia Piazza Grande, ako aj ďalších renesančných budov, napr. Palazzo Comunale, Palazzo Bucelli, Palazzo Nobili – Tarugi, Palazzo del Monte Cantucci zo 16. storočia a kostol Tempio di San Biagio zo 16. storočia. Po prechádzke mestom nasledovala ochutnávka vína a syrov.

Tretí deň sa niesol v duchu slávnostnej atmosféry, pútnici sa skoro ráno odobrali na Námestie sv. Petra, kde sa odohrala audiencia so Svätým otcom, ktorý vo svojom príhovore spomenul aj návštevníkov zo Slovenska, o čo viac práve z Gréckokatolíckej teologickej fakulty. Po audiencii sa pútnici odobrali do Vatikánskeho rozhlasu, kde ich privítali slovenskí pracovní-

ci a spoločne v Kaplnke Zvestovania Pána odslúžili sv. liturgiu. Po nej nasledovala prehliadka historického Ríma, a to skrze návštevu pamiatok, ako Anjelský hrad a most, najväčšie námestie Piazza Navona s Fontánou štyroch riek, Pantheonu, Piazza di Trevi s najznámejšou fontánou – Fontana di Trevi, monumentálne Španielske schody a prechod antickým Rómom, Trajánove fórum, Kapitól, Forum Romanum, Colloseum. Nasledujúci deň pútnici navštívili ďalšie dve hlavné centrá. Mesto Manoppello, preslávené najmä vďaka šatke, na ktorej je podľa tradície zobrazená Svätá tvár, a pútnické mestečko Monte Sant' Angelo.

V záverečný deň pútnici navštívili mesto San Giovanni Rotondo, kde žil, pôsobil a je pochovaný sv. Páter Pio. Nasledovala prehliadka kapucínskeho kláštorného komplexu Santa Maria delle Grazie, s hrobom a múzeom sv. Pátra Pia. Okrem toho mohli návštevníci v čase osobného voľna navštíviť viaceré dominanty tohto miesta, medzi nich možno zaradiť aj nemocnicu založenú sv. Pátrom Piom – Casa Sollievo della Sofferenza (Dom úľavy v utrpení), tiež priestor krížovej cesty. Vyvrcholením púte bola sv. liturgia, konaná v chráme Chiesa di Santa Maria delle Grazie (Kláštor Panny Márie Milostiplnej).

Šesť dní putovania viedlo k vytvoreniu krásneho spoločenstva a pútnici si z tejto v poradí už 15. púte organizovanej GTF odniesli mnoho krásnych zážitkov, spomienok a v neposlednom rade posilnenie pre duchovný život. Práve tento prvok je dôležitým atribútom pre upevnenie vzťahu Boha a človeka a jeho cestu k nemu. Aj Ježiš Kristus hovorí „*Ja som cesta, pravda a život*“ (Jn 14, 6).

Mgr. Jana LUKÁČOVÁ
Mgr. Jana BEŇKOVÁ
Foto: Vasiliena CZIPLOVÁ

Marcel Mravec, AVS CCKV PU v Prešove

JESENNÝ DEŇ MATERSKÝCH ŠKÔL

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, v rámci sprievodných aktivít k Dňu materských škôl na Slovensku, organizuje už štvrtý rok Jesenný deň materských škôl. Tento deň realizujeme pre deti z fakultných materských škôl a je odporúčaný pre všetky materské školy na Slovensku aj v Pedagogicko-organizačných pokynoch, ktoré vydáva Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu v SR.

Z iniciatívy Slovenského výboru Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (SV OMEP) vznikla myšlienka usporiadať Deň materských škôl na Slovensku. Významným medzníkom v dejinách predškolskej pedagogiky na Slovensku je 4. november 1829 – dátum vzniku 1. detskej opatrovne na území Slovenska v Banskej Bystrici. Jej zakladateľkou bola grófka Mária Terézia Brunswická. Prvým učiteľom v banskobystrickej opatrovni bol Matej Kern. Pôsobil tu do roku 1834. Učiteľmi mohli byť iba muži, ženy pôsobili ako opatrovatelky, pomocníčky. Požiadavka vzdelania a výchovy sa vyžadovala aj od učiteľov a učiteľiek opatrovní. Učiteľky svoje vzdelanie získavali na dvojročnom kurze pre učiteľky materských škôl v Prešove. Tu sa kandidátky nielen učili, ale čítali si Komenského Informatórium, rozoberali Pestalozziho diela, oboznamovali sa s Wilderspinovými názormi na výchovu detí predškolského veku.

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity už štvrtý rok oslavuje tento deň a nazvala si ho Jesenný deň materských škôl. Tento rok sa uskutočnil 24. októbra. Do priestorov fakulty prišli deti s pani učiteľkami z piatich fakultných materských škôl (MŠ Bernolákova, Budovateľská, Čapajevova, Mirka Nešpora a Sabinovská), ktoré prijali naše pozvanie v čase od 9.00 do 11.00 hod. Študentky prezlečené za šašov víтали deti s pani učiteľkami a usádzali ich do pripraveného hľadiska. Pre deti si študenti pod vedením Petra Vatraľa pripravili divadelné predstavenie pod názvom Zdenkova oslava. Študentky 2. ročníka magisterského študijného programu predškolská pedagogika si pripravili pre deti v tento deň aktivity plné hier, tvorivosti a radosti. Pomáhali aj iní študenti bakalárskej a magisterskej formy štúdiá. Detičky sa na chvíľu stali veľkými školákmi, ktorí plnili rôzne zaujímavé úlohy. Aktivity boli rozdelené

do štyroch učební, využitá bola aj chodba, a každá aktivita mala svoj názov, obsah a splnenie úloh deťmi bolo odmenené pečiatkou na diplom, ktorý si odniesli ako pamiatku na tento deň domov. Deti výsledkami svojich prác vyzdobili interiéry fakulty a niektoré si aj zobrali domov. Svoju šikovnosť mohli ukázať pri prekonávaní lesnej cestičky, pri zhotovovaní jesenných obrazov, rôznych lesných zvieratiek a výrobe čeleniek, vďaka ktorým sa deti na chvíľku stali kráľovkami a kráľmi. Chytlavá melódia sa niesla z ďalšej miestnosti a super deti zvládli nácvik tančeka na pieseň Superdeti. Podujatie otvoril prodekan PF dr. Radoslav Rusňák, ktorý privítal deti spolu s pani učiteľkami na pôde našej fakulty. Akcie sa zúčastnilo 50 detí spolu so svojimi učiteľkami. Pre deti bolo pripravené malé občerstvenie a spoločné zážitky umocnil na začiatku Jesenného dňa materských škôl spev Hymny Dňa materských škôl na Slovensku. Na záver

Marcel Mravec, AVS CCKV PU v Prešove

tohto slávnostného dňa sme si spoločne zatancovali a nádherné fotografie nám tento deň budú stále pripomínať.

Podujatie Pedagogickej fakulty PU v Prešove pod názvom Jesenný deň materských škôl, organizované

študentmi a učiteľmi Pedagogickej fakulty PU, je už tradičnou aktivitou pre fakultné materské školy. Aktivitou rozširujeme a prehlbujeme spoluprácu s fakultnými materskými školami a zároveň sa zapájame do sprievodných aktivít k Dňu

materských škôl na Slovensku a tak podporujeme význam, poslanie a opodstatnenie materskej školy v živote dieťaťa.

PaedDr. Monika MIŇOVÁ, PhD.
PF PU
Foto: Marcel MRAVEC AVS CCKV PU

NOVÁ SOCIÁLNA EDUKÁCIA ČLOVEKA VII.

Dňa 6. 11. 2018 sa na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty konal už siedmy ročník medzinárodnej konferencie, ktorá nesie názov „Nová sociálna edukácia človeka VII“. Táto konferencia sa venuje a vytvára priestor pre otázky venujúce sa duchovným, antropologickým, filozofickým, psychologickým a taktiež sociálnym aspektom tak terapie, ako aj výchovy, vzdelávania a poradenstva súčasnej doby.

Konferencia začala spoločnou modlitbou a následne po privítaní všetkých prítomných a ctených hostí otvorila konferenciu svojím milým slovom a príspevkom p. prof. PhDr. Mária Machalová, CSc. Následne po nej mali možnosť vystúpiť so svojimi príspevkami aj všetci ostatní účastníci, ktorých naozaj nebolo málo a stretli sa v hojnom počte tak ako aj pominulé roky. Aj tohto roku organizátorov a vedenie Pravoslávnej bohosloveckej fakulty poctili svojou návštevou okrem domácich i zahraniční hostia

z Českej republiky a Poľska, čím konferencia skutočne nabrala medzinárodný charakter, ktorý je pre toto stretnutie charakteristický aj spreď minulých rokov. Okrem odborníkov prichádzajúcich sa podeliť o svoje skúsenosti priamo z praxe sme mali možnosť stretnúť sa aj so samotnými vedeckými odborníkmi a doktorandmi, ktorí sa podelili o svoje znalosti a skúsenosti z oblasti vedy a výskumu. Aj tento rok bola konferencia rozdelená do viacerých blokov a bola ukončená v podvečerných

hodinách. Všetci zúčastnení mali na konci dňa príjemné pocity z milého stretnutia a venovali sa vzájomným rozhovorom ešte aj dlho po oficiálnom ukončení konferencie. Ďakujeme všetkým zúčastneným a cteným hosťom za ich účasť, ale aj všetkým členom organizačného a vedeckého výboru za pomoc a spoluprácu pri úspešnom zrealizovaní tejto skutočne unikátnej a úžasnej konferencie. Veríme, že sa takto opäť stretneme aj o rok.

Mgr. Natália BUŠOVÁ
doktorandka PBF PU

FLORENCE ROKA 2018

Vyhlasovateľom súťaže tretieho ročníka Florence roka 2018 pre študentov ošetrovateľstva a diplomovanej všeobecnej sestry je sieť nemocníc a polikliník Svet zdravia v spolupráci s partnermi súťaže – sieťou polikliník ProCare a zdravotnou poisťovňou Dôvera.

Odborným garantom bola Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove. Koncept súťaže pozostáva z troch samostatných postupových kôl. Prvým je registrácia do súťaže, druhým je správne vypracovanie prípadových štúdií, kazuistik formou online kvízu. Tretím modulom je završenie celej súťaže trojdňovým sústredením, ktoré pozostáva zo série odborných workshopov a zo záverečnej súťaže s vyhlásením hlavného víťaza súťaže Florence roka 2018. Prihlásených bolo 184, ale do finále postúpila najlepšia dvadsiatka budúcich sestier. Z dvadsiatky finalistov najväčšie zastúpenie bolo z FZO PU. Vo finále nás reprezentovali študentky 3. ročníka študijného odboru ošetrovateľstvo: Lucia Polláková, Laura Koščová,

Miroslava Holodňáková, Katarína Kalafutová a Dominika Tarasovičová, ktoré si v dňoch 26. až 28. októbra 2018 v Nemocnici Spišská Nová Ves testovali svoje vedomosti a mali možnosť prepojiť teóriu s praxou. Víťazkou celonárodnej súťaže a „víťazný lampáš“, ako symbol na počesť zakladateľky moderného ošetrovateľstva Florence Nightingalovej, si odniesla Dominika Tarasovičová zo Starej Lubovne, študentka Katedry ošetrovateľstva FZO PU. Okrem hlavnej výhry vo výške 3 000 eur získala garantované pracovné miesto podľa vlastného výberu v nemocniciach a poliklinikách Svet zdravia. Taktiež ďalšie 4 miesta v jednotlivých kategóriách obsadili študentky FZO. Jednou z členiek najúspešnejšieho tímu bola Laura

Koščová, ktorá vyhrala aj v kategórii „Zdravotnícka ekonomika“. V kategórii „Triáž“ a „Hygiena rúk“ bola najúspešnejšia Lucia Polláková a v kategórii „Resuscitácia“ zvíťazila Dominika Tarasovičová. Všetkým finalistkám súťaže Florence roka 2018 ďakujeme za profesionálnu reprezentáciu PU v Prešove, FZO a hlavnej víťazke srdečne blahoželáme. Sme na Vás hrdé a zároveň pre nás pedagógov je to motivácia toho, že to, čo robíme, robíme správne, s maximálnou snahou zabezpečenia kvality vzdelávacieho procesu a dobrého kreditu našej vzdelávacej inštitúcie FZO PU v Prešove.

PhDr. Dagmar MAGUROVÁ, PhD.
doc. PhDr. Štefánia ANDRAŠČÍKOVÁ, PhD., MPH.
FZO PU

AKTÍVNI SENIORI V PREŠOVE NIE SÚ „TABU“

Dňa 23. 10. 2018 sa zrak všetkých na chvíľu upieral na pôdu Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej Fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ktorý organizoval vedecké sympóziu s názvom *Vstup do dôchodku – ako nová životná fáza seniora*.

Unikátnosť tohto podujatia podčiarkuje skutočnosť, že sa realizovala v spolupráci s Centrom pre edukáciu a výskum seniorov, taktiež so Slovenskou sociologickou spoločnosťou, Katedrou spoločenských vied Technickej univerzity v Košiciach a Pedagogickou fakultou Univerzity v Rzeszowie. Zámerom vedeckého sympózia bolo poukázať na vstup do dôchodku, teda do novej životnej situácie, ktorá v sebe nesie nové úlohy, príležitosti a možnosti pre uskutočnenie nenaplnených snov či túžob. Táto téma vznikla ako spoločenská objednávka a je dnes, oveľa častejšie ako v minulosti, diskutabilnou otázkou život človeka po vstupe do novej životnej fázy – dôchodku, v závislosti od veku, doterajšieho spôsobu života a uvažovania, vzdelania či straty sebavedomia. Toto podujatie nadväzovalo na minulé ročníky cyklu seniorských sympózií, ktorých výstupy sú publikované vo vedeckých monografiách a zborníkoch. Medziodborový prienik je zvýraznený prítomnosťou odborníkov a odborníčok zo Slovenskej sociologickej spoločnosti pri SAV.

Podujatie slávnostne otvorili prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., riaditeľka Inštitútu edukológie a sociálnej práce FF PU, a dr. hab. Marta Uberman, prof. – Uniwersytet Rzeszowski v Rzeszowie, privítali domácich, ale aj zahraničných účastníkov a účastníčky. Úvodná časť vedeckého sympózia bola obohatená o kultúrny program pod gesciou doc. Mgr. Vladimíra Marušina, ArtD., pôsobiaceho na Inštitúte hudobného a výtvarného umenia PU v Prešove. V hlavných referátoch vystúpil prof. Mgr. Martin Kanovský, PhD., s referátom *Ako štatisticky analyzovať dotazníky?* Doc. PaedDr. Ctibor Határ, PhD., sa venoval téme *Edukačnej prípravy na aktívne starnutie a aktívnu starobu*, dr. hab. Monika Podkowińska, PhD., vystúpila s príspevkom *Aktívny senior – życie towarzyskie, rodzinne i zawodowe seniorów w Polsce*, dr. hab. Marta Uberman, prof., s referátom *Wybrane uwarunkowania poziomu niezależności vs zależności seniorów a napokon Mgr. Lucjan Rybak, ktorý ponúkol videoprezentáciu na tému *Jesień życia człowieka w obiektywie* Lucjana*

Rybaka, prezentácia fotografií vtvárika Uniwersytetu Rzeszowskiego. Po odprezentovaní príspevkov sa v hlavnom pléne medzi poslucháčmi a prednášajúcimi rozvírila bohatá a podnetná diskusia. Sympóziu vo svojej druhej časti malo pokračovať rokováním v dvoch tematicky zameraných sekciami – sekcia referátov a posterová sekcia. Avšak život sám o sebe býva nevyspytateľný a výnimku nespravil ani v tomto prípade. Účastníci a účastníčky sekcie referátov sa z technických príčin nemohli dostať, no organizátori a organizátorky aj takúto situáciu zvládli s nadhľadom a umožnili využiť posterovú sekciu k rozvinutiu širokej diskusie medzi prítomnými. Tí sa tak zaoberali širokou škálou otázok a dilem súvisiacich s témou vstupu do dôchodku cez optiku sociálnych vied. Záverom vedeckého sympózia bolo poďakovanie účastníkom a účastníčkam prof. PhDr. Beátou Balogovou, PhD. Zhrňujúc môžeme vysloviť myšlienku, že vedecké sympóziu nasledujúce benefity, rozšírilo odborné obzory výskumníkov a výskumníčok o nové informácie, poukázalo na dôležitosť a opodstatnenosť diskusie o aktuálnych spoločenských problémoch na tému života na dôchodku, posilnilo nadväzovanie spolupráce medzi inštitúciami a taktiež medzi jednotlivými spoločenskovednými disciplínami a napokon upevnilo svoju povest príjemného, tradičného a inšpiratívneho podujatia odborníkov a odborníčok z rôznych univerzít, čo dodalo podujatiu medzinárodný rozmer.

Mgr. Michaela ŠTEFANOVÁ
doktorandka FF PU

CESTOVATEĽ MARTIN NAVRÁTIL PREDNÁŠAL NA FAKULTE MANAŽMENTU

V utorok 13. novembra 2018 sme na pôde Fakulty manažmentu PU v Prešove mohli privítať jedného z najscestovanejších Slovákov, bývalého profesionálneho turistického sprievodcu, zakladateľa cestovateľského portálu Travelistan, Martina Navrátila, ktorý doposiaľ navštívil viac ako 166 krajín sveta.

Prednášku Martina Navrátila zorganizovala Katedra turizmu a hotelového manažmentu FM, vďaka výraznej pomoci študenta druhého ročníka magisterského štúdia v programe manažment, špecializácia manažment turizmu a hotelierstva, Bc. Rudolfa Gábriša. Vzhľadom na to, že Martin Navrátil väčšinu roka trávi na zahraničných cestách, podarila sa úžasná vec a plná aula fakulty (sen všetkých prednášajúcich) bola dôkazom veľkého záujmu. Sme radi, že dekan fakulty prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D., si našiel čas vo svojom vždy plnom pracovnom diári a osobne prišiel hosťa privítať a zúčastnil sa celej prednášky.

Martin Navrátil je absolventom Filozofickej fakulty univerzity Komenského v Bratislave, kde vyštudoval históriu a po ukončení štúdia sa stal profesionálnym turistickým sprievodcom. Počas svojej 13-ročnej kariéry nielen sprevádzal, ale aj organizoval prvoexpedície a cesty do mnohých málo navštevovaných destinácií (Afganistan, Alžírsko, Komorské ostrovy, Sibír a mnohé ďalšie). Podľa Martina Navrátila sa v cestovaní za posledné roky zmenilo veľmi veľa. Takmer každý štát pochopil, že turizmus je skvelý zdroj príjmov, preto sa zlepšili vízové podmienky. Slovenský pas je v súčasnosti jeden z najsilnejších pasov a nepotrebujeme víza do 140 krajín sveta! Martin podľa vlastných slov nemá obľúbenú destináciu, má

však slabosť pre východnú Áziu, Čínu, gorily v Rwande a tiež čudné a opustené miesta. Podľa neho cestovanie po svete nielen otvára obzory, ale prináša stretnutia s rôznymi kultúrami, filozofiami, myšlienkami, človek si začne vážiť to, čo má doma, naopak, niektoré zvyky by k nám priniesol. Napríklad spoločné 2- až 3-hodinové rodinné večere z Číny, kde sa je, rozpráva, zabáva a hlavne debatuje o zážitkoch všetkých z celého dňa. Na Číne má Martin rád práve tento krásny zvyk – jesť, rozprávať sa a udržiavať rodinné či medziľudské vzťahy. Medzi poslucháčmi zarezovali jeho slová o tom, aké predsudky sú v nás Slovákoch. Často sa uškŕňame nad tým, čo ani nepoznáme, o mnohých veciach máme pokrivenú optiku. Prešiel takmer celý svet, ale východná Európa, a to hlavne v mestách, je podľa neho celá akoby ufrflaná.

V globále sa stále hneváme na svet okolo nás, bez ohľadu na to či prší, svieti slnko, máme veľa práce, sme bez práce. A pritom je u nás stále lepšie. Nemáme problémy, či sa najeme, napijeme, nemusíme sa báť o život. Naše spoločenské problémy sa dajú riešiť. A sme málo hrdí na svoju históriu, kultúru, ale aj svoje tradičné výrobky. Napriek tomu tvrdí, že čím viac cestuje, tým viac zisťuje, že doma mu je vlastne veľmi dobre a počas ciest mu najviac chýbajú domáce dobroty, ako napríklad treska s rožkom. Ak má človek cestovateľský sen, má sa snažiť si ho splniť. Zabudnúť na predsudky a skúsiť svet. Lebo „cesta je cieľ“.

Ing. Anna ŠENKOVÁ, Ph.D.
FM PU

Foto: PaedDr. Július ALCNAUER, Ph.D.
RNDr. Jana MITRÍKOVÁ, Ph.D.
FM PU

ŠTÚDIUM ESTETIKY V AKTUÁLNYCH „SÚRADNICIACH“

SPRÁVA Z KONFERENCIE „SÚRADNICE ESTETIKY, UMENIA A KULTÚRY IV. ŠTUDOVAŤ ESTETIKU: KONCEPCIE, STRATÉGIE A SÚVISLOSTI ŠTÚDIA ESTETIKY NA SLOVENSKU A V ZAHRANIČÍ“.

Inštitút estetiky a umeleckej kultúry na Filozofickej fakulte potvrdil zmysel pravidelného stretávania sa odborovo príbuzných kolegov na každoročnej jesennej konferencii Súradnice estetiky, umenia a kultúry. Tentokrát podujatie „vyzvalo“ k autoreflexii študijného programu estetika vo svojich slovenských, českých i zahraničných koncepciách.

Štvrtý ročník konferencie Súradnice estetiky, umenia a kultúry sa začiatkom novembra opätovne stal platformou pre prezentáciu výskumov a odborné dialógy estetikov, filozofov umenia, teoretikov a historikov hudobného, divadelného a výtvarného umenia. Leitmotívom tohtoročného mítingu bola sebareflexia samotného študijného programu estetika a kritické prehodnotenie jeho „disciplinárneho tkaniva“. Tematické vymedzenie tohto stretnutia bolo rámcované zadaním grantovej úlohy v schéme KEGA s názvom *Compendium Aestheticae: edícia učebných textov pre študijný program estetika. Riešitelia tohto projektu* (IEUK FF v spolupráci s bratislavskou VŠVU) si dali v prvom pláne za cieľ rozkryť aktuálne problémy a potreby vyučovania disciplín odboru, ako aj komparovať globálne vízie odboru na príbuzných pracoviskách doma a v zahraničí.

Tomu zodpovedala dramaturgia plenárnych príspevkov, ktoré boli predstavené v tandemoch – osobnosti bratislavskej a nitrianskej estetickej školy (Míchál Babiak/UK Bratislava, Michaela Malíčková/UKF Nitra) vystúpili vo štvrtok 8. novembra a predstavitelia pražskej a prešovskej školy (Ondřej Dadejčík/UK Praha, Adrián Kvokačka/PU Prešov) prezentovali svoje interpretácie odboru v druhý konferenčný

deň. Na tieto prednášky nadväzovali tematicky síce rozmanité, no navzájom komplementárne a koncepcne koherentné referáty rozdelené v rokovacích sekciách.

Väčšina sekcií a rokovaní bola realizovaná v anglickom jazyku, keďže okrem českých a slovenských kolegov boli účastní aj Lisa Giombini z Talianska (Universita degli Roma Tre), Tufan Acil z Nemecka (Freie University of Berlin) a prostredníctvom videozáznamu aj Aleksandra Lukaszewicz Alcaraz z Poľska (Akademia Sztuki w Szczecinie). Stáva sa tradíciou, že sa v Prešove stretávajú českí a slovenskí zástupcovia sesterských či príbuzných pracovísk. Tento rok boli prítomní členovia bratislavskej a pražskej katedry estetiky, nitrianskeho Ústavu literárnej a umeleckej komunikácie, prešovského IEUK, IF a IHVU, bratislavskej Vysoké školy výtvarných umení, brnenského Seminára dejín umění a ostravskej Katedry hudební výchovy a pražskej Hudební a taneční fakulty AMU.

Najvýraznejšími apelmí pre víziu fungovania odboru, ktoré zazneli na podujatí, boli: akútna potreba uvažovať a učiť o mimoeurópskych estetikách aj z hľadiska prínosu postkoloniálnych a interkultúrnych teórií; s tým súvisiaca potreba rozšírenia estetického myslenia o mimoumelecké oblasti, a to najmä

o sféru populárnej kultúry; uvažovať o relačných napätiach medzi estetikou, dejinami umenia, umeleckou praxou a umeleckým vzdelávaním. Druhá veľká skupina príspevkov trasovala koncepcie študijných programov, metodologické východiská a inovácie v rámci vyučovania v odbore vzhľadom na aktuálnu postmediálnu a postfaktuálnu spoločnosť.

Napriek živým diskusiám a plodnej výmene skúseností sa napokon iba úzko otvorili problematické priestory disciplinárnej skladby odboru a čoraz nepriaznivejšie postavenie estetiky a vied o umení (humanitných vied vôbec) v súčasnom školskom systéme, a to nie len v štruktúre vysokých, ale aj stredných a základných škôl. Konferencia tak odhalila (okrem iného) aj potrebu častejšej komunikácie vyššie spomenutých pracovísk. Je pozitívne, že Inštitút estetiky a umeleckej kultúry plánuje vo svojich „Súradniciach“ pokračovať, a teda udržať komunikačnú platformu pre jednotlivé „estetické školy“ a príbuzné inštitúcie vo forme živých diskusií, čo považujeme za esenciu ďalšej vedeckej a pedagogickej činnosti.

Mgr. Lukáš MAKKY, PhD.

Mgr. Jana MIGAŠOVÁ, PhD.

Foto: Marcel MRAVEC, AVS CCKV PU

EXKURZIA ANTHROPOS A MENDELOVO MUZEUM

Študenti a zamestnanci Katedry biológie nechcú byť iba súčasťou políc i preto sa vybrali na exkurziu.

Keď sa pred tromi miliónmi rokov prechádzala Lucy po zemi, netušila, že raz sa na jej kostrové pozostatky budú upierať oči celého sveta. Ako prvý objavený zástupca hominidov, ktorý má rovnako blízko k modernému človeku a tiež k moderným šimpanzom a ktorý chodí po dvoch, hoci má malý mozog, vyvolal v radoch antropológov senzáciu. Dovtedy sa predpokladalo, že predchodcom človeka sa najprv zväčšil mozog a až tak sa vzpriamili. Repliku tohto úžasného nálezu mohli vidieť dňa 18. 10. 2018 aj študenti študijného odboru biológia Katedry biológie FHPV v Moravskom múzeu v Pavilóne Anthropos pod vedením pedagogických zamestnancov p. RNDr. Evy Petrejčíkovej, PhD., p. RNDr. Jany Gaľovej, PhD., p. RNDr. Michaely Zigovej, PhD., a p. Mgr. Zuzany Gogaľovej. Exkurzia, ktorej sa zúčastnili, ich oboznámila s najstaršou históriou ľudstva, vznikom a vývojom človeka i počiatkami umenia a kultúry. Lektorovaná prehliadka nás zaviedla do najstarších dejín osídlenia Mora-

vy a celého európskeho kontinentu. Mali sme možnosť dozvedieť sa aktuálne poznatky z výskumu evolúcie človeka a počiatku jeho kultúry, doplnené o rekonštrukcie prostredia a života paleolitických lovcov a zberačov. Za zmienku určite stojí aj Věstonická venuša, keramická soška ženy, vyrobená z pálenej hliny, pochádzajúca z obdobia mladého paleolitu a datovaná do obdobia 29 000 – 25 000 rokov p. n. l. Jej objav v oblasti medzi Dolnými Věstonicami a Pavlovom (v popole v hornej časti pravekého náleziska) vyvrátil pôvodnú domnienku, že keramika v období paleolitu ešte nebola známa. Súčasťou expozície bola aj prehliadka pravekých živočíchov a rastlín tak, ako ich zachytil svetoznámy ilustrátor Zdeněk Burian, originály skamenelín a tiež fosílie obožživníka, ktorý bol objavený len na území Českej republiky a vyvoláva záujem všetkých paleoantropológov. Nasledujúci deň exkurzia pokračovala návštevou Mendelovho múzea Masarykovej univerzity v priestoroch starobrnenského opátstva.

Stála expozícia pod názvom „Gregor Johann Mendel – príbeh skromného génia“ nám predstavila zakladateľa genetiky, celý jeho život a jeho výskum na hrachu a ďalších rastlinách. Pokusy, ktoré Mendel vykonal s hrachom, ho priviedli k formulácii zákonitostí, ktoré sa dnes v genetike označujú ako Mendelove zákony dedičnosti. Doplnková výstava „Zázrak dedičnosti“ nám priblížila dôležité mílniky genetiky a zaujímavou interaktívnou formou zobrazila stavbu bunky, bielkovín a chromozómov, prípravu rodokmeňov a prácu s mikroskopom. V závere môžeme potvrdiť známu frázu, že je lepšie raz vidieť, ako stokrát počuť. Pevne veríme, že exkurziou si študenti Katedry biológie obohatili svoje vedomosti práve z oblasti antropológie a genetiky.

RNDr. Eva PETREJČIKOVÁ, PhD.
RNDr. Michaela ZIGOVÁ, PhD.
RNDr. Jana GAĽOVÁ, PhD.
Mgr. Zuzana GOGAĽOVÁ
FHPV PU

EXKURZIA ŠTUDENTOV FM NA LIPTOVE

Dňa 18. 10. 2018 sa študenti študijného programu environmentálny manažment zúčastnili exkurzie vo Važeckej jaskyni a v obci Liptovská Teplička. Exkurzia bola realizovaná za podpory projektu KEGA 038PU-4/2018.

Važecká jaskyňa svojou dĺžkou patrí medzi kratšie sprístupnené jaskyne. V jaskyni je však bohatá snehobiela sintrová výzdoba, malé jazierka a významné paleontologické nálezisko kostí jaskynných medvedov, ktoré celoročne obývali jaskyňu, odchovávali tu mláďatá. Dĺžka prehladkovej trasy Važeckej jaskyne je 235 metrov, takže nebola pre študentov fyzicky náročnou trasou. Liptovská Teplička je Dedinou roka 2007, za uchovanie terasovitých polí – unikátnych historických krajinných štruktúr, získala obec Cenu SR za krajinu 2014 a špeciálne ocenenie Rady Európy 2015. Okrem typických zachovaných terasovitých políčov sa tu nachádzajú i ďalšie zaujímavosti, ktoré lákajú turistov počas celého roka. Sú nimi pivnice na zemiaky vyhlbené kolmo do zeme, ktoré sú v takomto počte a koncentrácii európskym unikátom. Hĺbku dosahujú 2,5 – 3 m, majú hruškovitý tvar, smerom hore sa zužujú. Vďaka stabilnej teplote 2 až 6 °C si zemiaky udržia dobrú kvalitu po celý rok. Do jednej pivničky sa zmestí 30 i viac vriec zemiakov. Dodnes sa používa 419 zemiakových pivníc. Okrem nich sú pre turistov atrak-

tívne aj pôvodné drevené zrubové domy, ktoré sa tu budovali až do polovice minulého storočia a vytvárajú hustú a miestami nepravidelnú ulicovú zástavbu. Takáto hustá zástavba však bola ohrozená častými požiarmi. Aby pri prípadnom požiari neprišli obyvatelia o všetky zásoby, stavali sa stodoly na okraji obce mimo obytných domov. Napriek tomu sa však niektoré stodoly nepodarilo pred požiariom uchrániť, čoho následkom je veľká prázdna plocha medzi stodolami. Dodnes má Liptovská Teplička na území Stodolišťa evidovaných 117 stodôl. Ďalšie naše kroky viedli do Poľnohospodárskeho podielnického družstva Liptovská Teplička, ktoré sa pýši viacerými biocertifikátmi i oceneniami.

Okrem obhliadky družstva sme si pozreli pamätnú izbu významného rodáka Mons. Štefana Náhaluku a výstavu tradičného ľudového bývania v Liptovskej Tepličke. Cieľom univerzitného vzdelávania je okrem získania teoretických poznatkov z prednášok a seminárov ponúknuť študentom aj kontakt s praxou, s možnosťou aplikácie získaných vedomostí. Jednou z obľúbených foriem pre študentov sú exkurzie. Veríme, že táto exkurzia prispela k nadviazaniu profesionálnych kontaktov i spoznanie sa študentov navzájom.

RNDr. Jana MITRÍKOVÁ, PhD.
PhDr. Roman VAVREK, PhD.
FM PU

ODBORNÝ WORKSHOP NA KATEDRE OŠETROVATEĽSTVA

Pod vedením doc. PhDr. Ľ. Derňarovej, PhD., MPH, vstúpil v roku 2015 riešiteľský kolektív, v zastúpení členov doc. MUDr. A. Kiško, CSc., PhDr. Mgr. T. Šantová, PhD., PhDr. Mgr. J. Cinová, PhD., PhDr. Z. Šimová, PhD., PhDr. A. Šuličová, PhD., PhDr. Z. Novotná, PhD., a PhDr. Ľubomíra Majerníková, PhD., do riešenia projektu KEGA č.024PU-4/2016: „Inovatívne spôsoby edukácie rodičov a detí s ochorením DM I. typu“.

Prioritným cieľom projektu bolo pozdvihnúť význam edukácie rodičov a detí s chronickým ochorením DM I. typu, ako aj iné osoby, ktoré prichádzajú do kontaktu s týmto chronicky chorým dieťaťom. Z mnohých stanovených parciálnych cieľov, ktoré sa podarilo počas doby riešenia projektu dosiahnuť, bolo okrem iných aj vytvorenie multimedialnej platformy, určenej na zvýšenie efektivity edukácie a úrovne informovanosti rodičov a detí s DM I. typu a iných kontaktných osôb, ako aj skvalitnenie prípravy študentov nelekárskych zdravotníckych a pedagogických študijných odborov. Vytvorená multimedialna platforma má svoje uplatnenie aj pri online sprístupňovaní nových, dôležitých informácií a edukačných videí učiteľom ZŠ a MŠ, ako aj širokej verejnosti v rámci edukácie a starostlivosti o dieťaťa s chronickým ochorením diabetes mellitus 1. typu. V záverečnej fáze riešenia projektu sa dňa 12. 10. 2018 konal odborný workshop v priestoroch FZO PU v Prešove, ktorého cieľom bolo predstavenie a zhodnotenie projektu „Inovatívne

spôsoby edukácie rodičov a detí s ochorením DM I. typu“. Záštitu nad konaním workshopu prevzala garantka projektu doc. PhDr. Ľ. Derňarová, PhD., MPH, ktorá odborný workshop oficiálne otvorila. S vyžiadanou prednáškou vystúpil Ing. Igor Lacík, DrSc., riaditeľ Ústavu polymérov SAV v Bratislave, celosvetovo uznávaný vedecko-výskumný pracovník, chemik a odborník na polymérne biomateriály, určené pre medicínu. Zároveň je aj držiteľom ocenenia Krištáľové krídlo za rok 2015. Jeho prednáška bola pre účastníkov podujatia nielen odborným obohatením, ale vypočutí si vízie v rámci liečby ochorenia DM priamo od takejto osobnosti bolo skutočným zážitkom. Program workshopu bol obohatený o vystúpenie Ing. Mgr. Jozefa Borovku, prezidenta Zväzu diabetikov Slovenska. S ďalšou prednáškou vystúpila doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD., odborná asistentka Katedry ošetrovateľstva FZO PU v Prešove, ktorá predstavila model adaptácie u pacienta s DM I. typu. Multimedialnu platformu,

ktorá je okrem iných významným výstupom projektu, predstavili na workshope RNDr. František Franko, PhD., z audiovizuálneho štúdia CCKV PU v Prešove, a Ing. Dušan Piroh, externý spoluriešiteľ a tvorca multimedialnej platformy. Zástupca firmy Rooche Ing. Rastislav Stolár vystúpil s praktickou prednáškou, zameranou na manipuláciu s inzulínovou pumpou. Program podujatia bol obohatený aj výstupom Mgr. Kristíny Jánošovej, vedúcej Klubu priateľov Dia deti Prešov, ktorá prezentovala ich aktivity a problémy. Záver odborného programu workshopu sa niesol v plodnej diskusii medzi prítomnými hosťami. Prijemná atmosféra workshopu bola umocňovaná aj hudobným matiné v speváckom prevedení Bohuša Hajducha, speváka kapely Papyllon, a Samka Šantu, ktorý program doplnil o nádherné znejúce melódie v klavírnom prevedení.

doc. PhDr. Ľubica DERŇAROVÁ, PhD., MPH
PhDr. Mgr. Jana CINOVÁ, PhD.
FZO PU

ZÁSTUPCOVIA SPOLOČNOSTI GOOGLE SLOVENSKO NA FAKULTE MANAŽMENTU

Zástupcovia spoločnosti Google Slovensko sa v rámci Týždňa vedy a techniky 2018 vydali na historicky prvú Roadshow Grow with Google po Slovensku. V priebehu týždňa navštívili osem miest: Banskú Bystricu, Bratislavu, Komárno, Košice, Nitru, Prešov, Trnavu a Žilinu.

Zastávka v Prešove prebiehala na pôde Fakulty manažmentu, kde bol pristavený aj karavan z roku 1977. Študenti, ale aj náhodní okoloidúci mohli v tomto štýlovom karavane stretnúť zástupcov spoločnosti, ale aj Google ambasádorov a trénerov, s ktorými mohli vypíť dobrú kávu alebo čaj a porozprávať sa o vzdelávaní, ale aj kariére. Súčasťou tejto návštevy bola aj prednáška v aule M120, kde koordinátorky programu Grow with Google Martina Sokolíková a Mária Takáčová prednášali na tému „Ako zaujať nielen Google“. Študenti sa dozvedeli, aké ingrediencie sú kľúčové na získanie práce, ktorá ich bude naplňovať, aké príležitosti si netreba nechať ujsť a prečo je digitálny marketing tak nesmierne dôležitý. Dievčatá si pre nich pripravili aj zaujímavé a zábavné súťaže, vďaka ktorým najšikovnejší študenti získali zaujímavé výhry. Na fakulte máme už druhý rok po sebe aj ambasádora programu Grow with Google pre celú Prešovskú univerzitu Mgr. Jakuba Horvátha, MBA, doktoranda z Katedry marketingu a medzinárodného obchodu. Zástupcovia spoločnosti nám v rámci partnerstva s programom Grow with Google prisľúbili ďalšiu návštevu.

Mgr. Jakub HORVÁTH, MBA
Ambasádor Grow with Google pre UNIPO
FM PU
Foto: Ing. Ľudovít NASTIŠIN, PhD.
FM PU

PO STOPÁCH PROJEKTU TAKE ME OUT

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, konkrétne vyučujúci z Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie a Katedry prírodovedných a technických disciplín boli od roku 2016 zapojení do dvojročného medzinárodného projektu s názvom Taking learning outdoors – Supporting the skills of pre-school teachers in outdoor education and care – TAKE ME OUT (ZOBER MA VON), ktorý sa zaoberal problematikou outdoorovej edukácie detí v materských školách.

Do projektu boli zapojené štyri krajiny – Slovensko, Estónsko, Veľká Británia a Dánsko. Podstatou tohto projektu bola myšlienka revitalizácie edukácie v prírodnom prostredí detí predškolského veku v podmienkach súčasných materských škôl. Všetky projektové výstupy smerujú k uvedomeniu si toho, aby učitelia a učiteľky materských škôl trávil čo najviac času vonku a využívali vonkajší priestor na edukáciu a hru. Počas trvania projektu bolo zrealizovaných niekoľko služobných zahraničných ciest. Medzi prvé patrili cesta do Anglicka a Dánska, do našich partnerských krajín. Približne pred rokom sme sa zúčastnili zahraničnej služobnej cesty do Škótska – Stirlingu. Túto cestu spolu s nami, myslíme tým všetkých partnerov, t. j. kolegov z Anglicka, Dánska, Estónska a zo Slovenska, absolvovali aj učiteľky z materských škôl zo Slovenska a z Estónska. Výcvikový pobyt v Stirlingu trval od 15. do 20. 10. 2017. V tomto termíne sme

absolvovali návštevy v materských školách. V utorok sme navštívili dve materské školy St. Mary's Episcopal Primary School, Dunblane a Our Lady's R C Primary School, Raploch Community Campus, Stirling. V stredu ďalšiu materskú školu Beaconsfield Nursery, Stirling. Každá materská škola realizovala outdoorovú edukáciu v zaujímavých podmienkach. Počas celého týždňa sme realizovali množstvo aktivít priamo v lese za každého počasia. Aktivity s nami realizovali kolegovia z Anglicka a Dánska, ktorí majú s outdoorovou edukáciou v materských školách bohaté skúsenosti. Kolegyne z Estónska začínajú postupne aplikovať edukáciu detí v prírodnom prostredí a svoje skúsenosti nám veľmi ochotne sprostredkovali aj priamo v aktivitách. Veľmi zaujímavý bol štvrtok, kedy kolegovia z Dánska s nami zrealizovali outdoorový jeden celý deň, ako ho realizujú s deťmi predškolského veku v ich súkromnej materskej

škole. Od rána 9.00 hod. až do 16.30 hod. sme boli v neďalekom lese a už cestou z univerzity sme plnili určité úlohy podobne ako deti. V lese sme sa snažili založiť oheň, na ktorom sme si varili čaj z plodov, ktoré nám ponúkal les. Varili sme si obed, piekli posúchy. Medzitým sme realizovali rôzne aktivity, ktoré boli na rozvoj celej osobnosti dieťaťa predškolského veku. Naši lektori nám priamo v teréne vysvetľovali, ako si s deťmi určit pravidlá a aké je dôležité ich dodržiavať. V piatok, posledný deň, sme realizovali spätnú väzbu a evalváciu celého tréningu a prakticky sme si vyskúšali všetky aktivity, ktoré sme si mali na záver každý z nás pripraviť. Počas týždňa sme mali možnosť spoznať aj skvosty blízkeho okolia. Boli sme si pozrieť miestny hrad. Hrad Stirling patrí k historickým perlam Škótska a vôbec celej Veľkej Británie. Táto krásna stavba sa vypína nad škótskym mestom Stirling, ktoré leží na rieke Forth neďaleko Glasgowa a Edinburghu.

Mimochodom, toto mesto bolo v minulosti hlavným mestom Škótska a navždy sa zapísalo do dejín celej krajiny. Aktuálne je Stirling najmenším zo škótskych miest, ktoré majú status samostatnej správnej oblasti. Vybehli sme sa aj na blízky malý kopec na ktorom je postavený monument, ktorý je venovaný škótskemu národnému hrdinovi a slávnemu bojovníkovi za slobodu Škótska Williamovi Wallaceovi. Každý deň sme si užili pohostinnosť miestnej University of Stirling, kde sme mali ranné meetingy a z týchto priestorov sme sa presúvali na rôzne miesta.

V čase od 27. do 30. 5. 2018 sme absolvovali záverečnú služobnú cestu do Estónska, do jeho hlavného mesta Tallin. V týchto dňoch sme hodnotili jednotlivé projektové výstupy. Navštívili sme dve materské školy, ktoré realizujú outdoorovú edukáciu. Prvá materská škola Vösukese bola priamo v Talline a druhá – Rukkilille v meste Keila. V každej materskej škole sme si pozreli jej interiér a exteriér. Mohli sme nahliadnuť do dokumentácie materskej školy a zažiť obed spolu s deťmi vonku v školskej záhrade. V Keile nás prijal aj primátor mesta, ktorý nám veľmi zaujímavo rozprával o víziách a plánoch, čo sa týka materských škôl a ich ďalšieho rozvoja. Mali sme možnosť spoznať aj zaujímavosti Tallinu a blízkeho okolia. Navštívili sme veľkolepú sovietsku stavbu Roof of Linnahall,

ktorá bola postavená pri príležitosti konania sa olympijskej regaty v Talline v roku 1980. Dnes je vyhľadávanou atrakciou pre krásny výhľad na more a západ slnka. Zaujímavý bol tiež najväčší estónsky národný park Lahemaa, kde sme prešli typickou estónskou bažinou Viru raba. Spomenieme ešte dve aktivity, ktoré v rámci projektu boli zrealizované. Prvou z nich bolo osem workshopov, ktoré sme realizovali v jednotlivých krajských mestách pre učiteľky materských škôl vo februári 2018. Druhou aktivitou bola národná konferencia Zober ma von, možnosti outdoorovej edukácie v predprimárnom vzdelávaní, ktorá sa uskutočnila na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove 12. 4. 2018. Konferencie sa zúčastnilo 80 účastníkov z celého Slovenska. Súčasťou konferencie bolo sedem stanovišť, kde si učiteľky materských škôl mohli priamo vyskúšať aktivity z jednotlivých vzdelávacích oblastí Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016). Aktivity boli realizované vo

vonkajšom prostredí PU v Prešove. Z realizovanej konferencie vznikol aj nekonferenčný zborník, ktorý môžeme nájsť v našej knižnici.

Na webových stránkach projektu TAKE ME OUT (ZOBER MAVON) sú už dostupné všetky materiály, ktoré boli vytvorené v spolupráci s partnermi v rámci projektu. Veríme, že všetky materiály budú pre učiteľov materských škôl inšpiráciou a pomocou v ich pedagogickej praxi.

Veríme, že aj prostredníctvom realizovaného medzinárodného projektu TAKE ME OUT sme inšpirovali množstvo učiteľov nielen na Slovensku k realizácii outdoorových aktivít v ich materských školách. V rozbehnutých aktivitách a projektoch určite budeme pokračovať, keďže vo vzdelávaní prostredníctvom outdoorových aktivít a v outdoorovom prostredí vidíme veľký potenciál pre dnešnú iGeneráciu detí.

PaedDr. Monika MIŇOVÁ, PhD.
Mgr. Vladimír PISKURA, PhD.
PF PU

KOLEGOVIA Z EKONOMICKEJ UNIVERZITY VO WROCZLAWE NA FM

V 21. storočí je úlohou univerzity, ako aj fakulty okrem iného nadväzovať kontakty s odborníkmi zo zahraničia, vďaka ktorým sa môže zvýšiť odbornosť jej zamestnancov, kvalita ich vedeckej, ale aj pedagogickej činnosti. Fakulta manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove dlhodobo pracuje aj v tejto oblasti.

K zahraničným inštitúciám, s ktorými Fakulta manažmentu PU v Prešove aktívne spolupracuje, môžeme zaradiť tie z blízkeho okolia (napr. PWSZ v Nowom Saczi, Technická univerzita v Liberci, Vienna University of Technology), ako aj tie vzdialenejšie (napr. A.T.E.I. Thessaloniki či Istanbul Kemerburgaz University). Jedným z výsledkov tohto dlhodobého úsilia bola v októbri 2018 návšteva dvoch pracovníkov Dr. Piotra Lutyho, Dr. Ilony Falat-Kilijańskiej z Ekonomickej univerzity vo Wrocławe

(Wrocław University of Economics), ktorá je zaradená medzi top ekonomické univerzity v Poľsku a predstavuje významné centrum vedy a výskumu v tejto krajine. Predmetom ich návštevy bola problematika akvizícií, t. j. špecifickej formy majetkového prepojenia firiem. V rámci projektov KEGA č. 038PU-4/2018 a VEGA č. 1/0139/16 bola práve tejto téme venovaná odborná prednáška študentom FM a následná diskusia s členmi Katedry ekonómie a ekonomiky a Katedry manažmentu.

Sme veľmi radi, že sa Dr. Luty a Dr. Falat-Kilijańska rozhodli spolupracovať práve s našou fakultou a pevne veríme, že táto spolupráca bude pokračovať v budúcnosti aj naďalej, či už vo forme pozvaných prednášok a seminárov na oboch pracoviskách, alebo aj vo forme spoločných publikačných výstupov a projektov.

PhDr. Roman VAVREK, PhD.
FM PU

KONFERENCIA O INKLUZÍVNEJ EDUKÁCII

Problém inkluzívneho vzdelávania je významnou súčasťou reformnej agendy a inkluzívnej politiky nadnárodných inštitúcií (OSN, OECD, UNESCO, EU) a v tejto súvislosti sa aj Slovensko zaviazalo vytvoriť do roku 2020 inkluzívne podmienky v edukačnom procese. Na túto aktuálnu potrebu spoločenskej implementácie inkluzívnych ideí reagovala aj vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou pod názvom Človek so znevýhodnením (postihnutím, hendikepom) v literatúre pre deti a mládež a v inkluzívnej edukácii, ktorá sa konala 18. – 19. októbra 2018. Na jej organizácii sa podieľali dve pracoviská Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, a to Kabinet výskumu detskej reči a kultúry a Katedra komunikačnej a literárnej výchovy. Vedecké podujatie bolo organizované predovšetkým v rámci prebiehajúceho riešenia grantového projektu APVV-15-0071 Človek s hendikepom v literatúre pre deti a mládež (2016 – 2020, zodpovedná riešiteľka prof. Zuzana Stanislavová) na PF

PU v Prešove. Hlavným cieľom konferencie bolo zmapovať stvárnenie rozličných typov znevýhodnenia v literatúre pre deti a mládež. Podujatia sa zúčastnili okrem akademických pracovníkov PU aj odborníci z vysokých škôl a verejných inštitúcií v ďalších slovenských mestách (Banská Bystrica, Bratislava, Nitra, Ružomberok), ako aj vzácní hostia pôsobiaci na zahraničných univerzitách (Belehrad, Nový Sad; Brno, Liberec, Ostrava). Hlavnou premisou danej problematiky je presvedčenie, že umelecká literatúra sa vďaka svojmu zážitkovému rozmeru môže stať účinným pomocníkom pri odstraňovaní predsudkov a bariér medzi ľuďmi so znevýhodnením a intaktnou populáciou. Väčšina odprezentovaných príspevkov konferencie vyšla v zborníku s názvom Človek so znevýhodnením (postihnutím, hendikepom) v literatúre pre deti a mládež a v inkluzívnej edukácii (Drzewiecka, I. G. – A. Brestovičová, eds., Vydavateľstvo Prešovskej univerzity), ktorý bude dostupný aj online

na stránkach Univerzitnej knižnice PU. Konferencia prispela k riešeniu teoretických a praktických problémov spojených s človekom so znevýhodnením a jeho inklúziou, ako aj k prehĺbeniu vzťahov medzi jednotlivými pracoviskami. Možnosť konfrontovať svoje literárnovedné názory bude na ďalšej medzinárodnej vedeckej konferencii pod názvom Premeny školy a učiteľské vzdelávanie v historickom kontexte a nové perspektívy, organizovaná pri príležitosti 70. výročia založenia pedagogickej fakulty v Prešove, ktorá sa bude konať 6. – 7. februára 2019. Príspevky v sekcii literatúry by mali súvisieť s problémom, ktorý je riešením grantového projektu VEGA 1/0095/18 Umelecká hodnota, trivialita, brak a gýč v literárnej, výtvarnej a hudobnej tvorbe pre deti a mládež (2018 – 2020, vedúca projektu prof. Zuzana Stanislavová).

Mgr. Simona BALOGOVÁ
Mgr. Dávid DZIAK
doktorandi PF PU

UNIVERZITNÁ SIEŤ GLOBÁLNEHO VZDELÁVANIA

Globálne vzdelávanie preniká aj do povedomia slovenskej pedagogickej obce. V rámci rozširovania svojich vedomostí, zručností a skúseností sa dr. Lucia Šepeláková a dr. Hedviga Hafičová z Pedagogickej fakulty PU zapojili do projektu s názvom Univerzitná sieť globálneho vzdelávania.

Projekt nadväzuje a čerpá skúsenosti z predošlých projektov globálneho vzdelávania, ktoré Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica realizovalo v spolupráci s Technickou univerzitou vo Zvolene (Globálne vzdelávanie na FEE, Globálne vzdelávanie v súvislostiach a Globálne vzdelávanie pre univerzity 21. storočia, Akademici – aktívne a prakticky) a bol vypracovaný na základe analýzy záujmu zapojených univerzít z predošlých projektov. V súčasnosti sa ho zúčastňujú vysokoškolskí pedagógovia, ktorí sa v rámci predchádzajúcich projektov globálnym vzdelávaním zaoberali, ako aj noví, ktorí sa tejto téme iba začínajú venovať. Tým sa vytvorila dvadsaťdvačlenná rôznorodá, vzájomne sa obohacujúca sieť pedagógov z rôznych odborných smerov, v ktorej si vymieňajú skúsenosti, spoločne získavajú nové zručnosti a tie sa odovzdávajú ďalej. Existujúca sieť sa tak neustále rozširuje v radoch učiteľov a študentov. Projekt naplňa dve ťažiskové oblasti: Pokračovať v zakomponovaní tém globálneho vzdelávania do učebných osnov predmetov na zúčastnených univerzitách a ich výučba modernými vyučovacími metódami. Vytvorenie webového portálu, prostredníctvom ktorého budú materiály a podklady ku globálnemu vzdelávaniu bezplatne šíriteľné aj na iných univerzitách a prispieť tak k rôznorodejšiemu a inovatívnejšiemu prístupu k výučbe globálneho vzdelávania. Jednou z úloh zúčastnených na projekte bola tvorba modelových vyučovacích jednotiek, zameraných na rôzne oblasti globálneho vzdelávania v závislosti od ich vlastnej odbornej expertízy, ktoré testujú vo výučbe na zapojených univerzitách. Ako súčasť projektu sa vytvorí nová publikácia – kniha rozhovorov na tému extrémizmu

a deradikalizácie, ktorá bude priamym pokračovaním knihy „Hlasy väčšinového sveta“, ktorá vznikla vďaka predchádzajúcemu projektu „Globálne vzdelávanie pre univerzity 21. storočia“.

Projekt realizovaný od novembra 2017 do júla 2019 pozostáva zo štyroch workshopov, založených na interaktívnom učení sa. Tvorbu vyučovacích programov globálneho vzdelávania prinieslo prvé stretnutie v januári 2018 pod vedením Mgr. Juraja Hipša. Do metód nenásilnej komunikácie v témach globálneho vzdelávania zasväcoval v apríli Mgr. Adam Čajka. Na storytelling ako formu práce s hodnotami a postojmi poukazovala Mgr. Jannette Motlová Maziniová. Tému moci v globálnom kontexte otvorila a citlivo viedla dr. Silvia Ondrisová v novembri. Všetky workshopy boli realizované vo vzdelávacom centre Živice v Zaježovej.

Lazy neďaleko Zvolena, miesto, kde chytiť mobilný signál si vyžaduje nájdenie toho správneho miesta,

ale aj miesto so silnou environmentálnou charizmou, vynikajúcim vegetariánskym jedlom a tzv. zaježovským časom (ktorý plynie úplne inak ako v bežnej civilizácii), je naozaj to správne miesto, s tou správnou atmosférou pre vzdelávaciu tému.

Projektom Univerzitná sieť globálneho vzdelávania sa vytvárajú podmienky pre inováciu výučby globálnych tém na piatich univerzitách, pre min. 400 študentov rôznych odborov, aby sa posunula výučba od teoretických hodín k praktickým. Zároveň ide o podporu spolupráce, výmenu skúseností a priebežnú komunikáciu vysokoškolských pedagógov rôznych špecializácií. Projekt Univerzitná sieť globálneho vzdelávania SAMRS 2017/RV/1/1 realizuje CEEV Živica vďaka finančnej podpore Slovak Aid.

Mgr. Hedviga HAFIČOVÁ, PhD.
PaedDr. Lucia ŠEPELÁKOVÁ, PhD.
PF PU
Foto: Archív PU

POĎAKOVANIE VZÁCNYM PROFESOROM

V tomto roku sa na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove uskutočnilo stretnutie pri príležitosti ukončenia pracovného pomeru na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte s dvoma vzácnymi a po vedeckej stránke nesmierne erudovanými profesormi Dr. h. c. prof. ThDr. Radimom Pulecom – Kryštofom, PhD., a prof. PhDr. Máriou Machalovou, CSc.

Vladyka Kryštof za svojich niekoľko dekád pôsobenia na PBF PU v Prešove vo svojej pedagogickej činnosti dokázal vyškoliť niekoľkých doktorandov, z ktorých sú dnes vynikajúci pedagógovia či profesori. Zasvätil ich do tajov pravoslávnej teológie, cirkevných dejín, byzantológie, ako aj dejín miestnych pravoslávnych cirkví. Vďaka jeho osobe fakulta nadviazala medzinárodnú spoluprácu s viacerými teologickými univerzitami vo svete. Snažil sa o prepojenie kultúr pravoslávneho sveta, poukazujúc pritom na nedeľiteľnosť pravoslavia a zachovania si jeho jedinečnosti. Vo svojej plodnej činnosti vyprodukoval niekoľko významných monografií, vysokoškolských učebníc i skrípt, vedeckých i odborných článkov. Úspešne sa podieľal na životopisoch význam-

ných predstaviteľov Pravoslávnej cirkvi.

Pani prof. Machalová ako garantka študijného odboru sociálna práca na PBF PU vchovala veľa odborníkov v danom odbore. Tí zachovávajú jej odkaz v jej už sedemročnom „dieťati“ – medzinárodnej konferencii, ktorá už sedem rokov nesie názov „Nová sociálna edukácia človeka (?)“. Pani profesorka pozitívne percipovala potreby jedincov v spoločnosti. Ako psychológ, andragóg, grafológ a terapeut sa zameriavala na pomoc v biodromálnom kontexte – jedincom v ich neľahkých životných udalostiach. Vo svojej náročnej práci upriamila pozornosť na koncept preventívnej sociálnej práce, ktorý bol zrealizovaný na PBF PU v Prešove ako študijný odbor na 1. stupni vysokoškolského štúdia. Vo

svojej pedagogickej činnosti vychádzala z prepojenia psychológie a sociálnej práce v multidisciplinárnom kontexte. Je autorkou mnohých významných monografií, vysokoškolských učebníc i skrípt, vedeckých i odborných článkov.

Obom profesorom poďakovali v pravoslávnom kňazskom seminári členovia pedagogického zboru, ako aj iní pracovníci PBF PU v Prešove a pravoslávneho kňazského seminára. Slávnostný príhovor predniesol PhDr. Andrej Nikulin, PhD., prodekan pre rozvoj a zahraničné vzťahy PBF PU v Prešove.

Váženým profesorom na ich ďalšej životnej púti želáme veľa síl, osobných úspechov a Božieho požehnanie.

PhDr. et ThDr. Maroš ŠIP, PhD.
PBF PU

TÝŽDEŇ VEDY A TECHNIKY NA FZO

Cieľom Týždňa vedy a techniky na Slovensku je zlepšiť vnímanie vedy a techniky v povedomí celej spoločnosti, popularizovať a prezentovať ich, vzbudiť záujem mladých ľudí o štúdium vedeckých a technických disciplín, informovať verejnosť o nutnosti podporovať vedu a techniku. Lebo tie sú základom hospodárskeho a spoločenského pokroku a pomáhajú riešiť globálne problémy a výzvy.

Na Fakulte zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity sa uskutočnil „Týždeň vedy a techniky“ v dňoch 5. 11. 2018 – 9. 11. 2018. V rámci tejto aktivity sa mohli študenti rôznych stredných škôl oboznámiť s odborními FZO PU a ich činnosťou dňa 6. 11. 2018. Obsahová náplň celej aktivity bola zameraná na exkurziu v odborných učebniach študijného odboru ošetrovateľstvo, samotnú prezentáciu študijného odboru, ako je profil absolventa bakalárskeho a magisterského štúdia ošetrovateľstva a možnosti jeho uplatnenia v praxi. Okrem iného boli ponúknuté skúsenosti študentov zo zahraničných stáží počas štúdia. Rovnako boli poskytnuté informácie o súťaži Florence roka, kde naša vzdelávacia inštitúcia obsadila popredné miesta (1. miesto a ďalšie 4 ceny získali študentky 3. ročníka odboru ošetrovateľstva FZO PU v Prešove). Následne bola

realizovaná exkurzia interiéru FZO a prezentácia vedecko-výskumných projektov realizovaných na Katedre ošetrovateľstva FZO PU v Prešove. Účastníkov stredných odborných škôl sprevádzali študentky 2. ročníka Katedry ošetrovateľstva FZO PU: Frederika Jusková, Monika Karaffová, Alica Kaščáková a Mária Korytková. Zahraničné vzťahy a mobility programu ERASMUS boli prezentované študentkami 3. ročníka Katedry ošetrovateľstva: Kamila Judičáková, ;Ema Pillárová, Ivana Horváthová, Katarína Kalavská, Katarína Kalafutová, Barbora Tekeľová, Katarína Deverová. Konkrétne prezentácie boli autentické, s bohatou obrazovou prílohou, obohatené osobnými zážitkami, ktoré svojím obsahom zaujali návštevníkov. Akcie sa zúčastnili viaceré typy stredných odborných škôl v rámci Prešovského kraja, kon-

krétne Stredná zdravotnícka škola sv. Bazila Veľkého v Prešove, Stredná zdravotnícka škola v Prešove (Sládkovičova ul.), Gymnázium v Bardejove a iné odborné školy. Záujem o aktivity na FZO PU prejavili okrem spomenutých vzdelávacích inštitúcií aj zahraniční študenti. Úsilím zainteresovaných pedagógov a študentov z odboru ošetrovateľstva FZO PU bolo prezentovať nielen samotný študijný odbor, poukázať na vplyv vedecko-technického rozvoja na ošetrovateľstvo ako vednú disciplínu, ale upozorniť na jeho mnohé aktivity a zdôrazniť jeho benefity s možnosťou okamžitého uplatnenia absolventa na trhu práce.

PhDr. Anna HUDÁKOVÁ, PhD.
PhDr. Mária KAŠČÁKOVÁ, PhD.
PhDr. Andrea OBROČNÍKOVÁ, PhD.
PhDr. Ľudmila MAJERNÍKOVÁ, PhD.
FZO PU

AKTUÁLNOSŤ ZÁPASU O ZMYSEL

Pod týmto názvom sa konala 25. októbra na GTF PU vedecká konferencia v rámci projektu VEGA 1/0452/16. Spoluorganizátorom konferencie popri usporiadateľskej fakulte bol Slovenský inštitút logoterapie v Bratislave.

Konferencia tematicky nadväzovala na dve podobné podujatia v minulosti, pričom svoju pozornosť zaostrila najmä na mládež. V tom čase, ako to odôvodnil v úvodnom slove hlavný riešiteľ projektu doc. Michal Hospodár, totiž prebiehala aj svetová biskupská synoda o mládeži a rozlišovaní jej povolania. Konferenciu prišiel pozdraviť Mons. prof. Peter Šturák, PhD., dekan GTF, ktorý si so záujmom vypočul aj všetky prednášky. Filozofický pohľad na zmysel ako reflexiu hranice tľmočil prof. Pavol Dancák. Zásadnú prednášku o komplexnom pohľade na lásku predniesol Mons. doc. Marek Forgáč, pomocný košický biskup a prednášajúci na TF KU v Košiciach. Poukázal na prienik

lásky a logoteórie, ktorý ústi do sebatranscendencie ľudskej osoby. Opravdivá láska je založená na vernosti a trvácnosti, čo je zhoda Franklovej logoterapie i zjavenej pravdy. Psychologickým aspektom znášania utrpenia a posttraumatického rozvoja sa venovala doc. Eva Naništová z Paneurópskej vysokej školy v Bratislave. Apelovala na dôležitosť objavenia zmyslu každého okamihu života, aj toho bolestného. Slovo láska skloňoval vo svojom príspevku aj doc. Michal Hospodár z domácej fakulty. Vo svojom príspevku naznačil dynamickosť lásky ako výstupu od erosu k Logosu (Bohu). Pripojil tiež prieskum mládeže o pojme, dôležitosť a rizikách partnerskej lásky medzi mladými. Mons.

doc. Ľubomír Petrík sa zamerával na kristocentrické ohlasovanie Božieho slova v homílii. Za vrcholné hodnoty takého ohlasovania označil pravdu a lásku. Novými prístupmi a perspektívami logoterapie vo svete, ktoré odzneli na IV. Kongrese logoterapeutov v Moskve, sa zaoberal referát doc. Judy Stempelovej a Agnesy Mučkovej. Na záver konferencie vystúpili s referátmi aj doktorandi z GTF PU, a to Mgr. Daniel Sabol a Mgr. Pavol Uličný. Konferencia ukázala, že logoterapia je široko použiteľná metóda na aktiváciu vnútorných síl človeka, vedúcich ho k pravému zmyslu života a k jeho cieľu.

doc. ThDr. Michal HOSPODÁR, PhD.
GTF PU

VZDELÁVACIE AKTIVITY S ÚČASŤOU FZO

Integrovaný inzulínový systém na liečbu diabetu

Dňa 25. 10. 2018 a 7. 11. 2018 sa na pôde Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove uskutočnila pre študentov odboru ošetrovateľstva prednáška firmy RO-CHE SLOVENSKO, s. r. o., o integrovanom inzulínovom systéme na liečbu diabetes mellitus Accu-Chek® Insight. Prednáška Ing. Rastislava Stolára, medicínskeho reprezentanta firmy Roche Slovensko, s. r. o., priniesla študentom poznatky o inovatívnom prístupe liečby u pacientov s diabetes mellitus, ktorý ponúka diabetikom na intenzívnej inzulínovej liečbe optimálne riešenie: monitorovanie glykémie, bolusové odporúčania, dávkovanie inzulínu a efektívne spravovanie informácií o liečbe v jednom. Tieto poznatky môžu študenti zúročiť nielen v profesijnom živote, ale aj v osobnom živote, keďže na Slovensku máme podľa NCZI (2017) približne 400 000 ľudí s ochorením diabetes mellitus.

Cesta k modernému ošetrovateľstvu

Dňa 13. 09. 2018 sa uskutočnila odborná konferencia s medzinárodnou účasťou vo Fakultnej nemocnici Motol v Prahe pod názvom Cesta k modernému ošetrovateľstvu.

Cieľom konferencie bolo sústrediť odborníkov z ošetrovateľskej teórie a praxe na jedno miesto a vytvoriť predpoklady pre odovzdávanie nových poznatkov a skúseností medzi nimi a tak lepšie prepojiť teóriu s praxou. Tejto konferencie sa zúčastnilo 113 autorov a spoluautorov a medzi nimi mala zastúpenie aj Katedra ošetrovateľstva FZO PU s vyžadanými prednáškami. V dvoch hlavných blokoch a v šiestich workshopoch zaznelo viac ako 50 prí-

spevkov, venovaných profesii sestry, manažmentu, kvalite a bezpečiu poskytovaných zdravotníckych služieb, starostlivosti o seniorov a chronicky chorých, intenzívnej starostlivosti, ošetrovateľskej starostlivosti o deti, vzdelávaniu v ošetrovateľstve a mnoho ďalšiemu.

Slovenská spoločnosť pre ošetrovanie otvorených rán (SSOOR)

24. 10. 2018 sa v Bratislave konal snem SSOOR a zároveň sa volil výkonný výbor. Zastúpenie v tomto občianskom združení má aj Katedra ošetrovateľstva FZO PU. Predsedníčkou SSOOR sa stala PhDr. Beáta Grešš Halász, PhD., podpredsedníčkou doc. PhDr. Lubomíra Tkáčová, PhD., a tajomníčkou PhDr. Andrea Obročníková, PhD. SSOOR je kooperujúcou organizáciou EWMA a jej cieľom je podporovať prax založenú na dôkazoch v oblasti manažmentu rán, podporovať výskum v oblasti manažmentu rán a spolupráca so vzdelávacími inštitúciami.

Doc. PhDr. Lubomíra TKÁČOVÁ, PhD.
FZO PU

UČÍME NADANÝCH ŽIAKOV

Dňa 24. októbra 2018 sa na pôde Pedagogickej fakulty PU v Prešove konal odborný seminár s názvom *Učíme nadaných žiakov*. Organizátorom odborného seminára spolu s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove, Odborom školstva Okresného úradu v Prešove a mestom Prešov bola tradične aj Pedagogická fakulta PU. Odbornú garanciu nad podujatím prevzal doc. Vladimír Dočkal z Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity, doc. Alica Petrasová z Pedagogickej fakulty PU a Mgr. Ľubica Richmanová Fabišíková z Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove.

Odborný seminár nadväzoval na predchádzajúce podujatia v oblasti edukácie detí a žiakov s nadaním a jedným z jeho zámerov bolo opäťovne vytvoriť priestor na stretnutie a spoločnú diskusiu učiteľov, odborných zamestnancov, vysokoškolských pedagógov, ale aj študentov špeciálnej pedagogiky, predškolskej či elementárnej pedagogiky v oblasti súčasných trendov edukácie detí a žiakov s intelektovým nadaním. Účastníci odborného seminára si mohli vypočuť viaceré vystúpenia týkajúce sa dôležitých aspektov edukácie tejto skupiny žiakov, ako napríklad potreby rozvíjania kritického myslenia ako kľúčovej kompetencie 21. storočia, ktoré prezentovala vedúca Katedry špeciálnej pedagogiky PF doc. Petrasová, či aktuálnych otázok týkajúcich sa inkluzívnej edukácie žiakov s nadaním, ktorým sa v rámci svojho vystúpenia venoval vysokoškolský pedagóg a významný odborník v oblasti psychológie nadania a tvorivosti z Katedry psychológie Filozofickej fakulty TU v Trnave, doc. Dočkal.

Účastníkov obohatili aj skúsenosti učiteľov základných škôl, ktoré prezentovali príklady dobrej praxe výchovy a vzdelávania žiakov s intelektovým nadaním. Prítomných inšpirovali k využívaniu rozličných spôsobov zážitkového vyučovania tejto skupiny žiakov. Napríklad s témou „*Ozoboti rozprávajú alebo programovanie hrou*“ vystúpila Mgr. Ivana Čepová zo Základnej školy na ulici Dargovských hrdinov v Humennom, ktorá prezentovala využitie programovania v rámci vyučovania na 1. stupni základných škôl. Uviedla konkrétne príklady realizácie aktivít, v ktorých žiaci majú možnosť spoznať základy práce s ozokódmi (príkazy pre Ozobotov), tvorbu príbehov s postavami, prostredím a zápletkou, no upozornila aj na možnos-

ti vytvárania rôznych zadaní a úloh, edukačných materiálov. Špeciálny pedagóg, Mgr. Luboš Lukáč, z Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove a zároveň učiteľ základnej školy, predstavil množstvo projektov celoslovenskej iniciatívy *Rozumieme nadaným*, určených nadaným a talentovaným žiakom zo základných a stredných škôl, ktoré realizuje spolu s kolegami v rámci mimoškolskej edukácie žiakov s intelektovým nadaním. Zúčastnených zaujali projekty, ako Logická olympiáda, Mladý fotograf, Fotografia očami detí, Šariš Tour, Malá Logická Olympiáda, Logické sústredenia, Po stopách Charlesa Dickensa, Klub nadaných detí a ďalšie.

Vystúpenie Mgr. L. Lukáča sprevádzali žiaci s nadaním, ktorí sa aktívne podieľali na realizácii viacerých z týchto projektov, konkrétne Lea Robová, Hana Vantová, Adam Lange zo Základnej školy na Šmeralovej ulici v Prešove a Ján Roba z Gymnázia Jána Adama Raymana v Prešove. Mgr. Helena Botková, zo Základnej školy na Hrnčiarскеj ulici v Humennom, vystúpila s príspevkom „*Logošach a voľnočasové aktivity*“, v ktorom popísala konkrétne možnosti využitia šachu nielen v rámci mimoškolských aktivít, ale aj vyučovania matematiky, s cieľom rozvoja logického, kritického a ab-

straktného myslenia, čitateľských schopností, ale aj sociálnych zručností a autoregulácie správania.

Dr. Katarína Hvizdová zo Základnej školy na Karpatskej ulici vo Svidníku prezentovala možnosti využitia virtuálnej reality vo výchovno-vzdelávacom procese a predstavila množstvo užitočných aplikácií, využitelných na vyučovaní nielen detí s intelektovým nadaním.

Odborný seminár *Učíme nadaných žiakov* bol príležitosťou obohatiť sa nielen počas aktívnych vystúpení prednášajúcich, ale priniesol aj možnosť nadviazať kontakty a vymeniť si vzájomné skúsenosti s edukáciou detí s intelektovým nadaním medzi učiteľmi žiakov s intelektovým nadaním, ako aj školskými špeciálnymi pedagógmi a ďalšími odbornými zamestnancami. U viacerých študentov vzbudil záujem sa touto problematikou zaoberať vo svojej budúcej pedagogickej praxi. Poďakovanie preto patrí všetkým aktívnym účastníkom odborného seminára, ale aj odborným a organizačným garantom, vďaka ktorým sa toto podujatie mohlo na Pedagogickej fakulte PU realizovať.

PaedDr. Lucia MIKURČIKOVÁ, Ph.D., BCBA
PF PU
Mgr. Ľuboš LUKÁČ
CPPPaP v Sabinove

PREŠLI SME CELÉ SLOVENSKO!

Z Prešova do Hornej Dolnej, k Vrbickému plesu či k mohyle na Bradle

Krajina je najlepšou učebnicou geografie. Tento jednoduchý výrok platí tisícnásobne viac pre študentov druhého ročníka bakalárskeho študijného programu geografia a aplikovaná geoinformatika a prvého ročníka magisterského študijného

programu učiteľstvo geografie. Práve v týchto ročníkoch absolvujú celotýždňovú exkurziu naprieč celým Slovenskom s cieľom vidieť a spoznať tie lokality, ktoré v teoretickom rámci poznajú zo svojich skúšok a zápočtov. Terénne praktikum z regionálnej geografie Slovenska je zamerané na oboznámenie sa s mnohými zaujímavosťami fyziko-geografického aj humánno-geografického charakteru. Tohtoročnú trasu sme absolvovali dvakrát so spomínanými skupinami študentov. Naša päťdňová cesta autobusom začínala pri Prešovskej univerzite, od ktorej sme vyrážali smerom k Sabinovu za našou prvou zastávkou, Lutinou. Tá je najväčším gréckokatolíckym pútnickým miestom u nás a ponúka zaujímavú ukážku miniatúr drevených chrámov Poľska, Ukrajiny a Slovenska. Za druhou lokalitou sme sa vybrali do obce Jezersko. Odtiaľ sme zamierili k Chodníku korunami stromov Bachledke z netradičnej „druhej“ strany a na spätočnej ceste sme prešli okolo Jezerského jazera, ktoré je príkladom jazera vytvore-

ného zosuvom hornín. Po načerpaní nových síl v Ružomberku sme si na nasledujúci deň mohli prezrieť prečerpávaciu hydroelektrárňu Čierny Váh s nádhernými výhľadmi na Tatry. Zastavili sme sa v Liptovskom Jáne v parku miniatúr Slovenska, pri jedinom plese v Nízkych Tatrách – Vrbickom plese, pri najväčšom artikulórnom drevenom kostole na Slovensku v obci Svätý Kríž, archeoskanzene Havránok na brehu priehrady Liptovská Mara. Cestou za unikátnymi artikulórnymi drevenými kostolmi v obciach Istebné a Leštiny sme sa nakrátko zastavili aj pri Bešeňovskej travertínovej kope. Po druhom prenocovaní v Ružomberku sme zamierili do kúpeľov Korytnica, dnes už len spustnutej spomienky kedysi prekvitajúceho kúpeľného mesta. Ďalšie naše kroky viedli na Pustý hrad nad Zvolenom aj do obce Špania Dolina, odkiaľ v stredoveku prúdila vyťažená meď do celého sveta. Spoznali sme jedinečnú atmosféru starého stredovekého mesta Kremnice, s najdlhšie súvisle fungujúcou mincovňou na svete,

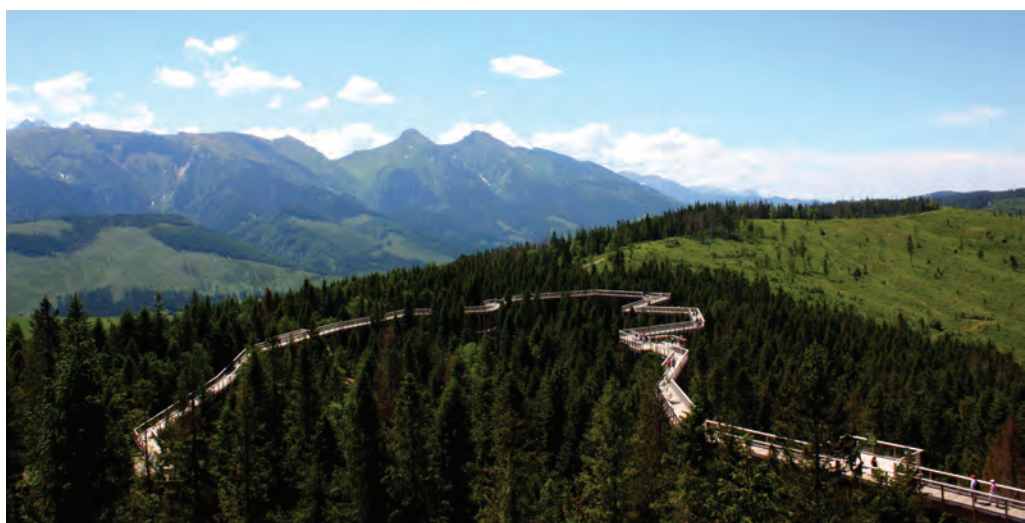

čaro Bojníc, kláštor Veľký Skalku, ako aj rázovité obce Vlkolíneec a Čičmany. Našu trasu sme počas tretieho dňa ukončili ubytovaním v Novom meste nad Váhom, v prípade druhej skupiny študentov v Starej Turej. V predposledný deň terénnych praktík bola našou prvou zastávkou Mohyla generála Milana Rastislava Štefánika, ktorého odkaz aj vzhľadom na sté výročie vzniku Československa zanecháva silný dojem. Jedno z našich najvýznamnejších kúpeľných miest – Piešťany, nás privítalo čulým životom a pestrými dávmi ľudí z rôznych kútov Európy, čo svedčí o medzinárodnom význame našich liečivých vôd. Odtiaľ sme zamierili do rodiacej sa turistickej lokality, ešte donedávna takmer neznámej obce Nová Lehota, ležiacej v srdci Považského Inovca. Práve tá sa na malú chvíľu v roku mení na dedinku Horná Dolná počas natáčania rovnomenného seriálu. Mali sme dokonca možnosť pozorovať natáčanie nových častí či porozprávať sa s hercami a producentmi tohto seriálu. Z vyhliadky Banskoštiavnickej kalvárie sme už o nejaký čas neskôr sledovali stavebný vývoj starého banského miesta, limitovaného okolitými pohoriami. Pokračovali sme na východ návštevou Vartovky, strážnej veže z čias tureckých útokov, vypínajúcej sa nad mestom Krupina. Štvrtý deň praktík sme ukončili v Helpe, s druhou skupinou študentov v Telgárte. Počas posledného dňa sme sa pristavili pri prameni Hrona pod svahmi Kráľovej Hole, v Dobšinskej ľadovej jasky-

ni, Betliari a nádherných ukážkach krasového reliéfu v tiesňave Piecky v Slovenskom raji a v Zádielskej doline v Slovenskom krase. Terénne praktiká z regionálnej geografie Slovenska ponúkajú jedinečnú možnosť prepojiť teoretické vedomosti so skutočným dianím v krajine i v spoločnosti, nielen návštevou zaujímavých miest, ale aj

poukázaním na reálne procesy a zákonitosti fungovania krajiny. Zároveň pomáhajú budúcim geografovi rozšíriť si prehľad o vlastnej krajine a aktivitách človeka v nej.

Mgr. Matúš MAXIN
 Mgr. Tomáš PASTERNAK
 RNDr. Martin ROSIČ, PhD.
 FHPV PU

PARTNERSTVO PRE VÝSKUM A OCHRANU BIODIVERZITY KAVKAZU

Implementácia projektu Medzinárodného vyšehradského fondu „V4 & Eastern Partnership Cooperation in Biodiversity Conservation for Human Wellbeing“ začal prvou sériou aktivít.

Pracovníci Katedry ekológie FHPV PU získali od Medzinárodného vyšehradského fondu podporu pre projekt orientovaný na budovanie pri výskume a ochrane biodiverzity Kaukazu, s dôrazom na udržateľnosť aktivít a pokus o symbiózu ochrany biodiverzity so zlepšovaním životných podmienok obyvateľstva v regióne. Územie Kaukazu je obrovskou príležitosťou pre výskum, je výzvou pre ochranu, je bohatstvom ľudí, ktorí v ňom žijú. Je to však zároveň územie rozorvané vojenskými konfliktami, devastované sovietskym a post-sovietskym prístupom k prírodným zdrojom. Životné prostredie je tiež zaťažované konfliktom jednoduchého a tradičného spôsobu myslenia ľudí na vidieku s modernými vymoženosťami súčasnosti, nezájmu a problémom (až absenciou) správneho nakladania s odpadom. Príroda Kaukazu je ničená aj kvôli absencii manažmentových opatrení týkajúcich sa hospodárenia s vodou, výrubu lesov a chovu či nadmerného spásania. Prejavy sú viditeľné na prvý pohľad – všadeprítomné kopy odpadu, vysušená krajina, znečistené toky, zosuvy pôdy. Ubúda nedotknutých území, tiež z bohatstva biodiverzity. Preto sme sa s kolegami z Azerbajdžanu, Gruzínska a krajín V4 rozhodli spojiť sily a v rámci spoločného projektu prispieť k lepšiemu poznaniu biodiverzity a jej významu pre lokálne spoločenstvá, vzdelávanie detí, obyvateľov, členov mimovládnych organizácií, lokálnych politikov a študentov. Dva septembrové týždne preto tím ekológov a biológov zo šiestich krajín pod vedením trojice pracovníkov Katedry ekológie FHPV realizoval sériu aktivít zameraných na vyššie uvedené ciele. Okrem nadväzovania spolupráce, demonštrácie terénnych metód zberu, spracovania a vyhodnocovania

materiálu sme sa v rámci prednášok, workshopov a terénnych aktivít snažili vzbudiť záujem cieľových skupín o výskum biodiverzity a spoluprácu pri jej výskume a ochrane. Poukazovali sme na význam spolupráce a komunikácie vedeckej komunity s nadšencami, ochranármi, ale aj obyvateľstvom, politikmi a stakeholdermi. Prezentovali sme moderné metódy, prístupy a aplikácie, ktoré pomáhajú týmto formám spolupráce, vzdelávaniu a motivácii ľudí v oblasti ochrany biodiverzity. Príprava aktivít a samotnej cesty, administrácia a logistika boli náročné, no napriek tomu sme sa tejto výzve postavili a veríme, že naša snaha bude odmenená. V rámci implementácie projektu a prípravy workshopov prebehli rokovania s predstaviteľmi troch univerzít – Štátnej univerzity v Tbilisi a Štátnej univerzity v Kutaisi v Gruzínsku, v susednom Azerbajdžane na formálnejšie vedenom stretnutí s funkcionármi Štátnej univerzity v Lenkorane. Okrem aktivít projektu boli vo všetkých inštitúciách diskutované aj ďalšie možnosti spolupráce formou spoločných projektov či mobilít zamestnancov a študentov. Workshopy a prednášky sa tešili pozornosti a záujmu, v rámci diskusií aj neformálnych rozhovorov boli dohodnuté spolupráce jednotlivcov aj inštitúcií, ktoré určite prispedia k poznaniu biodiverzity Kaukazu a jej ochrane, ale aj k profesionálnemu rastu všetkých zúčastnených. Okrem týchto aktivít sme zvyšný čas pobytu využili na zber materiálu, transfer vedomostí a skúsenosti riešiteľov projektu, miestnych nadšencov a študentov, na základe ktorého bude vyhodnotená biodiverzita vybraných skupín živočíchov v regióne Kutaisi (Gruzínsko) a Lenkoran (Azerbajdžan). Aj táto aktivita projektu prebiehala

za účasti verejnosti. Metódy zberu a spracovania materiálu pre stanovovanie biodiverzity, moderné prístupy terénnej práce, možnosti „public science“ s použitím aplikácií a databáz, ale aj význam ochrany a zachovania biodiverzity pre blaho obyvateľov boli prezentované účastníkom všetkých vekových skupín. Splnenie úloh prvej etapy projektu však neskončilo workshopmi, prednáškami a terénnymi demonštráciami. Získané informácie a materiál sú vo fáze triedenia, determinácie a analýz. Okrem samotných oficiálnych riešiteľov projektu sa na tom podieľa množstvo dobrovoľníkov z mnohých krajín. Hovoriť o výsledkoch a úspechoch by bolo v tejto fáze predčasné, nádej na kvalitné výstupy nám však dávajú napríklad nálezy nových, nepôvodných a potenciálne nebezpečných druhov škodcov a vektora ochorenia pre faunu Azerbajdžanu (vo fáze prípravy rukopisu), ako aj viacerých vzácnych a taxonomicky či faunisticky zaujímavých druhov. Úspešný priebeh aktivít a ich príprav je výsledkom spolupráce partnerov a expertov zahrnutých do projektu financovaného Medzinárodným vyšehradským fondom, no nebol by možný bez nezištnej pomoci a ochote škôl, univerzít a mnohých dobrovoľníkov. Všetkým im patrí veľká vďaka, špeciálne však ďakujeme Ilhame Karimovej, Sofii Gabelashvili, Ani Bikashvili, Valeriovi Petrovovi, Tejmurovi Firuzovi, ale aj pracovníkom PU, Mgr. Ive Ivete Junekovej, Eve Chovancovej, Mgr. Anne Polačkovej, PhD., Mgr. Petrovi Zubaľovi a Mgr. Gabriele Jurčáčkovej.

doc. Mgr. Peter MANKO, PhD., KE FHPV
Ing. Jozef OBOŇA, PhD. KE FHPV
RNDr. Michal RENDOŠ, PhD. KE FHPV
Matej ŽIAK, SNM v Martine, Múzeum Andreja Kmeťa

ŠKOLSKÁ PSYCHOLÓGIA: HISTÓRIA A PERSPEKTÍVY

Hlavným zámerom medzinárodnej vedeckej konferencie bolo poukázať na historický prínos katedier psychológie v Košiciach a Prešove pre vzdelávanie a prax, a zároveň vyzdvihnúť prínos prof. Jána Hvozdíka k zrodu a rozvoju školskej psychológie na Slovensku.

V dňoch 17. a 18. októbra sa v Košiciach pri príležitosti 50. výročia otvorenia štúdia psychológie na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika a zároveň pri spomienke 100. výročia narodenia profesora Jána Hvozdíka – nestora školskej psychológie na Slovensku, uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia „Školská psychológia: história a perspektívy“. Jej organizátormi boli Katedra psychológie FF UPJŠ v Košiciach, Inštitút psychológie FF PU v Prešove, Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF UPJŠ v Košiciach a Asociácia školskej psychológie Slovenskej republiky a Českej republiky. Cieľom konferencie bola prezentácia a výmena odborných poznatkov z oblasti školskej psychológie, so zameraním na aktuálne otázky a výzvy rozvoja školskej psychológie na Slovensku. Súčasne bolo zámerom organizátorov poukázať na historický prínos katedier psychológie v Košiciach a Prešove pre vzdelávanie a prax, taktiež významných osobností, ktoré na nich počas 50 rokov ich existencie pôsobili. Nemenej dôležitým cieľom bolo vyzdvihnúť prínos profesora Jána Hvozdíka, DrSc., k zrodu školskej psychológie na Slovensku. Konferencia bola určená nielen pre odborníkov z akademického prostredia, ale aj pre praktikov vykonávajúcich psychologickú profesiu v prostredí školy. Účastníci prezentovali výsledky realizovaných výskumov či skúseností z praxe v rámci siedmich tematicky orientovaných sekcií a v samostatnej posterovej sekcií. Sedem pozvaných prednášok ponúklo historický kontext „zrodu“ katedry odbornej psychológie v Košiciach a poradenstva v centrách pedagogicko-poradenskej psychológie a prevencie. Zástupcovia katedier

a inštitútu psychológie prezentovali aktuálne výskumné orientácie svojich pracovísk, ďalšie príspevky boli zamerané na modernú školu a rolu školského psychológa v nej a na výzvy stojace pred školskou psychológiou a jej profesiou v 21. storočí. Z množstva prezentovaných príspevkov možno špeciálne spomenúť tie, ktoré poukazujú na aktuálne výskumné projekty, riešené na jubilujúcich katedrách v súčasnosti. Gabriel Baník a Ľubica Zibrínová priblížili vo svojom príspevku problematiku depresie z pohľadu sieťového prístupu, ktorej sa venujú v rámci riešeného projektu APVV-17-0418 „Posttraumatický podtyp depresie a jeho etiopatogenéza: sieťový prístup k psychopatológii“ na Inštitúte psychológie FF PU. O intervenčných stratégiách podporujúcich starostlivosť o seba pojednával príspevok Margity Mesárošovej, ktorý bol súčasťou riešenia grantovej úlohy APVV-14-0921 „Starostlivosť o seba ako faktor vyrovnávania sa s negatívnymi dôsledkami vykonávania pomáhajúcich profesií“. Monika Kačmárová a Peter Babinčák oboznámili účastníkov konferencie s aktuálnym stavom výskumu psychologických príčin a psychologických dôsledkov chudoby, ktorým sa venuje výskumný

tím na Inštitúte psychológie FF PU v rámci riešenia rovnomeného projektu APVV-15-0404. Hlavným výstupom z konferencie bude recenzovaný zborník príspevkov, ktorý okrem pripomenutia prínosu akademických psychologických pracovísk na východnom Slovensku za posledných 50 rokov môže byť cenným materiálom, sumarizujúcim aktuálny stav školskej psychológie v premenách a kontexte psychologického poznania na národnej úrovni, definujúcim úlohy pre profesiu školského psychológa v súčasnom edukačnom prostredí a pre preventívne programy, realizované psychologom v prostredí školy. Ako záverečné posolstvo možno uviesť slová z príhovoru doc. PhDr. Stanislava Hvozdíka, CSc., ktorý skúsenosť účastníka konferencie výstižne formuloval slovami: „Prof. Ján Hvozdík by mal radosť z toho, že sme vytvorili zmysluplný vzťah histórie, prítomnosti a aj istých vízií do budúcnosti.“

doc. Mgr. Peter BABINČÁK, PhD.
PhDr. Monika KAČMÁROVÁ, PhD.
FF PU
Mgr. Pavol KAČMÁR, PhD.
FF UPJŠ
Foto: Archív FF UPJŠ KE

VEDEC Z INDIE NA KATEDRE EKOLÓGIE

Vedci z Katedry ekológie FHPV PU dbajú na transfer vedomostí a praktických skúsenosti zo zahraničia, ktorý je základným predpokladom rozvoja vedeckých aktivít. Návšteva dr. Palaniswamy Thangavela z Periyar University v Indii priniesla nové nápady a rozšírila možnosti budúcej spolupráce.

Urobiť kvalitný výskum stojí veľmi veľa úsilia. Sú za tým hodiny práce v teréne, v prípade ekológov najmä v letných mesiacoch – častokrát na úkor dovolení pri mori :-D aj dlhé dni v laboratóriách. Toto úsilie je však zbytočné, pokiaľ sa naše výsledky nedostanú do vysoko hodnotených vedeckých časopisov, kde sú dostupné pre rovnako orientovanú vedeckú komunitu. Práve preto kladieme dôraz na zahraničné publikácie, ale aj na rozvoj kontaktov so zahraničnými vedcami. V dňoch 10. – 11. 10. 2018 navštívil Katedru ekológie FHPV PU dr. Palaniswamy Thangavel z Periyar University v Indii, ktorý sa vo svojej vedeckej činnosti venuje využitiu rastlín na účely fytoremediácie

na miestach znehodnotených alebo poškodených antropogénnou činnosťou. Svoju vedeckú činnosť nám priblížil v prednáške s názvom „Fyto-manažment pôd znečistených ťažkými kovmi“, kde nás oboznámil so svojimi skúsenosťami pri realizácii fytoremediálnych postupov. Fytoremediácia je proces, pri ktorom sa využívajú rastliny na čistenie pôdy napr. od rizikových prvkov, akými sú ťažké kovy. Tieto nežiaduce elementy sa do pôdy dostávajú priemyselnými alebo banskými aktivitami. Keďže ťažké kovy sú nedegradovateľné – v pôde, do ktorej boli zavedené (napr. spomínanými banskými aktivitami), ostávajú stáročia. Nie sú schopné sa sami rozložiť. Práve pri procese fytoremediácie sa na čistenie

pôd používajú rastlinné druhy – väčšinou rýchlo rastúce, ktoré sú schopné do svojich štruktúr cez koreňový systém tieto rizikové prvky „naťahat“ a pôdu tak očistiť. Keďže sa na Katedre ekológie venujeme aj problematike environmentálnych záťaží, najmä na území bývalých banských areálov, napr. na Strednom Spiši, v Nižnej Slanej a najnovšie v rámci projektu VEGA č. 1/0326/18 v oblasti bývalých opálových baní na Dubníku (Slanské vrchy), poznatky a skúsenosti dr. Thangavela priniesli množstvo nápadov na možnú spoluprácu.

RNDr. Lenka DEMKOVÁ, PhD.
Ing. Lenka BOBULSKÁ, PhD.
FHPV PU

PREZENTÁCIA KNIHY OCHRIDSKÝ PROLÓG

Ochridský prológ je veľkolepé dielo autora sv. Nikolaja Velimiroviča (5. 1. 1881 – 16. 3. 1956), biskupa Srbskej pravoslávnej cirkvi, významného učenca, teológa, filozofa, génia, ale predovšetkým svätca a askétu, ktorého hlavným životným poslaním bolo priviesť k spáse svoju dušu a duše mu zvereneho duchovného stáda. Toto dielo patrí medzi jeho najvýznamnejšie práce. Sú v ňom zachytené krátke životopisy vyše 1 500 svätcov podľa cirkevného kalendára, ktorí sú vzormi v ceste k večnému životu pre veriacich. Autor ku každému dňu roka pripája aj báseň, úvahu, rozjímanie a besedu na rôzne témy, čo z diela robí pokladnicu poznania a múdrosti. Aj keď bol sv. Nikolaj veľkým mysliteľom, v tomto diele dokázal podať aj tie najhlbšie teologické a duchovné pravdy jednoduchým spôsobom, prístupným všetkým intelektuálnym kategóriám čitateľov. Popri ruskému, anglickému, nemeckému a španielskemu vydaniu sa tak môže aj slovenský čitateľ každodenne zahĺbiť do krátkych poučení,

čítanie ktorých mu nezaberie veľa času a zároveň ho duchovne obohatí. Výnimočnosť diela je predovšetkým v jeho komplexnosti, keďže sa v jednej knihe nachádza na každý deň v roku okrem viacerých životopisov svätých viacero žánrov: rýmovaných básní, úvah na rôzne témy, rozjímaní nad udalosťami zo Svätého Písma a besied (kázni) na rôzne citáty zo Starého a Nového zákona – to všetko 366-krát. Slovenské vydanie je navyše ilustrované ikonami svätých pri každom dni, takže sa v ňom nachádza takmer 400 čiernobielych obrázkov. V rámci týždňa vedy a techniky na Slovensku sa v aule PBF PU v Prešove ako vydavateľa tohto diela uskutočnila v stredu 7. 11. 2018 jeho prezentácia, na ktorej sa zúčastnilo niekoľko desiatok študentov, pedagógov, ale aj obyčajných ľudí, ktorých zaujíma duchovný život. Podujatie otvoril prodekan pre vedu a doktorandské štúdium PBF PU prot. doc. ThDr. Štefan Pružinský, PhD., a privítal autorov slovenského

vydania Ochridského prológu prot. ThDr. Petra Soroka, PhD., a prot. Mgr. Petra Savčaka, PhD. Ako prvý sa ujal slova Peter Savčak a prítomných zoznámil so životom autora knihy, sv. Nikolajom Velimirovičom, uviedol množstvo príbehov z jeho života a opísal aj jeho najvýznamnejšie dielo Ochridský prológ. Spevom cirkevných piesní byzantskými nápevmi podujatie niekoľkými vstupmi obohatili študenti Mikuláš Pružinský a Milan Petrisko. Úryvky z knihy prečítala Mgr. Dana Šangriková, ktorá bola zároveň jazykovou korektorkou slovenského vydania Ochridského prológu. O preklade do slovenského jazyka porozprával prekladateľ knihy Peter Soroka, ktorý okrem iného uviedol dôvody, prečo bolo dobré dielo priblížiť aj slovenskému čitateľovi, v krátkosti predstavil aj slovenské vydanie.

prot. ThDr. Peter SOROKA, PhD.
PBF PU

PROJEKT APVV NA PEDAGOGICKEJ FAKULTE

Hlavným cieľom projektu je poznať, analyzovať a evalvovať aktuálnu účinnosť výchovy k zdraviu a prevencie sociálno-patologických javov v kurikule primárneho stupňa vzdelávania so zameraním na rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Rómski žiaci, pochádzajúci zo sociálne znevýhodneného prostredia, predstavujú špecifický a pritom vážny edukačný problém. Dlhodobý konštatovaný neúspech plnenia vzdelávacích a výchovných požiadaviek u veľkej časti rómskych žiakov aktuálne i perspektívne vyžaduje hľadanie a overovanie novej vzdelávacej paradigmy tak, aby akceptovala špecifiká rómskeho etnika a orientovala edukačné úsilie nie na dosahovanie všeobecne vyžadovanej kvantity, očakávanej normy, výkonu, ale na individuálne zlepšovanie školskej úspešnosti, ktoré reflektuje schopnosť každého jedinca. Vytváranie podmienok a podpora komplexného vývinu rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia vyžaduje poznanie, analýzu, komparáciu a zhodnotenie kauzality doposiaľ málo úspešných edukačných prístupov. Ide o to, že sociálne znevýhodnenie je jedným z významných činiteľov determinujúcich vzdelávaciu nerovnosť rómskych žiakov. Úspech pri dosahovaní vyváženosti a všestrannosti osobnostného rozvoja je určujúco determinovaný úrovňou zdravia všeobecne prejavovanou adaptačnými a autoregulačnými mechanizmami. Rómska populácia je vzhľadom na svoje sociálne a kultúrne stereotypy stotožňovaná s vysokou frekvenciou zastúpenia zdravotných problémov a sociálno-patologických javov. Uvedená skutočnosť má svoju kon-

krétizáciu aj u rómskych detí a mládeže, kde významne pôsobí fenomén identifikácie rómskych detí so správaním rodičov.

Poznanie, analýza a evalvácia aktuálnej účinnosti výchovy k zdraviu a prevencie sociálno-patologických javov v kurikule primárneho stupňa vzdelávania so zameraním na rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia je podmienkou a predpokladom formulovania a konkretizácie edukačných preferencií pri modifikovaní a inovovaní účinnosti prozdravotnej edukácie. Rovnako pri definovaní štruktúry a obsahu profesijnej a osobnostnej prípravy na výkon učiteľskej profesie, kde do komplexu učiteľských kompetencií (v obsahu pregraduálnej prípravy učiteľov primárneho stupňa vzdelávania) je žiaduce implementovať zdravotno-preventívnu kompetenciu.

Hlavným cieľom projektu je poznať, analyzovať a evalvovať aktuálnu účinnosť výchovy k zdraviu a prevencie sociálno-patologických javov v kurikule primárneho stupňa vzdelávania so zameraním na rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Na základe zisteného formulovať a konkretizovať edukačné preferencie modifikovania a inovácie prozdravotnej edukácie rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a stratégie implementovania zdravotno-preventívnej kompetencie do pregradu-

álnej prípravy učiteľov primárneho stupňa vzdelávania.

Recepcia aktuálneho stavu, výsledky projektu v celej šírke svojho výstupu majú potenciál pozitívne intervenovať do prozdravotnej edukácie rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a relevantne modifikovať aktuálnu štruktúru a obsah výchovy k zdraviu v rámci pregraduálnej prípravy učiteľov primárneho stupňa vzdelávania – ide o konkretizáciu pozície zdravotno-preventívnej kompetencie v profesiograme učiteľa primárneho stupňa vzdelávania pri reflektovaní edukačných osobností rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Projekt má ambíciu tvorivo rozvinúť a inovovať už existujúce poznatky, uplatňované stratégie a prístupy vo výchove k zdraviu a v prevencii sociálno-patologických javov u rómskych žiakov. Reflexia získaných poznatkov a informácií, uplatnená v rámci intencionálnej implementácie do kurikula primárneho stupňa vzdelávania, má významný suportívny potenciál pri pozitívnej stimulácii kognitívnej, socioafektívnej a psychomotorickej stránky osobnosti rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia vo vzťahu k zdraviu a zdravému životnému štýlu.

prof. PaedDr. Jozef LIBA, PhD.
PF PU

ŠTUDENTSKÁ VEDECKÁ KONFERENCIA PEDAGOGICKEJ FAKULTY

V rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku (5. – 9. 11. 2018) sa na Pedagogickej fakulte PU dňa 5. novembra uskutočnila tradičná Študentská vedecká konferencia doktorandov Pedagogickej fakulty PU.

V rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku (5. – 9. 11. 2018) sa na Pedagogickej fakulte PU dňa 5. novembra uskutočnila tradičná Študentská vedecká konferencia doktorandov Pedagogickej fakulty PU. Konferencia má viac ako desaťročnú tradíciu. Stretnutie viedla prodekanka pre vedu, akreditáciu a doktorandské štúdium doc. Iveta Scholtzová.

Na podujatí vystúpili interní a externí doktorandi so svojimi prezentáciami o priebehu, respektíve výsledkoch svojich dizertačných výskumov. Kreovaniu a verifikácii programu zdravotno-výchovnej intervencie v kurikule primárneho stupňa vzdelávania sa vo svojej dizertačnej práci venuje Mgr. Silvia Bratková. Mgr. Patrícia Ďuranová vo svojej práci rozoberá kognitívnu stimuláciu čitateľskej kompetencie žiakov so stredným stupňom men-

tálneho postihnutia na špeciálnej základnej škole. Mgr. Dávid Džiak analyzuje a interpretuje prosociálne literárne vzory v slovenskej autorskej rozprávke a skúma ich recepciu dieťaťom mladšieho školského veku. Slovtovornú stránku reči detí v predprimárnej edukácii vo svojej práci rieši Mgr. Katarína Drozdová. Mgr. Zuzana Fečíková sa venuje implementácii a evalvácii edukačných modulov výchovy k zdraviu v pregraduálnej príprave učiteľov primárneho stupňa vzdelávania. Mgr. Ivana Runčáková sa zaoberá rozvojom exekutívnych funkcií slaboprosievajúceho žiaka prostredníctvom metakognitívneho kurikula SMARTS. Mgr. Karolína Jarná skúma interaktivitu vo výučbe anglického jazyka žiakov prvého stupňa základnej školy podporenú IKT. Aplikovanú behaviorálnu analýzu v procese rozvíjania komu-

nikáčnej kompetencie detí s poruchami autistického spektra a inými vývinovými poruchami rieši vo svojej dizertačnej práci Mgr. Ivana Trellová, BCBA.

Konferencie sa zúčastnili aj viacerí pedagógovia, najmä garanti a školitelia doktorandského štúdia. Osobitne treba vyzdvihnúť diskusiu, ktorá nasledovala po každom príspevku. Kritická reflexia prezentovanej časti dizertačného výskumu priniesla doktorandom podnety pre nasledujúcu fázu výskumu. Dúfame, že konferencia bude pokračovať vo svojej každoročnej tradícii, s cieľom zvýšiť úroveň kvality dizertačných prác doktorandov Pedagogickej fakulty.

Mgr. Dávid DŽIAK
doktorand PF PU
Foto: Patrik ELIAŠ

KOREŠPONDENČNÁ KONFERENCIA – EAEP 2018

V dňoch 21. – 23. októbra 2018 sa v Prešove konal 3. ročník medzinárodnej vedeckej korešpondenčnej konferencie EAEP 2018, v spolupráci Katedry ekonómie a ekonomiky a Katedry environmentálneho manažmentu Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove, a to v nasledujúcich tematických okruhoch: „Ekonómia a ekonomická prax – analýzy a trendy“ a „Udržateľný rozvoj a životné prostredie“.

Na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove sa 21. – 23. októbra 2018 konala medzinárodná vedecká korešpondenčná konferencia v spolupráci dvoch katedier (Katedry ekonómie a ekonomiky a Katedry environmentálneho manažmentu). Cieľom medzinárodnej vedeckej korešpondenčnej konferencie bolo predovšetkým zhodnotiť stav v riešenej problematike grantových projektov, ktoré boli financované zväčša Vedeckou grantovou agentúrou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Slovenskej akadémie vied (VEGA) a Kultúrnou a edukačnou grantovou agentúrou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (KEGA).

V úvode plenárneho zasadnutia, ktoré sa konalo 22. októbra 2018 na pôde Fakulty manažmentu, predseda organizačného výboru konferencie doc. Ing. Rastislav Kotulič, PhD. (vedúci Katedry ekonómie a ekonomiky) privítal zúčastnených

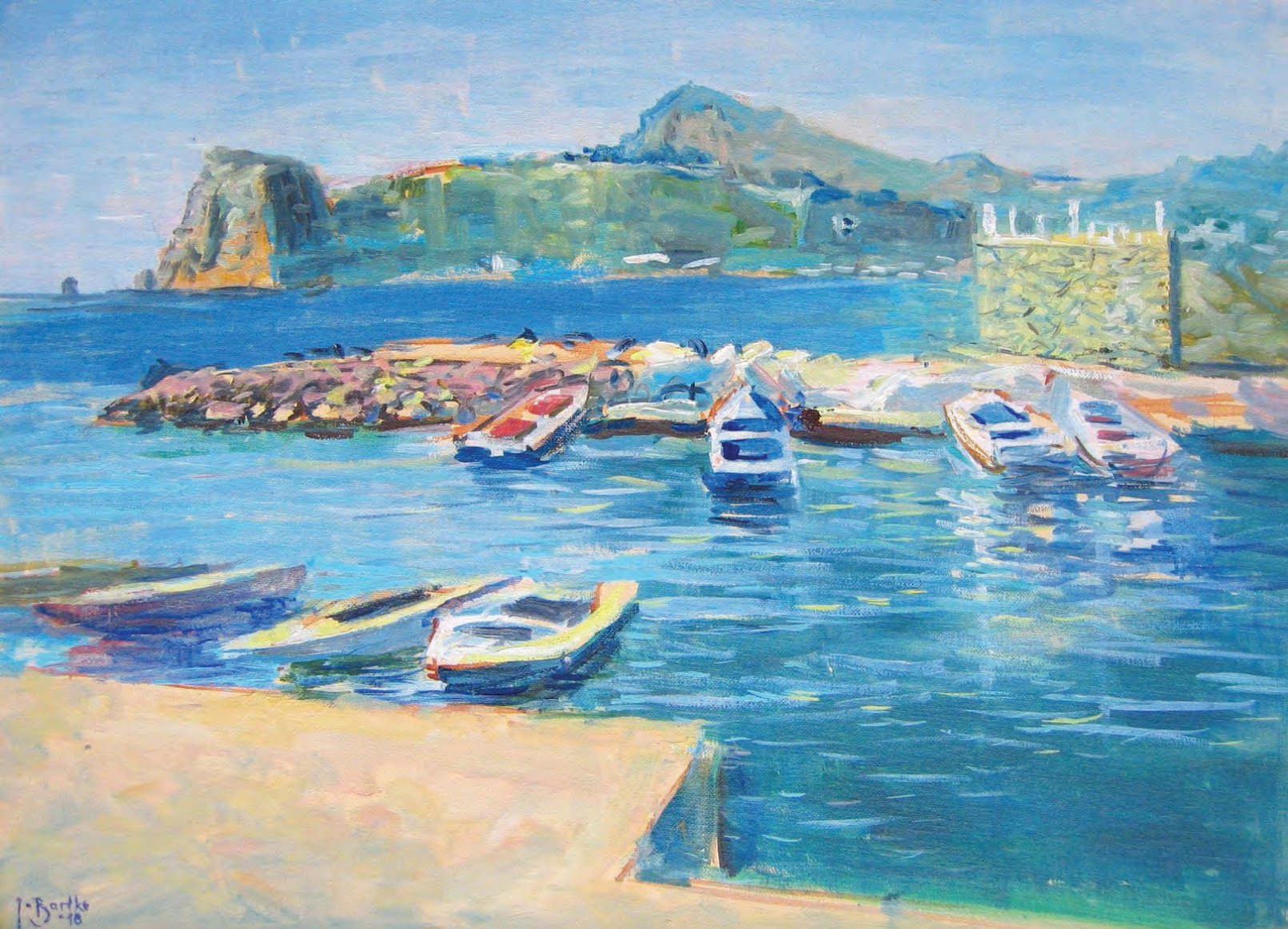
a zhodnotil súčasný tretí ročník konferencie v kontexte na predchádzajúce ročníky, jednak z pohľadu počtu, ako aj kvality zaslaných príspevkov. Zdôraznil tiež medzinárodne zložený vedecký výbor konferencie, kde tak ako po minulé ročníky figurovali významní vedci z krajín, ktoré reprezentujú 4 svetové kontinenty (Ameriku, Austráliu, Európu a Áziu). Ing. Martin Rovňák, PhD. (podpredsa organizačného výboru konferencie, vedúci Katedry environmentálneho manažmentu) poďakoval v mene Katedry environmentálneho manažmentu za možnosť participovať na danej konferencii ako vyvrcholení vedecko-výskumnej spolupráce medzi katedrami.

Prorektor pre rozvoj, informatizáciu a hodnotenie kvality Prešovskej univerzity v Prešove doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (člen poradného výboru konferencie) zhodnotil úroveň tohtoročnej konferencie a načrtnol vízie do budúcich ročníkov.

V závere predsedu organizačného výboru konferencie vyzval všetkých účastníkov k aktívnej participácii na diskusií v blogovom redakčnom systéme LMS Moodle po zvyšné dni konferencie a poďakoval sa všetkým prispievateľom v mene organizačného a vedeckého výboru za aktívnu spoluprácu a za zaslanie príspevkov. Jednotlivé príspevky prešli výberovým procesom za účelom vytvorenia recenzovaného elektronického zborníka z konferencie, umiestnenom v Digitálnej knižnici PU na webe Univerzitnej knižnice PU. Bližšie a podrobnejšie informácie ohľadom organizovanej medzinárodnej vedeckej korešpondenčnej konferencie EAEP 2018 je možné nájsť na tejto internetovej adrese: <http://eaep2018.webnode.sk>

doc. Ing. Rastislav KOTULIČ, PhD.
FM PU
Foto: RNDr. František FRANKO, PhD.
AV Štúdio CCKV PU

JÁN BARTKO – V ZNAMENÍ LXX

VÝSTAVA VÝTVARNÝCH DIEL V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI PU K JUBILEU UMELECA

Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) si výstavou výtvarných diel pod názvom V ZNAMENÍ LXX pripomína významné životné jubileum známeho prešovského výtvarníka Jána Bartka. Na výstave je prezentovaných 66 umeleckých diel (olejomalby, pastely a grafiky) v siedmich tematických cykloch – Magický realizmus, Motívy z Prešova a okolia, Motívy z Trnavy, Motívy z Grécka, Výber z výstavy na Rodose, Retrospektíva a Grafické listy.

Vernisáž sa konala v Centrálnej študovni UK PU dňa 6. novembra 2018 za účasti takmer stovky priaznivcov a obdivovateľov majstrovho umenia, najmä z radov súčasných i bývalých pedagógov a študentov PU, ale za blahoželať umelcovi prišlo aj viacero priateľov a osobností z Prešova a okolia. Veľmi zaujímavý, poeticky ladený program vernisáže, ktorý prepojil výtvarné dielo so slovom a hudbou, uvádzal riaditeľ knižnice Peter Hal'ko.

Na úvod vernisáže zazneli verše amerického básnika Lawrence'a Ferlinghettiho v citlivom prednese Emílie Alcnaerovej. Hudobný program zaobstaral Martin Michelčík prezentáciou vlastnej tvorby, pričom vrcholom programu bol duet s dcérou Emou, keď spolu interpretovali pieseň M. Šmilňáka *Anjel*.

Slávnostný príhovor predniesol absolvent PU, pedagóg a spisovateľ pre deti a mládež Valentín Ševčík, ktorý v ňom okrem iného uviedol:

„Na treťom poschodí istej panelovej bytovky na Prostějovskej ulici v Prešove býva jeden muž. Roky a desaťročia v tom byte voňajú farby, terpentín, plátna, rámy, obrazy... Roky a desaťročia tam býva farebný vzduch a farebné pocity. Vždy, keď

tam vkročím, som pociťovaný. Ocitám sa v priestore zaliatom impresionizmom, magickým realizmom, farebným poetizmom alebo keď to zjednoduším, ocitám sa vo výtvarnej škole Jána Bartka, v ktorej je on sám sebe aj učiteľom, aj žiakom. Je skvelé, že my všetci môžeme byť dnes znova jeho vernými divákmi.“

Za všetkých „verných divákov“ Jánovi Bartkovi vo svojom príhovore za blahoželal literát František Ruščák, bývalý kolega z radov pedagógov PU.

Na záver vernisáže vystúpil autor – Ján Bartko, ktorý prezentoval jednotlivé cykly a popísal okolnosti ich vzniku, bližšie ozrejmil svoje inšpirácie, ako aj pracovné postupy, pričom sa zamerával najmä na diela z cyklov *Magický realizmus*, *Motívy z Grécka* a *Grafické listy*. Z príhovoru bolo zrejmé, že umelcovi nechýba tvorivá inšpirácia a chuť do ďalšej umeleckej práce, ako aj objavovanie a skúšanie nových tvorivých postupov, čo je príslubom pre milovníkov jeho tvorby aj do ďalších rokov.

Výstava V ZNAMENÍ LXX bola už v poradí ôsmou, ktorú spolu s UK PU umelec pripravil, pričom prvá z nich bola ešte v roku 2002. Najväčší záujem verejnosti tentoraz

pritiahli diela z cyklu *Magický realizmus*, v ktorom autor predstavil malebné obrazy s motívom krajiny, ale aj Prešova a rodného Gemera. Zaujal aj cyklus *Grafické listy*, kde autor použil pre neho nový technologický postup s využitím moderných technológií.

Výstava bude v Univerzitnej knižnici PU sprístupnená až do 22. februára 2019.

Ing. Peter HAL'KO
Foto: UK PU

LITERÁRNA UDALOSŤ ROKA

Dňa 5. decembra 2018 sa v Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove konala beseda s dvoma oceňovanými súčasnými slovenskými spisovateľmi Vladimírom Ballom a Marekom Vadasom, ktorú moderovala Marta Součková.

Podujatie zorganizovala Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy ISMŠ FF PU v spolupráci s Univerzitnou knižnicou PU v Prešove a vydavateľom Kolomanom Kertészom Bagalom, ktorý so sebou doniesol okrem iných kníh aj najnovšie knihy prezentovaných autorov. Balla po predošlých dlhších prózach (V mene otca; Veľká láska) vydal len pred pár dňami zbierku kratších próz Je mŕtvy, v ktorej naďalej prehľbuje svoju poetiku. V rovnakom čase vyšla aj Vadasovi nová kniha Zlá štvrt, v ktorej opäť, podobne ako v zbierkach próz Liečiteľ, Čierne na čiernom či v detskej

knihе Rozprávky z čiernej Afriky, nadviazal na africký kontext. Obaja prozaici debutovali v deväťdesiatych rokoch, pôsobia teda v slovenskej literatúre viac ako dve desaťročia, počas ktorých napísali viacero úspešných textov, čo dokazuje aj ich laureátstvo v prestížnej literárnej súťaži Anasoft litera. Balla zvíťazil v uvedenej súťaži s románovou novelou V mene otca (2011) a M. Vadas vyhral so zbierkou próz Liečiteľ (2006), aj preto možno dané podujatie považovať za literárnu udalosť roka na PU v Prešove. Autori diskutovali s moderátorkou aj o viacerých netradičných otáz-

kach, pričom sa hneď na začiatku besedy s (pre nich príznačnou) iróniou zhodli, že by zo svojich najnovších textov už i niečo vyškrtli. Plynulo sa tiež načrtla téma literatúry deväťdesiatych rokov a pohľad uvedených autorov na ich prvé knihy, z ktorých by napríklad Balla dnes urobil aforizmy. M. Vadas následne reagoval na rozdiely medzi svojimi textami z prostredia Slovenska a Afriky. Balla sa vyjadril aj k problému komunikatívnosti svojich textov a zároveň reagoval na tú časť literárnej kritiky, ktorá tvrdí, že neustále píše tú istú knihu. Poukázalo sa tak i na otázku opakovania istých poetologických znakov, ktoré môžu byť funkčným kreovaním autorského rukopisu. Ďalšie otázky moderátorky smerovali k problematike priestoru v textoch oboch autorov: zatiaľ čo Ballove príbehy sú situované najmä do slovenského kontextu, M. Vadas sa výrazne inšpiruje africkou kultúrou. Uvažovalo sa aj nad funkciou afrických reálií či kulís vo Vadasových prózach, vďaka ktorým príbeh nadobúda špecifickú atmosféru. Kvalita próz oboch autorov však zostáva bez ohľadu na priestorové rekvizity či lokalizáciu postáv do istého prostredia, ktoré „len“ ponúka

potenciál pre tvorbu príbehu. M. Vadas odpovedal aj na otázku z publika, týkajúcu sa štyroch verzií obálky knihy *Zlá štvrť*, ktoré vytvorila Daniela Olejníková (ilustrátorka aj jeho rozprávky pre deti *Útek* z roku 2016), pričom sa inšpirovala typickými africkými malbami a ich farebnosťou. Z odpovedí na záverečné otázky účastníkov besedy sme sa dozvedeli, že M. Vadas bude pokračovať v spolupráci s uvedenou ilustrátorkou aj pri ďalšej knihe pre deti a mládež. Autor tiež dodal, že ľahšie sa mu píše literatúra pre detského recipienta. Balla, reagujúc na otázku, či aj on niekedy napíše detskú knihu, opäť vtipne skonštatoval, že všetky jeho knihy sú istým spôsobom detské. Dúfajme, že Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy ISMŠ FF PU bude pokračovať v besedách a autorských prezentáciách v Univerzitnej knižnici PU aj naďalej, aby študenti mali priamo na akademickej pôde rozmanitú a „živú“ skúsenosť s literatúrou.

Mgr. Dávid DZIAK
doktorand PF PU
Foto: UK PU

DEJINY JAZYKA VYTVÁRAJÚ PRÍBEH O ĽUĎOCH

PhDr. Peter Karpinský, PhD. žije v Spišskej Novej Vsi a v Prešove, venuje sa jazykovede, ale aj písaniu prózy pre dospelého i detského čitateľa. Je vedúcim Katedry slovenského jazyka na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Z hľadiska jazykovednej orientácie sa zaoberá dejinami spisovnej slovenčiny, vývinom slovenského jazyka a dialektológiou, no z teoretického hľadiska skúma aj komiks. Vydal zbierku poviedok *Oznamujeme všetkým majiteľom hrobov* (1998), knihy rozprávok *Ako sme s Ťuktúkom ťuktúkovali* (2001 a 2018), *Rozprávky z Múzea záhad a tajomstiev* (2007), knihu poviedok pre dospelých *Nanebonevzatie* (2009), knihu rozprávok *Sedem dní v pivnici* (2011 a 2017), *Kde asi rozprávka býva* (2013) a knihu povestí *Skala útočiska* (2013), príbehy pre deti *Adela, ani to neskúšaj!* (2016) a rozprávky *Teta Agáta a jej mačacia sedmička* (2017). Je zostavovateľom antológie súčasnej slovenskej prózy *5 x 5* (2011) a anglickej antológie slovenskej prózy *The Dedalus Book of Slovak Literature* (2015). Napísal monografiu *Poetika komiksu v texte a kontexte* (2014) a je spoluautorom monografií *Spojky a spájacie prostriedky v slovenčine* (2013), *Viacslovné pomenovania v slovenčina* (2015) a *Kvalitatívne a kvantitatívne aspekty tvorenia slov v slovenčine* (2015). Je autorom cyklov rozhlasových večerníčkov pre RTVS *Rozprávky z Múzea záhad a tajomstiev*, *Ako sme s Ťuktúkom ťuktúkovali*, *Celestín*, *Povesti zo Spišskej Novej Vsi* a *Príbehy o bratoch Konštantínovi a Metodovi*; rozhlasových rozprávkových hier *Koruna času a modrá koza*, *Med z ľadových kvetov*, *Diablova skala*, *V lese žije drak* a *Operácia krištáľový kvet* a rozhlasovej hry pre mládež *Adela*. Pre Slovenskú televíziu napísal scenáre k dokumentárnym filmom z cyklu *Encyklopédia slovenských obcí* a piesne pre detskú reláciu *Trpaslíci*. Je režisérom a scenáristom divadla DTS.

Váš študijný aj profesijný život je spätý s Prešovskou univerzitou a jej predchodkyňou Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika. Spomínate si ešte na dôvody, ktoré vás priviedli do Prešova?

Nad dôvodmi ani nemusím premýšľať – jednoducho som chcel študovať dejepis a slovenský jazyk, pretože tieto predmety ma na gymnáziu najviac bavili. Miloval som knihy, pokúšal som sa písať poviedky, a to všetko sa spájalo so záujmom o históriu. De facto som nemal inú možnosť, ako ísť študovať slovenský jazyk a literatúru v spojení s dejepisom. A kam inam než do Prešova? V tom čas (teda v školskom roku 1989/1990), keď som si dával prihlášku na vysokú školu, Prešov bol (a stále je) centrom humanitného vzdelania na východnom Slovensku. Priznám sa však, že toto krajské mesto som pred tým nikdy nenavštívil a prvýkrát som bol v Prešove až počas prijímacích skúšok, ktoré trvali celý deň, teda opäť som si mesto neužil. Nemožno sa preto čudovať, že keď som v septembri prišiel na zápis, po ceste zo železničnej stanice som zabľúdil. Našťastie som napokon cestu k budove univerzity našiel. A to je dobre. Lebo som po celý čas ani na chvíľku nezapochyboval o tom, že štúdium na Filozofickej fakulte vtedajšej Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, dnešnej Prešovskej univerzity v Prešove, bolo správnym rozhodnutím.

Po ukončení doktorandského štúdia ste sa ako pedagóg zamerali na vývin slovenského jazyka a dejiny slovenského jazyka. Prečo ste si z možností, ktoré jazykoveda ponúkala, vybrali práve tieto výskumné smery?

Dejiny spisovnej slovenčiny a vývin slovenského jazyka predstavovali práve spojenie toho, čo mám i čo som mal najviac rád – teda jazyka, histórie a dokonca aj literatúry. Z hľadiska vývinu jazyka ma láka isté neznámo a tajomno, ktoré sa vo vývinových procesoch skrýva. Hoci viac-menej poznáme „ako“ sa niektoré zmeny realizovali, stále netušíme „prečo“. A to je na tom zaujímavé. Nuž a v dejinách spisov-

nej slovenčiny sa zas prepletá vývoj jazyka s vývojom spoločnosti, s rôznymi zmenami, ktoré v nej nastávajú a ktoré priamo či nepriamo vplývajú na podobu jazyka. Za rôznymi spoločenskými zmenami však vidím aj osudy ľudí, rovnako ako ich vidím v historických, archívnych textoch. Dejiny jazyka tak vytvárajú príbeh o ľuďoch a príbehy mám rád.

Okrem jazykovedy sa venujete aj literatúre, vďaka čomu vás poznajú aj rodičia detí, ktoré čítajú vaše rozprávky svojim deťom, a prednášate aj o komikse, ktorý je v akademickom prostredí neštandardným predmetom, ale aj v našich končinách si nachádza stále viac fanúšikov. Aká cesta vás priviedla k literatúre a komiksom?

Už som naznačil, že odkedy som sa naučil čítať, zaľúbil som sa do kníh, no a táto moja fascinácia písaným slovom ma drží podnes. Možno odtiaľ pramenia aj moje literárne pokusy. Asi som sa chcel aspoň trochu podobať tým veľkým spisovateľom, ktorých som obdivoval. Komiksy zas predstavujú celkom iný charakter lektúry, no hoci o komiksoch ešte stále mnohí zmýšľajú ako málo hodnotných dielach, opak je pravdou. Aj komiks (alebo grafický román) môže poskytnúť čitateľovi emocionálny a umelecký zážitok, porovnateľný so zážitkami z iných druhov umenia.

Ste dôkazom, že umenie a veda si neodporujú a vedia sa spolu veľmi účinne sklbiť, na zaujatie študentov možno využívať aj figle z divadelných dosiek, ktoré sú tiež súčasťou vášho osobného príbehu. Až sa natíska otázka, že ako to všetko stíhate a či máte čas aj na nejaké koníčky.

Na študentoch som zatiaľ nevyskúšal žiaden zo svojich divadelných trikov, hoci keď som v divadle hral čiernokňazníka, počul som návrhy, že by som v tomto kostýme mohol prísť na štátnice. Nevieť však, či by som mal študentom ako čiernokňazník nahnať strach, aby sa na skúšky lepšie pripravili, alebo radšej odbúrať stres, ktorý ich trápi. A k tým koníčkam... všetko, čo ro-

bím, je mojim koníčkom, vrátane práce. Viac času mi teda nezostáva.

Dnes je obdobie, keď sa spoločenské vedy a umenie v spoločnosti aj vďaka politickým špičkám odsúva na druhú koľaj a protežujú sa technické a prírodné vedy, kde stále počujeme o nedostatku odborníkov a pracovnej sily a absolventi humanitných vied sú vyhlasovaní za prevzdelaných a nepotrebných pre trh práce. Ako vidíte vy súčasnosť a budúcnosť odborov na Katedre slovenského jazyka?

Svojím spôsobom som optimista (alebo ním aspoň chcem byť) a verím, že sa to raz musí zlepšiť. Že kompetentní ľudia musia pochopiť, že bez humanitných vied nedopadneme dobre. Prírodné vedy sú, samozrejme, rovnako dôležité a určite z ekonomického hľadiska zaujímavejšie, no humanitné vedy predstavujú pamäť a svedomie spoločnosti. Bez týchto elementov budú čoskoro všetky vynálezy i peniaze sveta zbytočné.

Na záver máte nejaký odkaz pre študentov alebo životnú múdrosť, ktorá vám pomohla aj osobne v živote?

Jedinou múdrosťou, ktorej sa držím, je snaha riadiť sa zdravím rozumom.

Zhovárал sa
Mgr. Peter SASÁK
FF PU

S PROF. MILANOM TUREKOM NIELEN O AKADEMICKOM ŽIVOTE

Prof. PhDr. Milan Turek, PhD. (04. 02. 1942) ako rodený Prešovčan svoju profesionálnu kariéru zameral na kultivovanie mladých ľudí a svojimi skúsenosťami a nadhľadom vytváral základňu pre formovanie budúcich telovýchovných pedagógov, športovcov a trénerov. Vo chvíli jeho lúčenia sa s pracovným akademickým prostredím som sa s ním porozprával nie len o pracovných, ale aj životných skúsenostiach.

Čo vás viedlo k tomu, že ste svoju pracovnú kariéru zamerali na šport?

K športu som mal od malička veľmi blízko. Pamätníci, ktorí si spomínajú na Mlynský jarok s náhonom v Prešove, vedia, že smerujem k vode. Ako 14-ročný som absolvoval prvú plaveckú súťaž Športové hry mládeže, ktoré som vyhral, aj napriek tomu, že som nebol registrovaný ako športový plavec. Odvtedy bola moja športová činnosť spojená s vodným prostredím, a to bol podnet pre zapojenie sa do pravidelnej športovej prípravy. Najskôr ako plavec a neskôr ako hráč vodného póla. Na konci druhej životnej dekády som dlhodobejšie laboroval a lekári mi prognózovali koniec športovej kariéry. No rozhodol som sa, že to prekonám. Po úspešnom absolvovaní prijímacích skúšok som nastúpil na Fakultu telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave. Vyštudoval som vysokú školu a vodné pólo som aktívne prestal hrať ako 33-ročný. Držal som sa filozofie, že „Nič tak neničí človeka, ako trvalá telesná nečinnosť“.

Čo vám najviac utkvelo v pamäti z čias vášho vysokoškolského štúdia?

Tak toho je viac, ale popremýšľam, čo môžem povedať (smiech). Počas môjho vysokoškolského štúdia bolo problematické zabezpečiť si študijné materiály, pretože niektoré v určitých prípadoch ani neexistovali. Sám pre seba som si dal za cieľ zmeniť štatút telocvikára a k tomu som

„Nič tak neničí človeka, ako trvalá telesná nečinnosť“

aj patrične pristupoval. Za jeden z najpamätnejších momentov svojho štúdia považujem termín skúšky u profesora Macáka z psychológie športu, ktorú som v danom termíne urobil ako jeden z mála úspešných. Vtedy mi pán profesor povedal, že ho zaujalo moje logické myslenie.

Desiatky rokov ste pripravovali študentov na dráhu pedagogickej alebo trénerskej činnosti, aký zásadný rozdiel ste spozorovali medzi vašou generáciou študentov a tou terajšou?

Každá činnosť človeka je niečím charakterizovaná. Pre telocvikársku činnosť je charakteristický vyšší stupeň súťaživosti. Presadiť sa v športe, okolí, v živote a tak ďalej. Ja si kladiem otázku, či sa táto hladina úrovne súťaživosti tejto generácie študentov neznížila.

Ako si spomínate na kapitolu začiatkov vašej pedagogickej kariéry?

Na katedre som viedol špecializáciu plávanie a predmety, ktoré je možné zaradiť k vednému odboru športová kinantropológia. Na ich názvy si už popravde ani nespomínam. Neskôr v roku 1990 na Katedre telesnej

výchovy na Pedagogickej fakulte PU a od roku 2004 na Katedre športovej kinantropológie Fakulty športu PU pribudli predmety ako biomechanika, základy využitia matematickej štatistiky pri koncipovaní vedeckých záverov pre potreby športovej praxe. Súčasťou mojej práce bolo aj organizovanie a vedenie letných a zimných kurzov zameraných na pobyt v prírode. Takmer dvadsať rokov som organizoval a viedol kurz splavovania Hrona, ale aj Dunaja. Pri jednej z analýz, ktoré som po rokoch realizoval, bolo výsledkom vyšlo 4 500 km strávených v jednotlivých druhoch plavidiel. Približne 162 km bola trasa jedného kurzu. Začínali sme v Hronskej Dúbrave a končili sme v Štúrove. Zo zimných športov som inklinoval k lyžovaniu. Trikrát som absolvoval Bielu stopu SNP a taktiež niekoľko kurzov zjazdového lyžovania.

Čo vás nasmerovalo k vašej vedecko-výskumnej činnosti?

Už počas štúdia som mal možnosť spolupracovať a učiť sa od úspešných športovcov a neskôr pedagógov a trénerov. Rád by som spomenul prof. Sýkoru, prof. Macáka, prof. Havlíčka, prof. Kasu, doc. Čepčianskeho. Pri mojej diplomovej práci ma ako školiteľ viedol prof. PhDr. Ludovít Kilár, CSc. V roku 1984 som obhajoval kandidátsku dizertačnú prácu pod vedením prof. Stejskala na tému Formovanie pohybového profilu

študentov telesnej výchovy. Pri vykonávaní svojej profesie som narážal na občasné ťažkosti, ktoré vyplývali jednak z môjho postoja a tým čo som považoval za dôležité, ale aj zo sféry spoločensko-profesionálnej, ktorá bola ovplyvnená vtedajším režimom v Československu. Vtedy som si osvojil jedno tvrdenie a presvedčenie o jeho platnosti u mňa trvá až doteraz, a teda „kto vo vede je na prvé počutie zrozumiteľný, nehovorí nič nové“. Postupom jednotlivých rokov sa vyformovalo moje vedecko-výskumné pôsobenie. To je možné rozdeliť približne do troch časových etáp. Prvá etapa bola orientovaná na problematiku transferu v motorickom učení. Druhou etapou bolo riešenie problematiky prognózovania v športe, kde dlhodobým longitudinálnym výskumom, do ktorého boli zapojení spolu s domácimi aj zahraniční vedeckí pracovníci, som si spracovával podklady k svojej habilitačnej práci. Výsledky vzhľadom na zložitost' témy boli pokryté rozsiahlou publikačnou činnosťou spolu s vydaním vedeckej monografie. Tretia etapa bola výskumne zameraná na riešenie problematiky telesnej zdatnosti a telesného vývinu detí predškolského a mladšieho školského veku. Projekt bol realizovaný v rámci medziná-

**„Šport učí čestne vyhrávať,
šport učí čestne prehrávať,
šport učí všetkému, učí
životu!“**

rodnej vedeckej spolupráce s pracoviskami v Poľsku, bývalej Juhoslávii a v Českej republike. V závere svojej vedecko-výskumnej činnosti som v spolupráci s kolegami na FŠ nadviazal na skúsenosti z predchádzajúceho obdobia a zameriavali sme sa na výber talentov a pohybovú výkonnosť mládeže a vrcholových športovcov.

Svoje poznatky ste aktívne prezentovali doma aj v zahraničí, ktorú z konferencií považujete za najvýznamnejšiu?

To nie je možné jednoznačne určiť, pretože každá konferencia, ktorej som sa aktívne zúčastnil, bola svojim obsahom špecifická. V pamäti mi utkveli hlavne veľké kongresy v Moskve, Kyjeve, Astane, Kaliningrade, Magdeburgu. Takouto formou som sa snažil získavať nové kontakty, vymieňať si skúsenosti a udržiavať priateľstvá. Odmenu mi boli pozvania na ďalšie konferencie, na ktorých som mnohokrát viedol aj rokovania v sekciách.

Intenzívne ste pripravovali študentov na študentskú vedeckú a odbornú činnosť, čo vás k tomu motivovalo?

Študenti boli pre mňa partnermi. Mal som záujem im obetovať čas a veril som, že sa ten investovaný čas vráti. A vo viacerých prípadoch sa to aj potvrdilo. Viacerí so mnou spolupracovali aj počas doktorandského štúdia a neskôr sme spolupracovali aj ako kolegovia na pracovisku. Do určitej úrovne viete profilovať študenta, ale keď nastane čas, tak je potrebné ho nechať pracovať samostatne a vtedy sa ukáže, ako prospešná bola vaša práca. Teším sa z každého úspechu kolegov, na ktorých profilácii som mal nejaký podiel a veľmi podstatné pre mňa zostáva, že aj po desiatkach rokov si vieme podať ruku a ľudsky sa pozdraviť.

Čo by ste odkázali budúcim absolventom Fakulty športu?

„Šport učí čestne vyhrávať, šport učí čestne prehrávať, šport učí všetkému, učí životu!“ Týmto citátom som sa inšpiroval počas svojej športovej, ale aj pedagogickej kariéry a domnievam sa, že ním je vyjadrené všetko podstatné.

K životným úspechom nevedie široká diaľnica, ale častokrát úzka a kľukatá cestička, na ktorej je potrebné zvládať množstvo prekážok, ktoré nás nútia po každom páde znova vstať a pokračovať. Profesor Milan Turek začal pôsobiť na Katedre odbornej a všeobecnej telesnej

výchovy Pedagogickej fakulty v Prešove UPJŠ v Košiciach. V rozmedzí rokov 1997 – 2003 viedol ako dekan Pedagogickú fakultu PU v Prešove. Má značný podiel na formovaní vedného odboru vedy o športe, ako aj pri založení dvoch zahraničných vedeckých spoločností a jednej domácej. Svoj čas a energiu sústredil na koncipovanie posudkov a stanovísk k habilitačným prácam a inauguračným konaniam, čím do značnej miery prispel k zvyšovaniu kvality vysokoškolského vzdelávania doma aj v zahraničí. Výsledky jeho práce ohodnotila medzinárodná vedecká spoločnosť Sportmotorik udelením čestného uznania za rozvoj antropomotoriky a je držiteľom zlatej medaily PU v Prešove.

Touto cestou by som sa mu chcel úprimne poďakovať za spoločne strávený čas a množstvo pracovných, ale aj životných inšpirácií.

Zhovárал sa
Mgr. Marek KOKINDA, PhD.
FŠ PU

ROZHOVOR S ABSOLVENTOM

PhDr. Ján Bartko je rodákom z gemerskej Dúžavy, bývalým študentom a dlhoročným pedagógom Prešovskej univerzity (predtým Univerzity P. J. Šafárika). Až do odchodu do dôchodku (v roku 2011) pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Katedre výtvarnej výchovy a umenia. Jeho umelecký záujem sa sústreďuje na krajinomalbu. V impresívne a fantazijne ladených dielach spočiatku zachytával konkrétnu slovenskú krajinu východoslovenského regiónu. V posledných rokoch však čoraz častejšie zobrazuje Stredomorie, najmä slnečné Grécko, ku ktorému s veľkou úľubou prilnul a dnes ho považuje za svoj druhý domov. Autor má za sebou desiatky samostatných aj kolektívnych výstav nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí (Grécko, Taliansko, Poľsko, Česko atď.).

Čo vás motivovalo študovať na filozofickej fakulte? A čo bolo pre vás, rodáka z Gemera, dôvodom výberu práve jednej z prešovských fakúlt vtedajšej UPJŠ?

Patrím ku generácii, ktorá vyrastala v uvoľnenom politickom odmäku 60. rokov, ktorá do spoločnosti vniesla veľa ľudského i pracovného entuziazmu. Rástla životná úroveň, ľudia mali prácu, „oplatilo sa“ študovať a bolo čo študovať. Začala vychádzať v prekladoch beletrie i odborná literatúra západoeurópskych a svetových autorov – popri autoroch sovietskych. Ako chlapec som svoj voľný čas delil medzi maľovanie, brnkanie na gitare a občas aj šachy. Mojou veľkou záľubou bola aj literatúra, v dvanástich som čítal Dostojevského, a to ma priviedlo neskôr k Freudovi, Frommovi, k psychológii. Osobitne ma oslovilo dielo Jozefa Cígera-Hronského, keď sa konečne začalo vydávať aj na Slovensku. Takže rozhodnutie študovať výtvarnú výchovu so slovenským

jazykom a literatúrou bolo spojením mojich dvoch záľub. O učiteľstve pre II. cyklus škôl na FF UPJŠ v Prešove šiel v tom čase dobrý chýr, jednotlivé odbory štúdia mali vysokú úroveň a absolventi fakulty dostávali primerané miesta. Pre nás, Gemerčanov, mal už aj vlastný názov univerzity symbolický význam, niesla meno nášho slávneho krajana. Povedomie gemerskej spolunáležitosti bolo v našej generácii silné. Žili sme v kraji, kde si každé mestečko, dedinka, dolina či rieka pripomínala lepšie časy a bola spojená s nejakým menom našej histórie... Aj nebo je na Gemeri iné a slnko svieti inak ako inde!

Ako si spomínate na vaše vysokoškolské štúdium? Aké bolo vysokoškolské vzdelávanie na prelome 60. a 70. rokov minulého storočia?

Na štúdiá si spomínam iba v dobrom. V tom čase bol svet iný ako dnes. Študovali sme to, čo nás zaují-

malo, príliš sme sa nezaujímalí o to, čo bude ďalej, koľko to bude vynášať a pod. Boli to síce roky politického prítvrdenia režimu, ale to asi viac pocítovali naši učitelia. Nám, študentom, to nedávali nijako najavo. Na obidvoch odboroch štúdia sme mali vynikajúcich učiteľov. Ak boli prísni, verili sme im, že to tak má byť a prijali sme to. Ak boli kamarátski, báli sme sa, že ich sklame. Celkovo sme však mali viac hodín prednášok aj seminárov. Na niektoré knihy sa čakalo dni, možno aj týždne.

My, Gemerčania, sme domov príliš často necestovali, raz za dva-tri mesiace. My, výtvarníci, sme sa najviac tešili z krajinárskych kurzov. Konali sa ďaleko, ďaleko od školy, maľovali a kreslili sme slovenskú krajinu a radovali sme sa z každého dňa. Počas štúdia bol čas na učenie, na záľuby, na srdcové záležitosti, na vážne veci, aj na žartíky. Až niekedy neskôr,

možno v piatom ročníku, sme prišli na to, že to všetko asi bude inak – keď prišiel z KNV zamietavý list na vašu žiadosť o zamestnanie alebo keď kamarátka „vyfúkla“ pracovné miesto kamarátke. Ale to už vlastne nebolo štúdium.

V čom vás na vašu profesijnú a umeleckú dráhu pripravilo štúdium na filozofickej fakulte?

Po skončení fakulty (1973) som učil na základnej škole (vtedy ZDŠ) v Plavnici, nasledovala vojenská služba a od roku 1975 som bol učiteľom výtvarnej výchovy na Strednej pedagogickej škole v Prešove. Na miesto univerzitného učiteľa na Katedre výtvarnej výchovy v Prešove som sa dostal v konkurze po páde bývalého režimu. V tom čase katedra pôsobila na pedagogickej fakulte, neskôr prešla pod fakultu humanitných a prírodných vied a napokon som spolu s ňou prešiel pod moju alma mater – filozofickú fakultu. Čiže pôsobil som na troch prešovských fakultách a dvoch univerzitách bez toho, aby som zmenil kanceláriu.

Svoje štúdium som nikdy nechápal nijako zúžene či utilitárne, že by ma malo pripravovať pre nejaké konkrétne pracovné zaradenie. Skôr som ho videl ako akýsi „nadprodukt“. Čosi viac, než bezprostredne potrebujem. Vnímam som ho a vnímam ako niečo komplementárne k zamestnaniu. Vzdelanie nám dáva to, čo nám nedá žiadna profesia. Dáva nám schopnosť vytvoriť si životný program. A v tom mi štúdium FF UPJŠ rozhodne pomohlo. Podobne vnímam aj profesijnú a životnú dráhu mnohých svojich vrstovníkov.

Pravda, absolútorium VŠ som nikdy nepovažoval za koniec, ale za začiatok naozajstného vzdelávania, a preto som nikdy počas svojej pedagogickej praxe – na základnej, strednej či vysokej škole, nepocítil profesijnú nepripravenosť. Viac sebazvedávania ma čakalo v umeleckej tvorbe. Oproti absolventom umeleckých škôl sme boli predsa len v nevýhode. Ale aj to sa časom napravilo.

Na medzinárodných výstavách, plenéroch a sympóziách v Grécku som sa dokázal vysporiadať aj s problémami, ktorým sa vyhli aj absolventi známych európskych umeleckých akadémií. Ani neviem, či to bolo iba mojím umeleckým snažením, alebo mojím priam fanatickým entuziazmom a nadšením pre grécku krajinu, kultúru a jazyk.

Čo by ste chceli, pán Bartko, študentom PU ako čerstvý sedemdesiatnik odkázať, možno zapriať? Máte aj nejaký recept na úspech?

Neviem, či v praxi funguje medzigeneračný odkaz. Mladý človek skúša, čo všetko môže, a pokiaľ sedemdesiatnik prichádza na to, čo všetko

nemusí a možno ani nemôže. Ale stáva sa aj, že čím viac nemôžeme, tým viac chceme! Slovo úspech nemám vo svojom slovníku. Dobrého vedca, umelca si môžeme ceniť. Úspech môže mať aj ten, ktorého si ani nectíme. Nie som si istý, či by som mal potom o to stáť. Možno však existuje všeobecnejší, nadgeneračný odkaz – žiť a konať tak, aby sme mali pokojný spánok a na druhý deň sa mohli pozrieť iným do očí, aj do zrkadla. Nerozlišovať, či maľujem obraz pre iného alebo pre seba.

Zhovárал sa Ing. Peter HALCKO
UK PU
Foto: @petinoh

DLHO OČAKÁVANÉ VÝZVY NA NOVÉ PROJEKTY

Prešovská univerzita v minulých rokoch veľmi aktívne pristupovala k implementovaniu projektov financovaných zo štrukturálnych fondov. V predchádzajúcom programovom období rokov 2007 – 2014 implementovala celkom 25 projektov, čo ju radilo medzi najaktívnejšie vysoké školy na Slovensku. Aktuálne programové obdobie 2014 – 2020 nie je zatiaľ čerpaniu eurofondov na vedu a výskum priaznivo naklonené. Všetky väčšie výzvy, ktoré boli v danom období vyhlásené, boli neskôr zrušené. S prorektorom pre rozvoj, informatizáciu a hodnotenie kvality PU doc. Ing. Petrom Adamišinom, PhD. sa rozprávame o aktuálnom dianí v oblasti rozvojových projektov

Pán prorektor, ako hodnotíte končiaci sa rok z hľadiska implementácie projektov?
Myslím si, že celkom dobre. Samozrejme, nikdy by sme nemali byť úplne spokojní, iste sa vždy dá dosiahnuť viac, ale vzhľadom na aktuálne dostupné možnosti, v ktorých sa vysoké školy, ako potenciálni príjemcovia podpory zo štrukturálnych fondov, nachádzajú, môžeme zhodnotiť končiaci sa rok ako nie zlý.

Ostatné roky naučili vysoké školy hľadať zdroje pre financovanie predovšetkým v štrukturálnych fondoch. V tomto roku, s výnimkou záveru roka, neboli pre univerzitu možnosti zapájania sa do výziev z Operačného programu Výskum a Inovácie, dominantného operačného programu pre vysoké školy.

Privítali sme preto možnosť uchádzať sa aspoň o zdroje z výzvy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na rozvojové projekty. Času na prípravu nebolo veľa, menej ako mesiac, pričom išlo o obdobie dovolení, napriek tomu sa nám podarilo podať projekty do dvoch tematických oblastí. V podstate sme podali projekty do všetkých oblastí, v ktorých sme sa mohli s profiláciou našej univerzity uchádzať. Potešilo nás, že ministerstvo oba podané projekty posúdilo kladne. Len 5 vysokých škôl vrátane našej bolo podporených dvoma projektami.

Čomu pripisujete tento výsledok?

Do priprav bolo zaangažovaných viacero našich zamestnancov, ako z rektorátu, tak aj z fakultných pracovísk. Je to predovšetkým ich výsledok. Osobitne by som rád zvýdvihol prácu nášho Referátu pre

rozvoj, informatizáciu a hodnotenie kvality PU, Oddelenia rozvoja a projektov zo ŠF, Technicko-prevádzkového útvaru a Centra výpočtovej techniky. Spolu s pracovníkmi v minulosti implementovaných projektov Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka PU, Centra excelentnosti sociohistorického a kultúrnohistorického výskumu PU, kompetenčného centra a UnipoLabu sa podarilo dosiahnuť tento výsledok. Samozrejme, teraz nás čaká obdobie implementácie, až potom budeme môcť objektívne zhodnotiť mieru našej úspešnosti.

Čo sa danými projektami predpokladá realizovať?

V prvom to schválených projektov, ktorý bol obsahovo zameraný na oblasť plnenia dlhodobých zámerov vysokých škôl, sa aktivity delia do dvoch podaktivít. V rámci prvej z nich sme sa zamerali na podporu vedy, v rámci druhej na oblasť informatizácie. V podpore vedy boli oslovené všetky centrá excelentnosti, kompetenčné centrum, aj pracoviská UnipoLabu. Je potešiteľné, že s výnimkou jedného centra excelentnosti všetky ostatné pracoviská v krátkom čase pripravili zámery na ďalšie budovanie svojich pracovísk výskumnou infraštruktúrou i prevádzkovou podporou. Projekt podporí obstaranie viacerých prístrojov a zariadení, ktoré dané pracoviská deklarovali ako nutné pre riešenie svojich výskumných úloh. Druhá podaktivita rieši viaceré činnosti v oblasti IT. Predpokladáme tu obstaranie nového virtuálneho centra, centrálného firewallu, kom-

plexné dokončenie modernizácie WiFi siete univerzity, začiatok s integráciou informačných systémov MAIS a Memphis. Investície do IT sú nákladnými investíciami, preto nás teší, že takto môžeme pri absencii veľkých infraštruktúrnych projektov zo štrukturálnych fondov, ako ich poznáme z minulosti, aspoň čiastočne odbremeniť obmedzené rozpočty pre financovanie tak dôležitej oblasti, akou IT je. Tento projekt vyhodnotilo ministerstvo ako druhý najlepší spomedzi všetkých podaných projektov v danej oblasti. Druhý zo schválených projektov je zameraný na podporu vytvárania prístupného akademického prostredia pre študentov so špecifickými potrebami. Projekt odfinancuje viaceré priestorové úpravy v budove VŠA tak, aby sa znížili bariéry pre mobilitu študentov so špecifickými potrebami. Pôjde o výstavbu rampy pre uľahčenie presunu medzi sektorom C a D, zriadenie sociálneho zariadenia a tiež podporíme požiadavku Lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra excelentnosti PU na debarierizáciu a stavebnú úpravu tlmočnickej kabíny.

A ako to vyzerá s projektmi financovanými zo štrukturálnych fondov?

Na jeseň Výskumná agentúra vyhlásila niekoľko výziev, do ktorých sme sa konečne ako univerzita, prípadne ako riešiteľské pracoviská mohli zapojiť. Aj keď sme pri podávaní mali mnohé problémy súvisiace predovšetkým s nedostatkom informácií zo strany vyhlasovateľa výziev, veľmi ma teší, že až na jednu

sa všetky veľké fakulty aktívne zapojili do podávania takýchto väčších projektov. Projekty sú zamerané na rôzne oblasti výskumu. V niektorých prípadoch sú fakulty lídrami projektov, v niektorých členmi väčších konzorcií. Projekty sú v súčasnosti v rôznych fázach hodnotenia, resp. finalizácie, preto je predčasné zatiaľ hovoriť o výsledkoch. Obsahovo sú zamerané na oblasť riešenia neobvyklých bankových operácií, environmentálneho inžinierstva, zdravotníckych technológií, zdravia obyvateľstva či pedagogického výskumu. Veríme, že sa viacerým pracoviskám podarí doviest procesy do úspešného konca tak, aby aj z implementácie týchto projektov mohli pracoviská zabezpečiť svoj ďalší rozvoj.

Okrem týchto novo podávaných projektov z nášho "domovského" operačného programu Výskum a inovácie, pokračujeme v implementácii ďalších projektov. Ide o projekty súvisiace so znižovaním energetickej náročnosti budov, či s revitalizáciou mestského prostre-

dia. Niektoré prvé čiastkové výsledky už sú viditeľné, ako napríklad pokračujúca revitalizácia tzv. starého internátu na Ul. 17. novembra č. 13, niektoré ďalšie projekty sú po schválení na administratívnych kontrolách. Verím, že v dohľadnej dobe sa rozbehnú práce aj na športovej hale

a s príchodom jari aj na revitalizácii vysokoškolského areálu. Samozrejme, pripravujeme aj ďalšie zámery, ale o tom je v tejto chvíli ešte predčasné hovoriť.

Zhovárala sa
Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.

S HLAVNÝM KONTROLÓROM NIELEN O KONTROLE

Univerzita je síce predovšetkým stále vo svojom stredovekom chápaní univerzitou, autonómnou obcou študentov a profesorov (pedagógov), fungovanie modernej vrcholnej vzdelávacej inštitúcie je však dnes nemožné bez administratívnych a prevádzkových zamestnancov. Tí zodpovedajú najmä za chod jednotlivých rezortov hlavných činností univerzity, no pôsobia i v ďalších oblastiach univerzitného života. Niekoľko otázok, nielen o dohľade nad správnosťou chodu vysokej školy, sme položili jednému z nich, hlavnému kontrolórovi univerzity PhDr. Viliamovi Tarjányimu, PhD.

Pán doktor, vaša funkcia už iba pri jej prečítaní vzbudzuje rešpekt. Môžete nám bližšie objasniť, v čom spočíva práca hlavného kontrolóra univerzity?

Hlavný kontrolór je vedúcim zamestnancom univerzity, priamo podriadeným rektorovi. Alfou a omegou kontrolnej činnosti je zákon o finančnej kontrole, zákon o kontrole v štátnej správe a Štatút Prešovskej univerzity v Prešove.

Útvar kontroly má vypracovaný plán kontrolnej činnosti na kalendárny rok, ktorý schvaľuje vedenie univerzity. Kontrolu môže vykonať iba na základe poverenia rektora univerzity. Okrem kontroly dodržiavania finančnej disciplíny rieši aj sťažnosti. Práca hlavného kontrolóra spočíva a je založená aj na vzájomnej spolupráci s útvarom kvestorky univerzity. Dobrá spolu-

práca je s tajomníkmi FHPV, PF, FŠ, FZO, GTF a PBF. Vážim si odbornú spoluprácu s právničkou univerzity.

Spomínate, že hlavný kontrolór rieši aj sťažnosti. Čo je najčastejším predmetom podania sťažnosti?

V poslednom období je to predovšetkým riešenie sťažnosti študent vs. pedagóg. Za posledné dva roky 2017 – 2018 najviac podaných

a prešetrovaných sťažnosti bolo na Filozofickej fakulte s bilanciou: 1 opodstatnená, 1 neopodstatnená, 2 nevyhodnotené. Na ostatných fakultách sa v tomto období neriešila žiadna sťažnosť. Sťažnosť je prešetrovaná prerokovaním zápisnice a ukončená zaslaním prijatých opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a správou o plnení prijatých opatrení zo strany kontrolovaného subjektu. Po týchto krokoch je zbytočný neprofesionálny komentár a neodborné doplnky k záverom prešetrovania sťažnosti typu: Prečo žiadny člen vedenia fakulty nebol členom komisie? Prečo s dotknutou osobou neboli prerokované závery a nemohla sa k tomu vyjadriť? Zo zákona jasne vyplýva, že dotknutá osoba nemá byť oboznámená so závermi prešetrovania sťažnosti. Výsledok prešetrovania sťažnosti sa posielala iba sťažovateľovi. V Štatúte Prešovskej univerzity v Prešove je jasne definované, že hlavný kontrolór zabezpečuje v spolupráci s právny referátom rektorátu prešetrovanie a vybavovanie sťažnosti.

Nie každý však asi vie, že popri funkcii hlavného kontrolóra ste dlhoročným tajomníkom Rady pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity. Ako tieto dve funkcie navzájom súvisia?

V roku 2001 ma vymenoval doc. Karol Feč, vtedajší rektor univerzity, za člena Rady pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity v Prešove a bol som zvolený do funkcie tajomníka.

Po náročných kontrolách a hlavne riešení sťažností relaxovať pri tom, čo Vás naplňuje pocitom entuziazmu, radosti, spokojnosti a dáva vám pozitívnu energiu a silu života – je to v mojom prípade relax pri hudbe, muzikoterapia.

Máte teda iste veľmi hlboký vzťah k umeniu. Kto vás k nemu priviedol?

Obaja moji rodičia (mamka ešte žije) boli učiteľmi, tak u nás znel spev a hudba každý deň. Otec, zaslužilý pracovník kultúry, dvojnásobný laureát mesta Prešov, popri krásnom, ale náročnom povolani

učiteľa, začínal do nás vstúpať lásku k hudbe a spevu. Na Základnej deväťročnej škole na Mudroňovej ulici, kde mňa aj sestru učil hudobnú výchovu, sme boli členmi speváckeho zboru tunajšej školy, ktorý založil a viedol otec. Popritom sme navštevovali vtedajšiu Ludovú školu umenia v Prešove, konkrétne oddelenie strunové (husle). Školu sme ukončili s vyznamenaním. Vrcholom mojej amatérskej hudobnej činnosti bolo 20-ročné pôsobenie ako člena a sólistu Mládežníckeho dychového orchestra ODPaM v Prešove.

Univerzitná, no takisto prešovská verejnosť vás pozná aj ako autora viacerých publikácií s tematikou umenia, nielen na pôde univerzity. Čo nám k nim môžete povedať?

Od roku 2002 do roku 2003 som bol členom redakčnej rady Prešovskej univerzity – periodika akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove. Pravidelne som publikoval články o aktivitách umeleckých súboroch RUC. Pán doc. Karol Medňanský ma prizval za člena riešiteľského kolektívu projektu KEGA 032PU-4/2011 „Osobnosti slovenskej hudby 20. storočia v kontexte študijného programu učiteľstvo hudobného umenia“. Tento projekt bol v roku 2013 hodnotený hodnotiacou komisiou KEGA MŠVVaŠ SR ako excelentný. Som autorom troch monografií: *Prešovské osobnosti dychovej hudby, Pamätnica k 100. výročiu narodenia Viliama Tarjányiho, Svet plný nôt a obrazov*. Moje publikácie môžu byť prínosom pre študentov univerzity, či už Inštitútu hudobného a výtvarného umenia FF, alebo Katedry hudobnej a výtvarnej výchovy na PF. Poznatky môžu čerpať aj študenti z Inštitútu estetiky a umeleckej kultúry FF. Dôkazom toho je nepopierateľný fakt, že témy týkajúce sa dychových orchestrov a hudobného života môjho otca sú predmetom bakalárskych a diplomových prác študentov Katedry hudby IHVU FF v Prešove. Prínosom pre študentov a pedagógov univerzity pri štúdiu a doku-

mentaristiky existencie umeleckých súborov na Prešovskej univerzite v Prešove sú antológie publikovaných článkov „Umelecké súbory Prešovskej univerzity v Prešove“. Vyšli už tri pokračovania, roky 2000 – 2006 2007 – 2011, 2012 – 2016. Som spoluzostavovateľom publikácie Umelecké súbory Prešovskej univerzity v Prešove – Pamätnica k 15. výročiu Rady pre umeleckú činnosť (1998 – 2013), v ktorej mám aj tri samostatné príspevky.

Vráťme sa však opäť ku kontrolám. Tie okrem vás vykonávajú aj kontrolné orgány ministerstva a iných inštitúcií. Aká je vaša úloha pri ich realizácii?

Podľa štatútu univerzity hlavný kontrolór spolupracuje s ministerstvom školstva a s vonkajšími kontrolnými orgánmi a s orgánmi činnými v trestnom konaní. Je prítomný pri otvorení a prerokovaní výsledkov vonkajšej kontroly. Po skončení kontroly a vypracovaní zápisnice z ukončenia kontroly dbám na dodržanie splnenia termínov, ktoré vonkajšie kontroly uložia kontrolovanému subjektu.

Čo nasleduje v takých prípadoch, ak kontrola odhalí nejaké väčšie pochybenie? Došlo v posledných rokoch na univerzite k takému prípadu? Ak nám to teda môžete prezradiť.

Od novembra 2017 prebiehala na univerzite kontrola pracovníkov odboru kontroly ministerstva školstva, zameraná na overenie dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účelovosti pri hospodárení s účelovo určenými dotáciami, poskytnutými ministerstvom školstva v roku 2016 povinnej osobe. Kontrola bola ukončená v júli 2018. Výsledky kontroly poukázali na nedostatky porušenia finančnej disciplíny, ktoré boli zistené na štyroch fakultách univerzity a jednom pracovisku. Môžem povedať len toľko, že odvod finančnej sumy na základe rozsiahlosti vonkajšej kontroly, ktorý univerzita odvieďa, bol opodstatnený a adekvátny.

PREZENTOVANIE AKTIVÍT KU DŇU MATERSKÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

Počas štúdia na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove v 2. ročníku v zimnom semestri študenti absolvujú dvojtyždňovú pedagogickú prax v materských školách. Počas tejto praxe sme okrem iných povinností mali za úlohu zrealizovať konkrétnu aktivitu pre deti predškolského veku k ich veľkému Dňu materských škôl.

Slovenský výbor Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (SV OMEP) vyhlásil Deň materských škôl na Slovensku na 4. novembra. Práve 4. novembra 1829 priekopníčka a iniciátorka výchovy detí

predškolského veku, grófka Mária Terézia Brunswicková, otvorila na Slovensku prvú detskú opatrovňu. Pri tejto príležitosti sa v časovom horizonte od 5. 10. do 4. 11. konajú na celom Slovensku rôzne podujatia.

Študenti Pedagogickej fakulty PU v časovom horizonte priebežnej pedagogickej praxe, ktorá trvala od 15. – 26. 10. 2018, pripravili pre deti predškolského veku v jednotlivých materských školách úžasný program. Budúce učiteľky a učители si pre deti pripravili rôzne aktivity, ktoré voňali učiteľskou kreativitou. Deň materských škôl sa organizoval od Popradu až po východné mesto Stropkov a spomeniem aj ostatné mestá, v ktorých sme realizovali nádherné aktivity – Stará Ľubovňa, Sabinov, Veľký Šariš, Spišská Nová Ves, Prešov, Lubotice, Košice, Bardejov, Vranov nad Topľou a Michalovce. Keďže budúci učители sú v plnom nasadení vo dne, ale aj v noci,

príprava na tento deň bola dosť náročná, aby ulahodila srdcu, duši aj oči našich ratolestí. Hravou a zábavnou formou sa deti zapájali do športových disciplín, zažili rôzne humorné scénky bábkového divadla na rôzne témy, ako napríklad „Ťahal dedko repu“, ale aj divadielka, ktoré sme si pre deti nacvičili, ako napríklad „Tri prasiatka“. Mnohí študenti boli tak kreatívni, že svoj študentský talár vymenili za šaty šaša alebo šaty rôznych princezien či princov i rôzne zvieratká. Kreativite sa medze nekládli. Niektorí študenti sa našli v rôznych tanečných kreáciách alebo využili blízke okolie, ako je napríklad mesto, kde deti verejnosti spievali za pochodu hymnu ku Dňu materských škôl – Naša škola. Deti si tento deň užívali naplno a spoločne s praxujúcimi študentmi PF PU oslávili tento deň aj pri spoločnom stole, plnom rôznych maškôt, ale aj zdravej výživy. Verte či nie, ale detské jazyčky sú dosť maškrtné, chuti-

lo im a všetko zjedli.

Po úžasných aktivitách, ktoré sme si premysleli, naplánovali a zrealizovali, nasledovala prezentácia našich projektov z jednotlivých materských škôl, v ktorých sme realizovali pedagogickú prax. Prezentácia sa uskutočnila 7. 11. 2018 v rámci Týždňa vedy, výskumu a umenia na našej univerzite. Každá skupina, ktorá praxovala vo vyššie spomínaných mestách, mala za úlohu najprv charakterizovať materskú školu, v ktorej praxovali. Našou úlohou bolo rozprávať o materskej škole a jej zaujímavostiach a špecifikách, ako je napríklad počet detí a tried, pomenovanie jednotlivých tried, aké rôzne hracie kútiky sú v jednot-

livých triedach v týchto materských školách, rôznorodosť zamerania školských vzdelávacích programov, ale aj prezentácia konkrétnych aktivít v daných materských školách, v ktorých študenti pôsobili.

Prezentáciu projektov k príležitosti Dňa materských škôl na Slovensku viedla a moderovala dr. Monika Miňová a taktiež aj túto aktivitu pre nás študentov a všetkých, ktorí mali záujem prísť sa pozrieť, zorganizovala. Na začiatku prezentácie sme si zaspievali Hymnu ku Dňu materských škôl na Slovensku, ktorú si vo väčšine materských škôl aj deti spolu s nami zaspievali. 7. 11. 2018 si študenti mali možnosť pozrieť záplavu úžasných nápadov, ktoré boli

ocenené rôznymi druhmi potleskov a ktoré nás obohatili a inšpirovali do ďalšej našej práce.

Michal SIVÁK
študent PF PU
Foto: Archív PF PU

INTUÍCIA A IMAGINÁCIA VO FILOZOFII A VEDE

V dňoch 10. – 12. októbra 2018 usporiadalo Slovenské filozofické združenie pri SAV, ktoré je členom Medzinárodnej federácie filozofických spoločností, medzinárodnú konferenciu na tému „Intuícia a imaginácia vo filozofii a vede“.

Organizátori určili za miesto jej konania Kongresové centrum SAV Academia v Starej Lesnej, podtatranskej obci, ktorej okolie poskytuje nevídané množstvo podnetov pre rozvíjanie filozofickej i vedeckej imaginácie. Okrem Slovenského filozofického združenia pri SAV participovali na organizácii tejto konferencie aj Filozofický ústav SAV, Katedra filozofie a dejín filozofie FF UK v Bratislave a Inštitút filozofie FF PU v Prešove. Filozofická fakulta PU mala na konferencii nasledovné zastúpenie: členom vedeckého výboru bol prof. PhDr. František Mihina, CSc., z Inštitútu filozofie a členmi organizačného výboru boli z Inštitútu politológie Mgr. Ondrej Marchevský, PhD., z Inštitútu filozofie Mgr. Peter Kyslan, PhD., a Mgr. Lukáš Švihura. Všetci z nich participovali na programe konferencie aj svojimi aktívnymi výstupmi. Profesor Mihina vystúpil s príspevkom „Filozofia v nesúmerateľnom poli ideí alebo Hrušovský versus Losskij“. Doktor Marchevský rozvinul tému „Imaginácia ako (nebez-

pečný) nástroj osvieteneckého učenia A. N. Radiščeva“. Doktor Kyslan prezentoval tému „Imaginácia vo filozoficko-dejinných konceptoch osvietenstva“ a magister Švihura vystúpil s príspevkom „Richard Rorty a umenie života“.

Svoje príspevky tu prezentovali mnohé filozofky a filozofi z rozličných filozofických pracovísk na Slovensku, ale aj z Českej republiky či Poľska, pričom na konferencii boli zastúpené všetky generácie filozofov – od doktorandov až po profesorov. Nechýbali ani študenti filozofie, ktorí na konferencii aktívne neparticipovali. K ich účasti iste dopomohlo aj veľkorysé gesto organizátorov, vďaka ktorému bola pasívna účasť na konferencii v prípade študentov, doktorandov, ale i dôchodcov umožnená zdarma. Toto medzinárodné a multigeneračné zastúpenie otvorilo pluralitu perspektív, z ktorých sa možno filozoficky a vedecky venovať intuícii a imaginácii, preto si z konferencie každý účastník mohol odnieť kúsok nového a obohacujúceho poznania.

Tým svojim účastníkom pripomenula, že k rastu filozofického, ako aj vedeckého poznania, prispieva predovšetkým slobodná a otvorená výmena poznatkov a názorov a ich priama produktívna konfrontácia. Práve konferencie sú totiž bázou, z ktorej často ďalšie poznanie vyrastá, pretože svojim účastníkom otvárajú nové perspektívy a horizonty myslenia. Inak tomu nebolo ani v prípade konferencie „Intuícia a imaginácia vo filozofii a vede“, o čom sa budú môcť presvedčiť všetci záujemcovia o intuícii a imagináciu v pripravovanej publikácii príspevkov z tejto konferencie.

Mgr. Lukáš ŠVIHURA
doktorand FF PU

PREŠOVSKÍ GEOGRAFI V ČERGOVE A ČIERNEJ HORE

V rámci štúdia geografie realizovaného na FHPV PU sa počas uplynulých štyroch rokov stali jednou z tradičných semestrálnych aktivít „Výstupy prešovských geografov“ na najvyššie a turisticky atraktívne vrcholy pohorí v blízkosti mesta Prešov. V roku 2018 zaviedli kroky pracovníkov a študentov z Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky do dvoch zaujímavých lokalít východoslovenských pohorí Čergov a Čierna hora.

Jar v Čergove

Prvou zo spomínaných lokalít, ktorú geografi z Prešova navštívili v apríli, bola južná časť pohoria Čergov. Nástupným bodom na trase výstupu sa stala obec Drienica, známa predovšetkým vďaka neďalekému lyžiarskemu stredisku, nachádzajúcemu sa pod vrchom Lysá (1 068 m n. m.), ktorý sa stal zároveň prvou väčšou zastávkou na trase. Tu si mohli účastníci vychutnať krásne jarné výhľady na Tatry či dolinu rieky Torysa v Spišsko-šarišskom medzihorí. Cestou od vrcholu Lyšej k horskej chate Čergov účastníci výstupu míňali aj veľmi zaujímavý a legendami opradený Oltár kameň s príľahlou kaplnkou. Po načerpaní nových síl, oddychom pri spomínanej, mimochodom jedinej horskej chate v celom pohorí, sa geografi vydali na kótu s rovnakým názvom ako samotné pohorie – Čergov (1 049 m n. m.). Z Bukového vrchu (1 019 m n. m.) čakala na účastníkov už len zostupová trasa do obce Hertník. Z vlakovej stanice sa unavení, ale s „plnými batohmi zážitkov“ vrátili prešovskí geografi späť do Prešova.

Roháčka vo farbách jesene

Netradične teplé októbrové počasie využili prešovskí geografi na ďalší z výstupov, tentoraz na najvyšší vrchol Čiernej hory – Roháčku (1 028 m n. m.). Zosadnutím z vlaku na zastávke v obci Richnava a krátkou prechádzkou susednou obcou Kluknava sa partia pracovníkov a študentov geografie vydala z hmlistého ranného údolia rieky Hornád do vyšších nadmorských výšok Čiernej hory. Prvou zastávkou na trase výstupu bola kóta Kolvek (800 m n. m.) s výhľadmi na Hornádsku kotlinu, Volovské vrchy a Branisko. Vedení modrou turistickou značkou nenáročným terénom vrcholových častí pohoria sa účastníci dostali na najkrajší výhľadový bod trasy, kótu Čierna hora (1 024 m n. m.). Z nej sa v slnečnom počasí naskytili oku lahodiace pohľady na pestrofarebnú jesennú prírodu okolitých pohorí – Bachurne, Šarišskej vrchoviny, Čergova či Slanských vrchov. Keďže samotný najvyšší vrchol Roháčka je zahalený stromami, výhľady odtiaľ možné neboli, zato sa tento výstup zapísal do vrcholovej knihy, ktorú prešovskí

geografi na vrchole objavili. Odtiaľ ich čakala už len zostupová trasa do Margecian a spiatočná cesta domov.

Výstupy okrem aktívneho pohybu v prírode zahrňujú aj učenie v reálnej krajine, orientáciu v teréne prostredníctvom GPS technológií a máp či podávanie zaujímavých informácií zo strany pracovníkov katedry o navštívených lokalitách a širšom okolí. Taktiež predstavujú jedinečnú možnosť pre študentov nadviazať kontakty a vzťahy s ostatnými ročníkmi.

Mgr. Tomáš PASTERNÁK, FHPV
Mgr. Matúš MAXIN
Foto: archív autorov

SLOVENSKÁ A ŠVAJČIARSKA GASTRONÓMIA Z POHĽADU ORAVČANKY

Katarína Bandíková pochádza z malej dedinky na severe Oravy – Oravskej Polhory. Po skončení štúdia na hotelovej akadémii mala vo výbere vysokej školy jasno – chcela pokračovať v tomto odbore a najlepšou možnosťou zo slovenských vysokých škôl bola pre ňu naša Prešovská univerzita. Momentálne je študentkou posledného bakalárskeho ročníka Fakulty manažmentu, program turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo.

Pracovať vo Švajčiarsku Katarína začala ešte počas štúdia na strednej škole prostredníctvom programu, ktorý organizovalo a stále organizuje Švajčiarsko-slovenské združenie cestovného ruchu v Banskej Bystrici, ktorého riaditeľom je pán Peter Patúš.

Vo Švajčiarskom hoteli Engstlenalp strávila už tri letá. Pri porovnávaní slovenskej a švajčiarskej kuchyne vidí Katarína rozdiely. Slovenskú kuchyňu vníma ako istým spôsobom liberálnejšiu, keďže u nás máme na výber talianske, japonské či francúzske jedlá. Vo Švajčiarsku je, podľa Kataríny, na prvom mieste ich domáca kuchyňa. Samozrejme, v meste sa nájdú aj reštaurácie iných národností, no do očí vám skôr udrie fondue ako pizza či špagety. Švajčiari nedajú dopustiť na švajčiarske potraviny ako víno, syr, čokoládu. Na pultoch predajní nenájdete žiadne zemiaky so Španielska alebo jablká z Portugalska. Ľudia si ešte viac vážili jedlá, ktoré boli pripravené z potravín kantónu, v ktorom sa nachádzali. Katarína hovorí: „Nebolo nič nezvyčajné, ak sa vás hosť spýtal, či to mäso je zo Švajčiarska, poprípade či ryba, ktorú sme mali v jedálnom lístku, bola ulovená v jazere za hotelom. A viete čo? Áno, bola. Pretože vždy, niekoľkokrát za týždeň, k nám chodil Rudi, ktorý nám ich vlastnoručne ulovené priniesol. Slivky do koláča sme mali od šéfovho suseda a mátu na ozdobu do drinkov či vody nám doniesla šéfká z vlastnej záhrady. Syr, jogurt a maslo nám nosila Lucia

zo syrárne, ktorá sa nachádzala pár metrov od hotela. V našej vínnej karte sa nachádzali len dve vína, ktoré neboli švajčiarske.“ No jedným dychom dodáva, že ako dievčaťu z Oravy jej predsa len chýbali bryndzové halušky či ovčí syr. Keďže bola Katarína vo Švajčiarsku už viackrát na dlhší čas, opýtala som sa na jej pohľad na zážitkovú gastronómiu a súčasné trendy v oboch krajinách. V oblasti, kde pracovala, bolo všetko tradičné – švajčiarske. Podávali sa tradičné jedlá na tradičnom inventári s tradičným vzorom. No to bolo v horách, kde konkurenčný boj nebol až taký výrazný; a práve pre to „tradično“ nemali núdzu o zákazníkov. V meste to už bolo niečo iné. Tam bolo množstvo reštaurácií, a tak sa každá usilovala niečím odlíšiť, napr. podávaním raňajok počas celého dňa. Raňajky všeobecne boli hitom. Každá reštaurácia mala svoje raňajkové menu. V niektorých ste si dokonca mohli jedlo sami uvariť. Katarína vyskúšala ochutnávku píz, predjedál a dezertov – bola to jedna večera, pri ktorej dostala tri druhy predjedla, asi šesť druhov píz a päť druhov dezertov.

„Zážitková gastronómia sa aj u nás dostáva pomaly do popredia, ľudia si začínajú dôkladnejšie vyberať, čo chcú a nechcú, tomu sa prispôbujú aj reštaurácie. No stále to nie je taká úroveň ako vo Švajčiarsku. Možno som ešte na Slovensku nenavštívila tie správne miesta alebo reštaurácie, no mám pocit, že zaostávame, ale smerujeme k lepšiemu. Aby som nebola taká negativistka v spojení so Slovenskom, veľmi sa mi páčil folks foodtruck, ktorý stával pri Fakulte manažmentu na spodnom parkovisku či rôzne food festivaly v Bratislave či Košiciach. Taktiež sa na Slovensku stále viac dáva do povedomia zero waste spôsob života, používajú sa recyklovateľné materiály v reštauráciách či baroch. Podľa mňa na tom nie sme zle, no stále sme na ceste a stále sa máme čo učiť od takej gastronomickej veľmoci, akou je napríklad Švajčiarsko,“ dodáva na záver Katarína.

Mgr. Zuzana SLOBODOVÁ, PhD.
FM PU
Katarína BANDÍKOVÁ
študentka FM PU
Foto: Katarína BANDÍKOVÁ

ŠTUDENTKY FM NA JESENNOM STRETNUTÍ HOTELIEROV

V dňoch 8. 10. – 10. 10. 2018 sa uskutočnila HoReCa konferencia a Jesenné stretnutie hotelierov v jednom z najlukratívnejších hotelov vo Vysokých Tatrách, v Grand Hoteli Bellevue. Na tejto konferencii tak ako po minulé roky nesmelo chýbať ani zastúpenie Prešovskej univerzity študentkami Bc. Natáliou Molnárovou a Bc. Miroslavou Poláčkovou.

Nosnou myšlienkou tohtoročného stretnutia bola téma „Impulzy v 21. storočí“. Na prvý pohľad rozsiahla a zaujímavá problematika v sebe zahŕňala diskusiu o tom, aká dôležitá je pozitívna a negatívna spätná väzba od zákazníka počas jeho pobytu v rekreačných strediskách, o nevyhnutnosti riešiť problémové situácie a o ich optimálnych riešeniach s pozitívnym prínosom pre obe strany. Taktiež pojednávala o bezprostrednej a včasnej komunikácii medzi hotelom a zákazníkom, nielen pred a v priebehu pobytu, ale aj po ňom, o výbere správnych dodávateľov. Zaujímavým bol aj rozhovor s majiteľom hotela Altstadt Hotel Wien, s pánom Ottom Wiesenthalom a s pani Eszter Gulyas, zastupujúcou hotel Szidonia Castel v Maďarsku. Za týmto úvodným programom nasledovali prezentácie vystavovateľov, prestávka na obed a opäť diskusia, ktorej hlavným predmetom bola krízová komunikácia v manažmente a potenciálne hrozby a príležitosti pre manažérov. Informácie, názory a postrehy nám boli podávané priamo od špičkových, významných a skúsených hotelierov, od pani Kataríny Malovej, riaditeľky hotela Kaskády, od pána Tomáša Ondrčku, riaditeľa hotela Devín a šéfa Asoci-

ácie hotelov a reštaurácií Slovenska (AHRS), a od pani Aleny Hraškovej, psychologičky. Svoj priestor na prezentáciu dostali aj lokálni výrobcovia a distribútori, organizovalo sa valné zhromaždenie AHRS a galavečer hotelierov, na ktorom bolo vyhlásené meno v súťaži s príznačným názvom, „Hotelier roka 2018“. Nominovanými boli pán Jaroslav Kubaľa, riaditeľ hotela FIS Jasná, pán Jiří Kotulán, riaditeľ hotela NH Bratislava Gate On, a pán Tiago Viganó, riaditeľ hotela Elizabeth v Trenčíne. Napriek neustálej snahe a tvrdej práci všetkých adeptov sa víťazom mohol stať iba jeden. Keď nadišla slávnostná chvíľa vyhlasovania výsledkov, všetci stíchli. Diplom, ocenenie a srdečné blahoželania získal brazíľčan, Tiago Viganó, ktorý už desiaty rok pôsobí na Slovensku. O kultúrny program večera sa postarali Natália Hatalová a PartyBeat s Jurajom Bačom. Ďalší deň pokračoval prezentáciou vystavovateľov, diskusiou o tom, ako maximalizovať tržby a efektívne pracovať s nákladmi, promom pre systém MEWS, prezentáciou ohľadom toho, ako získať kvalifikovaný personál, a záver programu patril tombole. Účasť na Jesennom stretnutí hotelierov a HoReCa konferencia 2018 bola pre nás perfektnou skúsenosťou, zážitkom, ale aj skvelou príležitosťou, ako prepojiť teoretické vedomosti s praxou. Vďaka rečníkom sme nadobudli silnú motiváciu na sebe pracovať, no získali sme aj reálny pohľad na súčasný stav hotelierstva a reštaurácií na Slovensku.

Ako bolo spomínané na konferencii: „Sú základné ingrediencie, ktoré nesmú chýbať manažérovi, aby bol najlepší v odvetvi. Každý však na ne musí prísť sám.“ Bolo to vyjadrenie, ktoré si môžeme aj my, študenti, interpretovať v nasledovnej podobe: „Sú ingrediencie, ktoré nesmú chýbať študentovi, aby v budúcnosti prosperoval vo svojom povolani.“ Ako študentky ešte len pomaly získavame skúsenosti v oblasti hotelového, reštauračného a turistického odvetvia, no sme presvedčené, že účasť na takýchto podujatiach je pre študentov obrovským prínosom. Pre nás obe bola účasť na tejto konferencii obohacujúcou skúsenosťou, nakoľko sme mohli nadobudnúť poznatky z hotelierskej praxe z prvej ruky od popredných hotelierov. Obe sme veľmi vďačné za túto príležitosť. Prinieslo nám to mnoho poznatkov a nových príležitostí, z ktorých môžeme ťažiť nielen počas školy, ale aj v budúcnosti. V závere článku by sme chceli venovať naše úprimné a najsrdечnejšie poďakovanie pani doktorke Mitrikovej a pani doktorke Šenkovej, za nesmierne cennú príležitosť a možnosť zúčastniť sa tejto konferencie, ako aj všetkým vyučujúcim, ktorí boli ochotní ospravedlniť nás z vyučovacieho procesu v rámci možnosti rozšírenia našich vedomostí, obzorov a ďalšieho vzdelávania sa v tejto oblasti.

Bc. Natália MOLNÁROVÁ
Bc. Miroslava POLÁČKOVÁ
študentky FM PU

PRVÝ PREŠOVSKÝ MAPATHON JE ÚSPEŠNE ZA NAMI!

Nadšenci kolaboratívneho mapovania z radov študentov a zamestnancov Prešovskej univerzity (PU) v Prešove aj napriek rektorskému voľnu zišli v priestoroch Kompetenčného centra, aby pomohli nezištnej veci v podobe digitálneho mapovania neobjavených miest na svete, tzv. Missing maps.

Aj v dnešnej dobe nájdeme na svete miesta, ku ktorým existuje len veľmi málo mapových podkladov a ktoré sú často príliš všeobecné. Podrobnejší obraz krajiny a popis konkrétnych oblastí je kľúčový pri plánovaní napríklad humanitárnej pomoci. Aj z tohto dôvodu jedna z najväčších humanitárnych a zdravotníckych organizácií na svete, **Lekári bez hraníc**, pravidelne organizuje Missing maps mapathony po celom svete, kde dobrovoľníci podávajú pomocnú ruku a vytvárajú a dopĺňajú mapy tam, kde nie sú a kde najviac pomôžu.

Na Slovensku mapathony úspešne organizuje združenie **Amavet klub č. 962**. Po Bratislave, Nitre, Zvolene a Košiciach sa tak Missing maps mapathon po prvýkrát uskutočnil už aj v Prešove, na pôde Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky (KGAG).

Účastníci podujatia po úvodnom školení spoločne vytvárali/vektorizovali vrstvy budov na podklade satelitných snímok a s využitím open source nástrojov v online prostredí OpenStreetMap. Mapovali rozsiahle územia v oblasti Niger State v Nigérii, často ohrozované humanitár-

nými krízami a chorobami. Získané dáta pomôžu Lekárom bez hraníc lepšie distribuovať pomoc v týchto oblastiach, kde chýbajú akékoľvek mapové podklady.

Veľmi pekne ďakujeme dekanovi FHPV PU, prof. RNDr. René Matlovčovi, PhD., LL.M, a vedúcemu KGAG, doc. RNDr. Radoslavovi Klamárovi, PhD., za otvorenie podujatia a motivujúce a inšpiratívne slová. Rovnako ďakujeme hlavným organizátorom, Mgr. Miloslavovi Ofúkanému za združenie Amavet klub č. 962, za zdieľanie jeho bohatých skúseností, nadšenia a motivácie a Mgr. Adamovi Mydlovi za inštruktáž a cenné rady pri samotnom mapovaní. V neposled-

nom rade patrí vďaka Mgr. Jane Michalkovej, PhD., a Mgr. Miloslavovi Michalkovi, PhD., z KGAG za organizačné zabezpečenie podujatia. Veríme, že si tento druh podujatia nájde svojich stálych priaznivcov. Najbližší prešovský mapathon plánovala KGAG zorganizovať v novembri 2018.

Mgr. Jana MICHALKOVÁ, PhD.
FHPV

Foto: Mgr. Miloslav MICHALKO, PhD.
Mgr. Miloslav OFÚKANÝ

STÁŽE ŠTUDENTOV KATEDRY FYZIOTERAPIE FZO

STÁŽ V HRADCI KRÁLOVÉ

Našu pracovnú stáž sme absolvovali vo Fakultnej nemocnici v Hradci Králové. Počas dvoch mesiacov sme vystriedali rôzne oddelenia – neurologické, neurochirurgické, ortopedické, detské, pľúcne, gerontometabolické a rehabilitačné. Stretli sme sa s množstvom pacientov a diagnózami, ktoré sme pred tým nepoznali. Na každom oddelení nás sprevádzali skúsení zamestnanci nemocnice, ktorí boli veľmi vľúdni a ochotní podeliť sa o svoje dlhodobé skúsenosti a vedomosti. Našou každodennou povinnosťou bolo, aby sme prišli plní energie včas na dané oddelenie. Naš deň začínal okolo 7 hodiny ráno. Potom nasledovala 10-minútová cesta pešo do nemocnice. Všetci boli milí a veľmi ochotní spolupracovať. Vo voľnom čase sme navštívili zaujímavé miesta, ktoré Hradec ponúkal. Chodili sme hrať futbal alebo volejbal. Cvičili sme na workoutových ihriskách alebo v posilovni. Keď bolo príliš teplo, schladili sme sa na kúpalisku Flošna. Cez víkend sme často

cestovali. Každému z vás preto odporúčam využiť možnosť vidieť a zažiť to, čo sme absolvovali my za pomoci Erasmus+ stáže. Grant, ktorý sme dostali, pokryl náklady spojené s ubytovaním, stravovaním a cestovaním. Dostatočne stačil aj na zábavu, nakupovanie a rôzne iné výdavky. Zároveň nás naučil, ako hospodáriť s peniazmi. Pre každého z nás to bola obrovská skúsenosť, ale hlavne zážitok na celý život, kto-

rý sa už nemusí opakovať. Zároveň aj dovolenkou, pretože voľný čas sme využili na výlety, športovanie a relax. Na výber je mnoho ďalších miest a štátov, kde možno absolvovať stáž a možno raz pracovať na danom mieste. Neváhajte vyskúšať niečo nové.

Adriana Gregusová, Veronika Hrehová, Matúš Jurčišin, Alexander Mihál a Bc. Ján Petruš
FZO PU

STÁŽ V SANATORIA KLIMKOVICE

V akademickom roku 2017/2018 sme sa zúčastnili odbornej stáže. V rámci programu Erasmus+ sme vycestovali do mestečka Klimkovice v Českej republike. Aj napriek obavám z nového prostredia a neznámych kolegov sme vycestovali plné nadšenia a očakávaní. Hneď v prvý pracovný deň nás oboznámili s chodom celého sanatória a prideliť nám prácu na zahriatie. Veľmi milo nás prekvapil kolektív zamestnancov a ich pracovné nasadenie, taktiež

aj ich ochota nám čokoľvek vysvetliť a ukázať. Veľkým prínosom pre nás bola samostatná práca s pacientmi, ktorá nám aj napriek počiatočným ťažkostiam v komunikácii priniesla množstvo skúseností a nových poznatkov. No nie vždy sa len pracovalo, počas voľných dní sme navštívili ZOO v Ostrave, kráľovnú Beskýd Lysú horu, prírodné kúpaliská a mnoho okolitých zaujímavostí. Na konci našej stáže sme usporiadali rozlúčkový volejbalový turnaj s účasťou zamestnancov a ostatných stážistov. Na záver by sme chceli poďakovať fakulte aj personálu Sanatoria Klimkovice za skvelú spoluprácu, množstvo skúseností a zážitkov, ktoré nám táto mobilita dala. Radi sa tam opäť vrátíme.

Kristína Krajčiová, Kristína Šmajdová, Lucia Kromková
FZO PU

STÁŽ VOJENSKÁ FAKULTNÍ NEMOCNICE PRAHA

V rámci letnej stáže Erasmus+ sme sa aj my zúčastnili praxe, ktorú sme mali v zariadení Ústredná vojenská nemocnica v Prahe. Z našej fakulty sme sa do Střešovic vybrali štyria študenti. Letnú stáž sme si vybrali hlavne kvôli získaniu nových skúseností a zručností, či už v novších zariadeniach, alebo na modernejších prístrojoch. Taktiež sme mohli spoznať nové vyšetrovacie postupy, vzdelávať sa v liečebných metódach, vyskúšať si prácu v skúsenom a profesionálnom kolektíve. V neposlednom rade získať lepšie podmienky pre prípadné pracovné príležitosti do budúcnosti. Už od samého začiatku nás oslovila organizácia celého zariadenia. Každé dva týždne sme sa striedali na oddeleniach neurologie, neurochirurgie, internom oddelení, ortopédii a na oddelení rehabilitačnej a fyzikálnej medicíny. Možnosť sme mali tiež nahliadnúť aj pre nás na náročnejšie oddelenia, ako infekčné oddelenie alebo na jednotku dlhodobej intenzívnej starostlivosti. Dokonca nám bolo umožnené pozrieť sa na operáciu či vidieť liečbu spasticity, hlavne u pacientov po cievnej mozgovej príhode, a to vďaka botulotoxínu, ktorý

pani doktorka vpichuje priamo do svalov. Boli to pre nás veľké a zaujímavé zážitky. Samotná kinezioterapia na jednotlivých oddeleniach sa vykonávala na vysokej úrovni pod drobnohľadom vedúceho fyzioterapeuta. Napríklad na oddelení neurologie sme sa podrobnejšie venovali metóde McKenzie, kde sme v prítomnosti odborníčky mohli vidieť celkové vyšetrenie a zostavenie rehabilitačného programu pre pacienta v akútnom stave. Na oddelení rehabilitačnej a fyzikálnej

medicíny sme sa zas pri rehabilitácii stretávali so známymi osobnosťami, ako je speváčka Eva Pilarová alebo herec Oldřich Vlach. Ďalšou výhodou tejto stáže a zariadenia bola jeho kvalitná vybavenosť jednotlivých oddelení, ktorú sme využívali počas celej stáže. Samotný personál nemocnice, ako aj fyzioterapeuti boli profesionálni, ľudskí, milí a priateľskí. Častokrát nám poradili a ochotne pomohli, ak bolo treba alebo sme si neboli istí. Na záver by sme sa chceli prihovoriť hlavne vám, študentom, takúto skúsenosť odporúčame každému, kto má možnosť, chuť, čas a energiu. Je to nenahraditeľný zážitok plný teoretických aj praktických poznatkov, ktoré môže každý absolvent využívať naplno. A okrem tých profesijných vedomostí, získať aj nové kontakty, priateľstvá a vidieť hlavné mesto či ďalšie zákutia našich susedov.

Martin Straka, Veronika Gaňanová, Bc. Miroslava Pavlová, Bc. Mária Saraková, PhDr. Lucia Kendrová, PhD.
FZO PU

HÁDZANÁRKY PU PREŠOV S POHÁROM REKTORA

Oddiel ženskej hádzanej TJ Slávia PU Prešov pripravil 23. ročník turnaja v hádzanej vysokoškoláčok o Pohár rektora Prešovskej univerzity pri príležitosti Medzinárodného dňa študentstva.

Oblíbené a na akademickej pôde originálne podujatie každoročne z pozície zakladateľa a predsedu oddielu organizuje prof. Rudolf Horváth, vysokoškolský pedagóg na Pedagogickej fakulte PU, hádzanársky majster sveta z roku 1967. Záštitu nad turnajom mali rektor PU prof. Peter Kónya a primátorka Prešova Andrea Turčanová. Tento ročník bol venovaný aj 70. výročiu založenia Pedagogickej fakulty v Prešove.

V zaujímavých stretnutiach veľmi dobrej úrovne si ôsme prvenstvo vybojovali hádzanárky Slávie PU Prešov, na turnaji nenašli premožiteľky. Dievčatá hrali s chuťou a z prvenstva mali veľkú radosť. Druhé miesto obsadili hádzanárky UKF Nitra, tretia bola Univerzita Kluž, štvrtá Slávia Medik Martin. V zaujímavých stretnutiach veľmi dobrej úrovne si ôsme turnajové prvenstvo vybojovali hádzanárky Slávie PU Prešov. Dievčatá hrali s chuťou a z prvenstva mali veľkú radosť.

Na slávnostnom oceňovaní najlep-

ších, ktoré umocnilo vystúpenie mažoretiek Labi pod vedením Evy Labudovej, prorektorka PU doc. Martina Kášová ocenila, že turnaj napísal už dvadsiatu tretiu kapitolu a tím ukazuje svoju obľúbenosť. Vyzdvihla aj zánietenosť a výdrž organizátorov na čele s Rudolfom Horváthom. Minútu ticha si aktéri slávnostného večera uctili pamiatku doc. Jána Hianika, bývalého skvelého hádzanára, trénera a vysokoškolského pedagóga, ktorý v predchádzajúcich rokoch viedol

družstvo Nitra a tento svet opustil v septembri.

Najlepšou brankárkou turnaja sa stala Deszo Helga (Universitatea Cluj), najlepšou hráčkou Lívia Klučková (Slávia PU Prešov). Cenu pre najlepšiu strelkyňu si prevzala Dominika Czuczorová (UKF Nitra) – dala 26 gólov. Miss turnaja sa stala Veronika Vencúriková (Slávia PU Prešov).

Ján JACOŠ
Foto: Róbert Považan

XXII.

REPREZENTAČNÝ PLES
PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

18. JANUÁRA 2019

HISTORICKÁ BUDOVA SKLADU SOLI
NKP SOLIVAR PREŠOV - 19:00

KRISTÍNA

HLAVNÁ HVIEZDA VEČERA

CENA VSTUPENIEK: ŠTUDENT PU: 31 € - ZAMESTNANEC PU: 37 €

PREDPREDAJ: CENTRUM 1. KONTAKTU / BUDOVA VŠA - INFO: PETER.ZUBAL@UNIPO.SK / +421 918 939 089

ISSN 1337-9208

9 771337 920002

www.napulze.unipo.sk